

תשמ"ד

תרגום חופשי ועיבוד ספרותי של אורי אדם, המבוסס על הספר 1984 מאת ג'ורג' אורוול.
עבודת שכתוב בתהליך (פ=1.7 במ=2.6 פיר=52 יק=7) צפי לסיום אמצע 2027

[חלק ראשון](#)

[פרק 1](#)

[פרק 2](#)

[פרק 3](#)

[פרק 4](#)

[פרק 5](#)

[פרק 6א](#)

[פרק 6ב](#)

[פרק 7א](#)

[פרק 7ב](#)

[פרק 7ג](#)

[פרק 8](#)

[חלק שני](#)

[פרק 2.1](#)

[פרק 2.2](#)

[פרק 2.3](#)

[פרק 2.4](#)

[פרק 2.5](#)

[פרק 2.6](#)

[פרק 2.7](#)

[פרק 2.8](#)

[פרק 2.9](#)

[פרק 2.10](#)

[חלק שלישי](#)

[פרק 3.1](#)

[פרק 3.2](#)

[פרק 3.3](#)

[פרק 3.4](#)

[פרק 3.5](#)

[פרק 3.6 \(הסוף\)](#)

[בונוס](#)

[דבר המתרגם](#)

[זכויות יוצרים כ](#)

חלק ראשון

פרק 1

"ברוך שובך סמית 6079" בקע הקול המתכתי מעל הדלת. וינסטון נכנס לבניין מגוריו, ואיתו הסתננה פנימה עננת אבק בשל הרוח החזקה. מבטו של וינסטון נפגש בעיניו השחורות של גבר מהפוסטר שעל הקיר מולו. העיניים צוירו כך שנדמה שהם עקבו אחרי המתבונן מכל זווית. הפנים הגדולות, ברוחב מטר, מילאו את הפוסטר כולו ובתחתית הודפס משפט אחד "האח הגדול צופה בך". וינסטון הביט בתווי הפנים החזקים, השפם השחור והגבות העבות, והודה בליבו על כך שהפוסטר לא מסוגל לקרוא את מחשבותיו, כיוון שהדבר שתכנן לעשות עלול היה לעלות לו בחייו.

וינסטון הלך על הרצפה המלוכלכת לעבר המעלית, ובאוויר היה הסרחון המוכר של כרוב מבושל וסמרטוטים ישנים. קירות הלובי היו צבועים בצבע חרדל מתקלף ומלאי כתמים. כפתור המעלית לא הגיב, ולצדו נתלה דף עמוס הנחיות הקורא "חסכו באנרגיה לקראת שבוע־השנאה". וינסטון פנה לעבר המדרגות ותהה אם אחת ההנחיות הייתה להשבית את המעליות. דירתו הייתה בקומה השביעית. הוא עשה את דרכו האיטית מעלה, נאנק עם כל מדרגה בשל פצע כרוני מעל קרסולו הימני. בכל קומה פוסטר נוסף של האח הגדול בחן אותו בזמן שעצר לנוח.

ברגע שפתח את דלת הדירה, התעורר לחיים מסך פלזמה ברוחב מטר וגובה מטר וחצי שהותקן על הקיר הימני. כל מסך כלל גם מצלמה. מהמסך בקע קול מתקתק שהקריא נתונים על תפוקת הברזל המקומית. הקריין דיבר ב"שִׁיחָדָשׁ" – השפה הרשמית של אוקיאניה, עם מילים כמו "זמן־קט" או "טוב־מאוד־עוד".

לוינסטון לא הייתה דרך לדעת מתי סוכני משטרת־המחשבות החליטו לצפות בו דרך המסך, ולכן הוא לבש את ההבעה הרגילה שאותה כינה בליבו "אופטימיות שקטה". הוא הנמיך את הווליום, אך לא כיבה את המכשיר. אי אפשר היה לכבות את המכשיר.

בכיוור הקטן נחו כוס, הצלחת, המזלג, והכף שלו, כולם עשויים נירוסטה. הוא שטף את הכוס, מילא אותה שוב ושתה את המים. רעד עבר בו בשל המים הקרים, והסרבל הדק לגופו לא עזר כנגד הקרירות. בידו השניה הוריד בקבוק "ג'ין הניצחון" מהארונית שמעל הכיור, ומילא את הכוס מחדש. הוא הביט בכוס לרגע, ואז גמע את המשקה החריף בבת אחת. פניו האדימו ועיניו דמעו, אבל אחרי דקה העולם נראה קצת פחות גרוע.

הוא החזיר את הכוס לכיור וחלף על פני המסך כדי להגיע אל שולחן העבודה, אשר בשונה משאר הדירות הותקן בתוך כוך מדפים בקיר, כך שמחציתו נסתרה מעין המסך. ממגירת השולחן הוא שלף ערימת מסמכים, וביניהם חבויה מחברת עם כריכה אדומה. הייתה זו מחברת באיכות שלא נראתה כמותה עשורים, עם כריכה מעוטרת באדום-ארגמן ודפים לבנים, מעט צהבהבים מפאת גילם. את המחברת הוא קנה בסתר, בחנות ללא אישור מפלגתי. חברי מפלגה כמוהו לא היו אמורים להיכנס למקומות כאלה, אך מוצרים רבים לא ניתן היה למצוא בחנויות המאושרות ולכן המפלגה נהגה לעצום עין על כך.

הוא הרים את העט, החזיק אותה מעל הנייר והשתהה. הוא ידע שברגע שהדיו יגע בדף, לא תהיה דרך חזרה. אם ייתפס, סוכני משרד האהבה יעצרו אותו ולא מוות יהיה צפוי לו, אלא השמדה מוחלטת. כל זכר לקיומו יימחק.

הוא החליט לכתוב יומן.

הוא כתב על הנייר בכתב יד רועד מעט:

ידו נעצרה. להפתעתו הוא לא ידע כיצד להמשיך. הוא חשב שהרעיונות יזרמו ללא קושי, אך ברגע האמת חמקו ממנו המילים. בנוסף, הוא לא ידע עבור מי הוא כתב את היומן. אם העתיד יהיה דומה להווה, חשב, אף אדם לא יוכל לקרוא את מילותיו. אם העתיד יהיה שונה מהווה, דבריו יהיו חסרי משמעות. הוא החליט, בתור התחלה, לכתוב כל מה שעולה בדעתו.

אתמול הלכתי לקולנוע והיו רק סרטי מלחמה, ראיתי אחד ממש טוב על השמדה של ספינת אויב. ראו בהתחלה שתי ספינות - שלנו ושלהם. שלנו אפורה ענקית ומרשימה עם תותחים ומסוקים מסביב, ושלהם כחולה קטנה ישנה ועמוסה באנשים. ירו טורפדו מהספינה שלנו ותוך כמה שניות הספינה שלהם התפוצצה והתחילה לטבוע. אנשים נפלו למים והמצלמה התמקדה באחד מהם והוא שחה כמו כלב בזמן שרחפן חמוש רדף אחריו, ואז ראו אותו מקרוב דרך כוונות הרחפן, שמעו תק-תק-תק ותק והמים סביבו רקדו כאילו שירד גשם. האיש הפסיק לזוז והתחיל לשקוע וכתם אדום התחיל להתפשט סביבו במים. הקהל סביבי הריע וכמובן שגם אני. הצילום חזר למבט מרחוק על הספינה הטובעת, ואז התמקד על סירת הצלה קטנה שהתחילה כבר להתרחק. מסוק התקרב אליהם, והצילום עבר למבט מהמסוק. מקרוב ראו שיש הרבה יותר אנשים בסירה מאשר שזה היה נראה קודם, אולי מאה אנשים היו שם, צפופים כמעט אחד על השני, לבושים בגדים צבעוניים מטופשים ולאף אחד לא היה נעליים. בקצה ישיבה אישה וחביקה ילד קטן שצרח וצרח. היא כיסתה אותו בזרועותיה כאילו שהם יכולות להגן עליו מכדורים ולא זזה הייתה קפואה מפחד. המסוק שיגר טיל, היה אור חזק והכל נעשה מטושטש. ברגע הבא ראו שברים וחלקי גופות מפוזרים בכל מקום, צפים על המים. הקהל מחא כפיים. ואז פתאום אישה בקהל התחילה לצרוח - למה אתם מראים דברים כאלה לילדים, זה לא בסדר, לא מול הילדים, תפסיקו עם הזוועות האלה... למי היא צועקת, אף אחד בקהל לא עשה כלום, מה היא רוצה. מאבטחים תפסו אותה והעילו אותה מהאולם, לא חושב שעשו לה משהו, היא לא מכינה היא לא חברה מפלגה היא אס-הארץ, לא מעניין אף אחד מהם או מריס

ידו כאבה והוא עצר. בום עמום של נפילת טיל נשמע מרחוק, עניין שגרתי. הוא הניח את העט, קם והביט מהחלון באשר גבו מופנה אל המסך. רחפן-השגחה נע בין חלונות הבניין ממול, כמו זבוב כחול וחטטן. הצל של רשתות הבטיחות בתחתית הבניין צייר פסים על הרחוב

מתחתיו. קרטונים סגרו תריסים חסרים, אשפה נערמה בצדי הרחוב ושלושה ילדים שיחקו בין ערימות הזבל. מרחוק, השכונה שהופגזה לפני שנים נותרה הרוסה ואפורה, ובין ההריסות היו פחונים ואוהלים. זוהי לונדון, גאוות המדינה, חשב.

מעל הכל, התנשא מבנה עצום עשוי בטון לבן שהטיל צל ענק על העיר. זה היה משרד האמת, קומפלקס אדיר שהפיק את כל התקשורת, החינוך, הבידור והידע. מקום העבודה שלו. על גבי הבניין, באותיות ענק, היו חרוטות 3 אמיתות המפלגה:

מלחמה היא שלום

חירות היא עבדות

בורות היא חוזקה

לוינסטון התבהר בדיוק מה רצה לכתוב והוא חזר אל שולחן הכתיבה.

אני כותב למען זמן שבו המחשבה חופשית, שבו אנשים שונים זה מזה, חיים יחד ולא בבידוד. למען עידן שבו האמת מציאותית ולא ניתן למחוק את מה שהיה. אני כותב לכם מתוך עולם של אחידות, של בידוד, של האח הגדול.

היום קרה משהו מיוחד, אם בכלל ניתן לומר על דבר כל כך קטן "קרה".

כמו בכל יום בשעה 11 ישבתי באולם הגדול יחד עם כל עובדי הקומה, וחיכינו. מאחורי התיישבה בחורה צעירה עם שיער שחור ונמשים, שראיתי בעבר במסדרונות הולכת זקופה ומלאה אנרגיה. היא ~~טכנית התקנת את מכונות הדפוס,~~ ~~והסרה שלה מוכתם בדיו וסמך.~~ סביב המותניים שלה כרוך חבל אדום - הסמל של "שומרי הצניעות". ברור שמדובר בבתולה צדקנית, משננת אמיתית, קנאית עיוורת ומלשנית גאה. ב"שיחזש" קוראים לזה "התכוונות-לטוב".

אני לא סובל נשים כאלה, אך הבחורה המסוימת הזו מפחידה אותי במיוחד. אינני יודע מדוע.

כמה כיסאות לימיני התיישב אדם שראיתי כמה פעמים ברחבי המשרד בעבר. הסרבל השחור שלו הבהיר שהוא אחד המיוחסים. הוא אדם מרשים, סמכותי, תמיד זקוף, ועיניו מקרינות חוכמה. הוא נראה כמו אדם שניחן בחשיבה משל עצמו. כדי לא לחשוף את שמו, אכנה אותו א'. הוא תמיד נראה עסוק, ואני תוהה מה בעצם תפקידו במשרד.

רעש הצפירה הנורא הקפיץ אותי, והלב שלי התחיל לדפוק במהירות.

התחיל "רגע-השנאה".

המסך הענק נדלק, והציג תמונה של עמנואל גולדשטיין ומעליו דגל איראוסיה, דגל האויב. הוא נשא נאום שבו הוא קורא להעניק השכלה לכולם כולל עמ-הארץ, ליישם את חופש הביטוי, חופש העיתונות, זכות ההתאגדות, חזקת החפות, הליך הוגן ועוד. מוזר, למרות שקיבלתי השכלה ראוויה לא הכרתי מחצית מהמונחים שהזכיר. הוא קרא לעצירת המלחמה כאילו שהדבר תלוי בנו. האחרון נשמע מגוחך במיוחד, כי מאחורי ראשו נראו שורות של חיילי האויב צועדים בקצב אחיד.

הקהל צעק "כופר! אל-נאמן!" ועוד קללות. מה צעקתי בעצמי, אני לא זוכר. צרחות הקהל הלכו והתגברו, עד שהרעש היה כל כך חזק שכבר לא הצלחתי להבין מילה מהנאמר. א' הניף אגרופים באוויר, פניו סמוקים והורידים על צווארו בלטו מרוב שצחק. הרגשתי משהו פוגע בכתף ימין שלי - זו הייתה ידה של הבחורה שישבה מאחורי. היא זרקה ספר עבה שהתעופף ופגע בדיוק באפו של גולדשטיין.

גם אני צרחתי והרמתי אגרופים, כמובן. מה שמטריד אותי ברעיד-השנאה זה לא שאני צריק לשחק תפקיד, אלא ההיפך, אני נסחף עם הקהל ומרגיש את השנאה באמת בוערת בתוכי. ביחד עם כולם אני מרגיש את התיעוב לגולדשטיין והנבלות מעבר לי, ביחד עם כולם אני מחפש את הבטחון של האח הגדול. אני חייב לצרוח, להרביץ, לרצוח, לנקום, לשבור! אני לכוד בעולם מפלצתי ואני עצמי חלק מהמפלצת.

אבל מצאתי דרך לרמות. גיליתי שאני יכול להפנות את השנאה למקומות אחרים - לאח הגדול עצמו, למשטרת-המחשבות, למפלגה. מצאתי עצמי מפנה את השנאה לבחורה המעצבנת שצעקה מאחורי! דמיינתי שאני מצליח בה, חותק אותה עם סכין, מכה אותה עם אלת גומי כשהיא עירומה וקשורה לקיר!

עירומה. כך דמיינתי אותה באותם רגעים של להט. עכשיו בעודי כותב זאת, אני מבין מדוע אני שונא אותה ומפחד ממנה באופן מיוחד - אני חושק בה, נמשך אליה, רוצה אותה! אבל לעולם לא אשיג אותה כיוון שסביב מותניה המושלמים כרוך החבל האדום והמגעיל של שומרי הצניעות. הסרבל שמכסה אותה מכיל רגל ועד ראש, לא עומד לרדת ממנה לעולם.

גולדשטיין, באמצע נאומו, בעזרת תצלול אנימציה הפך לכבש ומילותיו הפכו ל'מהההה'. מישהו צחק, ופתאום הופיע על המסך אויב איראסי שכיוון רובה ישירות אלינו והתחיל לירות, מה שהקפיץ מהכיסא את האיש שישב לידי. ואז האח הגדול נכנס לתמונה, ושלח את החלמה מחולף למסך. הכבש-גולדשטיין נראה מאחורה, בורח ונעלם. רעש נורא שלא שמתי לב שהיה שם עד אותו רגע, הפסיק. כולל נשמו לרווחה כאיש אחד. האח הגדול דיבר על חוסן האומה ועל אחדות, קולו בטוח ומרגיע. מישהי לפני שלחה נשיקות לכיוון המסך, ואחר שם ידיו על פניו ואז שלח אותם מעלה. מישהו מאחור התחיל לדפוק ברגליו ולצעוק בקצב "עם! הָאָח! עם! הָאָח!" וכולל הצטרפו אליו לשיר יחד, דופקים עם הרגליים ברצפה בקצב. אני תוהה אם החלק הזה של השיר הספונטני נהוג גם בשאר הקומות, כי השיר הזה מפחיד אותי. הוא מהפנט ויוצר תחושת ביטחון, תחושה מזויפת בדיוק כמו השנאה שקדמה לה. מוחק את המחשבה וממלא את הראש בסטידה.

עם! הָאָח! עם! הָאָח!

עם הָאָח שלנו מאוחדים! עם הָאָח שלנו חזקים!

כל עוד יש לנו את האור

לעולם, לעולם, לא נדע מחסור

וכך זה חזר על עצמו. בחזרה השלישית על השיר משהו ~~מהמפלא~~ מהגועל שעלה בי מהשיר, מהמפלגה, מעדר הכבשים שישבו סביבי, משהו מכל זה חמק ונראה על הבעת פני. הבטתי ימינה וראיתי את א' מביט בי ישירות. עינינו נפגשו. גם הוא לא הצטרף לשיר, וראיתי בעיניו - הוא מבין אותי! אחרי שתי פסימות לב הוא הסיט מבטו והבעת פניו חזרה להיות אטומה, אבל אני בטוח שהרגע הזה היה אמיתי. הוא ידע איך אני מרגיש, והוא כחוני.

כמה אני משתוקק פשוט לגשת ולדבר איתו, אבל המסכים הארוזים האלה נמצאים בכל מקום. למעשה לקחתי החלטה - למרות שהוא לא יידע לעולם, את היומן הזה אני כותב עבורו, עבור א'.

א', האם באמת כולם חול' ממני שמחים שאיזה מציצן תמיד מסתכל עליהם מעבר למסך, משגיח אחר כל תנועה ומקליט כל מינה?

הם אווירים שזה מונע "מעידות של אנשים טובים". הם חושבים שאם רק יהיה לאדם רגע אחד לבד, הוא מי יעשה עבירה. ~~כמה טיפשים הם יכולים להיות~~ כמה עמוק חדרה המפלגה לראשם?

פסע בתוך המפלגה לא קיים. כשחבר מפלגה עושה משהו אסור אחד מהם נעלם בשקט - או האיש או המעשה - ואין מדברים על כך. הם אווירים שההשגחה עצרה את הפשיעה? שטויות, לונדון מלאה בפסע. לפני כשנתיים הסתובבתי בשוק של עמ'הארץ, עמדתי להיכנס לאחת מחנויות הנעליים אך בחור ענק שנראה כמו מקרר עמד בידיים משולבות וחסם את הכניסה. "סגור" הוא אמר בקול עמוק. מהחלון ראיתי בפנים שני גברים בחליפה ששוחחו עם המוכר המפוזר - קל

אנחש על מה. עשרים מטרים משם היה עמוד־השגחה וזה לא שינה דבר. את עס־הארץ פשוט לא סופרים.

שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול
שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול
שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול
שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול שיישרך האוח הגדול
ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך ישרך

וינסטון עצר, עיסה את כף ידו והביט במה שכתב. פתאום חרדה עלתה בו ולרגע חשב לקרוע את הדפים ולהשמיד כל זכר ליומן. ואז נרגע – בין אם כתב "שיישרך האח הגדול" ובין אם לא, זה לא שינה דבר. הפשע לא היה המעשה, אלא הכוונה. המילה לכך הייתה עבירת־הרהור, ואי אפשר היה להסתיר עבירת־הרהור לנצח. משטרת־המחשבות תגיע אליו במוקדם או במאוחר.

לפתע דפיקה חזקה נשמעה בדלת. נשימתו נעצרה. כבר?! הוא חשב. הוא קפא כמו עכבר בתקווה מטופשת שהדפיקות ייפסקו. אז חשב על המסך שמביט בו יושב ללא מעש בזמן שדופקים בדלת, דבר מסוכן אפילו יותר. הוא הכניס את המחברת תחת מסמכי העבודה, קם והלך בכבדות לעבר הדלת. פניו, כמובן, נותרו קפואים בהבעת "האופטימיות השקטה".

פרק 2

הוא פתח את הדלת והקלה שטפה אותו. זה לא היה סוכן־אהבה או שוטר־מחשבות, אלא גברת פרסון, שגרה בדירה ממול.

"אחר הצהריים נעימים, עידית. הכל בסדר?"

"הכל בסדר, תודה לאח. האם תוכל לקפוץ להסתכל על הכיור שלנו? המים-" אמרה בחיוך עייף. היא נראתה סחוטה.

תקלות היו דבר שבשגרה בבניין הישן שהוקצה להם. כדי להזמין בעל מקצוע ולתקן משהו כראוי הדיירים נדרשו למלא טפסים ולהמתין לתורם במשך חודשים ארוכים. עד אז, נאלצו להסתדר בכוחות עצמם.

הדירה של משפחת פרסון הייתה גדולה מדירת החדר של וינסטון, ובמקום ריח הג'ין והטחב עמד בה הריח של אוכל מקולקל וזיעה. צעצועים, כביסה, ניירות מקומטים ושאריות אוכל היו מפוזרים על הרצפה. על הקירות היו תלויים דגלים של הפטריוט־הצעיר ועל הקיר מול הכניסה פוסטר עם אמיתות המפלגה באותיות מעוטרות: "מלחמה היא שלום / חירות היא עבדות / בורות היא חוזקה". הכיור היה עמוס בכלים מלוכלכים שוחים במים עכורים, ונדף מהם סירחון שהתפשט ברחבי הבית. וינסטון התכופף תחת הכיור וראה שהכל רטוב ומטפטף לתוך דלי שעמד שם.

"תודה שאתה עוזר. פשוט תום יצא להתנדב היום במרכז הקהילתי", אמרה גברת פרסון, "אחרת הוא היה-"

מכיוון החדרים נשמעו דפיקות וצרחות.

"הילדים רועשים־מאוד. הם לא יצאו היום מהבית בכלל, ו-" היא עצרה באמצע המשפט, כהרגלה.

וינסטון הנהן. "יש לך מפתח צינורות?" שאל.

"מפתח צינורות" חזרה אחריו, ויצאה מהמטבח.

הילדים עברו לסלון בצעקות והחלו לרוץ סביב הרהיטים. מהמסך נשמע שיר ילדים שחזר על עצמו שוב ושוב:

יונתן הקטן רץ בבוקר אל הגן.

הוא טיפס על העץ, ובוגדים חיפש.

ילד נאמן גיבור! עיניו ראו איש אֶל־טהור!

הוא תפס מרגל שאת עונשו קיבל.

גברת פרסון חזרה עם מפתח הצינורות, וינסטון המשיך לעבוד. הוא רוקן את המים לדלי, ניקה את הסיפון והשליך לאשפה גוש סמך של שערות ולכלוך שחור. סרחון הביוב היה בלתי נסבל. לאחר מכן, הרכיב את הכל בחזרה בקפידה, אך כמה שניסה, לא הצליח לעצור את הטפטוף.

"מצטער, תצטרכי להשאיר כאן את הדלי", אמר לה.

"זה בסדר וינסטון, תודה־מאוד־עוד" ענתה לו והתחילה במלאכת שטיפת הכלים.

קול צווחני צעק "ידיים למעלה!"

וינסטון הסתובב וראה ילד בסביבות גיל תשע, גבותיו מכווצות ובידו אקדח פלסטיק מכוון אליו. האחות הייתה קטנה ממנו, אולי בת שש, והחזיקה מקל עץ כמו שמחזיקים רובה, גם הוא מכוון אליו. שניהם לבשו את המדים של הפטריוט־הצעיר – חולצה בצבע כחול, צעיף אדום ומכנס אפור – אלא שהילדה החליטה לוותר על המכנסיים, כנראה כי החולצה הגדולה כיסתה אותה עד הברכיים.

וינסטון חייך חצי-חיוך והרים את ידיו. הילד התחיל לצרוח עליו "בוגד! אויב! גולדשטייניסט! אני אירה בך! אני אשים אותך בבלא!" ואז תפס אותו במכנסיים וגרר אותו למרכז הסלון. הילדה הקטנה חיקתה את אחיה בכל תנועה, ותפסה את מכנסיו של וינסטון מהצד השני, תוך כדי צרחות דומות.

"טוב, מספיק, עכשיו אני צריך ללכת" אמר וינסטון, וניסה להשתחרר מזוג הילדים שאחזו בבגדיו וקיללו אותו.

"הם ככה כי הם מאוכזבים שאני לא יכולה לקחת אותם לראות את התלייה" צעקה גברת פרסון מאחוריו. הילד התחיל לצעוק "אני רוצה ללכת לתלייה! תלייה! תלייה!" הילדה הצטרפה לצעקות של הילד, מקפצת עם כל מילה. "ילדים, תנו לסמית ללכת הביתה הוא בטח עייף" צעקה.

הילדים עזבו את וינסטון והמשיכו לרוץ ברחבי סלון. וינסטון פלט נשימה שלא הבין שהחזיק עד אותו הרגע והלך לעבר דלת הכניסה. ברגע שהניח את ידו על הידית הרגיש מכה בעורפו. הוא שפשף את האזור הכואב, הביט לאחור וראה את הילד רץ לכיוון חדר הילדים עם רוגטקה בידו. גברת פרסון רצה אחריו, ידיה רטובות ומטפטפות על הרצפה, והחלה לנזוף בו. המבט העייף שלה נצרב בראשו בזמן שסגר את הדלת מאחוריו.

כשחזר לדירתו, דובר משרד השלום נשמע מהמסך מציג לראווה "נושאת מטוסים חדשה המחזיקה מאתיים מטוסים ועשרת אלפים חיילים" ולפי המפה שבה הציץ וינסטון לרגע, הוצבה בין איסלנד לאיי פארו. וינסטון חזר לשבת ליד שולחן הכתיבה, עדיין משפשף את עורפו. הוא פתח דף חדש וכתב:

הילדים די נוראזיס בימינו. ארגונים כמו הפטריוט־הצעיר הופכים אותם לפראזי אדם קטנים. הם מעריצים בלהט את המפלגה וכל מה שקשור אליה - שירי הלל, שירי שנאה, תהלוכות, דגלים, גודי נוער, שיון אמיתות, סגידה לאח הגדול - הכל מפואר בעיניהם. והם אכזריים כלפי כל מי שלא נאמן כמוהם - זרים, בוגדים, מסתננים, וכמובן עברייני־הרהור. את האחרונים הם שונאים יותר מכולם.

מה שאינני מבין, הוא מדוע הם גם נבזיים כלפי כל מי שחושב או נראה אחרת בדברים שוליים? ילד עם תספורת שונה או צמיד מיוחד צפוי לחטוף מכות מחבריו בבית הספר. גברת, חברת מפלגה, שתלך עם צעיל צבעוני צפויה לקבל מבטים וגערות מילדים אקראיים.

אך הגרוע מכל הם ההלשנות. לא עובר שבוע בלי ידיעה על גיבור צעיר או צעירה שדיווחו למשטרת־המחשבות על בן משפחה שאותו תפסו אומר או עושה משהו לא טהור. אפילו על ההורים שלהם! זהו טירוף מוחלט! כיצד ייתכן שהורים מפחדים להיות כנים עם הילדים שלהם עצמם? המפלגה הצליחה לשים את עצמה מעל הקשרים העמוקים ביותר בין בני אדם.

הקול מהמסך נדם לרגע. וינסטון נשען לאחור בביסאו והמתין. צליל חצוצרה צלול ויפה מילא את חלל החדר, ולאחריו נשמע קול נשי וענייני: "שימו לב! מבזק חדשות הגיע זה עתה מחזית מלבר. באן רומי רוזן, מדווחת לכם שכוחותינו בדרום הודו ניצחו ניצחון מפואר! הקרב הזה מקרב את המלחמה לסיומה. נעבור לכתבנו בשטח לפרטים המלאים..."

"חדשות רעות בדרך", חשב וינסטון. ואכן, אחרי מספר דקות של תיאור עקוב מדם של השמדת חיילי האויב האיראסי, יצאה הכרזה של משרד השפע. החל משבוע הבא, מנת השוקולד לשבוע תקטן משלושים גרם לעשרים גרם. כדי לחגוג את הניצחון המסך השמיע את שיר ההמנון "אוקיאניה, אני שלך". וינסטון קם במהירות ונעמד כשפניו אל החלון. לשבת בזמן ההמנון נחשב עבירת גסות־רוח. אך כאשר גבו מופנה אל המסך, לפחות המציצנים לא ידעו אם הוא מדקלם את השיר בשפתיו או לא.

למטה ברחוב פוסטרים של האח הגדול הודבקו בכל פינה, וריסוס גרפיטי הכריז "זכינו להתהלך באורו של האח הגדול". בפינת הרחוב, לצד עמוד־השגחה גבוה, עמד לוח-מודעות קטן עם שלל הנחיות על הדרך הנכונה לשמור נאמנות למפלגה. הפוסטרים, השירים, הספרים, תכניות המסך, שום דבר לא היה פרטי שלו חוץ מכמה סנטימטרים בתוך הגולגולת. הוא הרגיש כל כך לבד ולא הצליח לדמיון עתיד שבו זה יהיה אחרת.

ההמנון הסתיים והמסך החל להשמיע מוזיקה קלילה.

וינסטון התיישב. הוא לא השלה את עצמו, הוא ידע שייתפס בסופו של דבר. כאשר זה יקרה לא יחכה לו רק מוות, אלא השמדה מוחלטת. היומן ישרף לאפר, הוא עצמו יתאדה וכל תיעוד שהיה על עצם קיומו יימחק מההיסטוריה. רק משטרת־המחשבות תקרא מה שכתב. איך יוכל ליצור קשר עם העתיד, בשלא נשאר ממנו שום דבר, אפילו לא משפט בודד על חתיכת נייר?

המסצרים תמיד קורים בלינה. אדם הולך לישון, ובבוקר הוא כבר לא שם, התאודה. כל זכר לשמו או קיומו מושמד ומוכחד. עמיתים וחברים מגלים שהוא חסר ואמינים לבה. בני המשפחה לפעמים אבליס, ולפעמים מכחישים שזה קרה ומסתירים, מהבושה.

ויש רק פסע אחד, בעצם.

זה לא שצבירת־הרהור סופה בעונש אוות.

צבירת־הרהור היא אוות.

לאחר שכתב זאת, נוצר בו דחף להישאר בחיים כמה זמן שרק יוכל. הוא החזיר את המחברת אל ערימת המסמכים ושלף מהם דף עם משימת רשות של העבודה. הוא מילא את הדף במהירות, באופן אוטומטי. כשסיים, השאיר אותו על השולחן והחזיר את שאר המסמכים למגירה. לפני שסגר את המגירה הוא הניח בזהירות גרגר חול בפינה השמאלית העליונה של הערימה. המגירה לא הייתה מקום מחבוא – לא היו מקומות מחבוא – אך אם גרגר החול כבר לא יהיה שם, לפחות יידע שכבר תפסו אותו.

פרק 3

וינסטון חלם על אמו.

היא חיבקה את אחותו התינוקת והביטה בו מלמטה, מהתחתית של באר עמוקה. הייתה באוויר התחושה שעליהן למות כדי שהוא יחיה. לא אשמה, רק הבנה שזה מה שחייב לקרות. הבאר המשיכה והעמיקה עוד ועוד, עד שהן נעלמו כליל מהעין. רגע לאחר מכן, הן היו בבטן ספינת תענוגות ישנה ומתפוררת, ומים עכורים חדרו מהקירות והתקרה. מפלס המים עלה עד שאחותו נעלמה כליל, ואמו נאבקה לנשום, רק פניה בולטים מעל המים. למרות שהם היו על ידו, הוא היה באוויר הצח על אדמה ודשא.

המים התפוגגו, הוא הסתובב וראה גבעות בשקיעה, בזמן שקרני השמש צבעו את הכל בזהב. שביל התפתל בין הגבעות ועצי צפצפה נעו ברוח הנעימה. לפתע הרוח קפאה. בחורה שחורת שיער, הלכה לכיוונו לאט, ואחזה בסכין גדול. אור השקיעה השתקף בלהב הסכין. הוא ניסה לברוח אבל רגליו לא נעו. כשהתקרבה אליו הוא זיהה את פניה המנומשות – הבחורה שפגעה בכתפו ברגע־השנאה. היא חייכה, הניפה את הסכין ובתנועת יד אחת חתכה את החבל האדום מעל מותניה. הסרבל נקרע ונפל כאילו שהיה רק לכלוך על גופה. פתאום היא הייתה נקייה, כמו בובה לבנה ומנומשת. שיערה השחור היה ארוך, גלש על כתפיה והסתיר את שדיה. יותר מגופה העירום, וינסטון התפעל מהתנועה שבה חתכה את החבל – בחן והפקרות, כאילו ביטלה בהינף יד תרבות שלמה של בושה ואיסורים. היא התקרבה אליו עוד ועוד, עד ששפתיה כמעט נגעו בשפתיו.

ואז הוא התעורר לצליל צפצוף נוראי.

המסך הראה את השעה 7:00, זמן הקימה לעובדי המשרדים. וינסטון קם בכבדות מהמיטה, ולחץ על הכפתור שמפסיק את הצפצוף. המסך התחלף לזוג שדרנים אשר שוחחו ביניהם בהתלהבות על עניינים חסרי חשיבות.

"...ורק כשאני נכנס למקלחת פתאום אני מבין מה הייתי צריך להגיד. זה קורה גם לך?

- לי? לא ממש לא, אני מאלה שמתקלחים בבוקר. הנה פתרתי לך את כל הבעיות בחיים, פשוט תתקלח בבוקר וזהו"

וינסטון התיישב על המיטה, ועצם את עיניו לרגע. פתאום הוא קם באחוז דיבוק, התיישב על השולחן, שלף דף משרדי והתחיל לכתוב במהירות.

היו לי אמא, אבא ואחות קטנה. אני לא זוכר מתי או איך הם נעלמו, ואני לא יודע למה יש לי את ההרגשה שהם נתנו את חייהם כדי להציל אותי. את פניהם אני לא מצליח לזכור, נותרו לי רק שברי תמונות. אור שמש על השיער הארוך, הבהיר של אחי. האבט שלה, מלא עוצמה וביטחון, מאוננת עלי מול סכנה שאינני זוכר מה הייתה.

אני זוכר שולחן עץ רועד בזמן שאבי, לבוש חליפה כהה, דופק עם היד ומתווכח עם חבר על איזה עניין פוליטי. ואז אחרי הצעקות, לפני שיצא מהדלת, אבי לוקח את ידו של החבר ומחבק אותו לשלום.

ובימינו? הבת של ח' לא רצתה לעשות ילדים - אבא שלה סירב לדבר איתה, אמא שלה צרחה עליה, ואחיה התייחס אליה כמו זרה בבית. הנאמנות למפלגה, הצדקנות, הבושה והפחד ממה יגידו, חשובים להם יותר מהקשר ביותר בין

"קבוצת עשרים עד ארבעים!" קול נשי חד מהמסך הקפיץ אותו. "עשרים עד ארבעים! לעמוד מולי, בבקשה!" וינסטון קם בבהלה, הכסא נע אחורה ברעש והוא נתקע עם הרגל בשולחן הסלון הקטן בדיוק באזור הפצע הכרוני. צמרמורת של כאב עברה מרגלו אל כל גופו. על פניו הוא לבש חצי-חייוך שנחשב מתאים להתעמלות בוקר. מולו הייתה אישה שרירית וחטובה, לבושה בנעלי התעמלות וטוניקה בצבע הכחול של המפלגה.

”נתחיל בחימום” קולה היציב הורה ”אחת, שתיים, שלוש, ארבע! אחת, שתיים, שלוש, ארבע! קדימה, חברים, תראו לי שאתם חיים! אחת, שתיים, שלוש, ארבע!”

בזמן שהניף את זרועותיו לצדדים, מחשבותיו נדדו אל החלום. זו הייתה הפעם הראשונה מזה זמן רב שחשב על אמו. הוא ניסה להיזכר בפניהם של הוריו אך ללא תמונות או האפשרות לדבר עליהם, הזכרון דהה.

”עכשיו לרוץ במקום ולהרים ברכיים גבוה גבוה!” וינסטון נזכר באביו מרים אותו ורץ, מודאג ומתנשף. אמו מיהרה מאחוריהם, בידיה תיק גדול- או אולי אחותו הקטנה? הם ירדו מתחת לאדמה לחדר אפור ומלוכלך עם ריח של עובש. המקום היה גדול אבל עמוס באנשים. חלק ישבו וחלק עמדו. הוא עצמו ישב על שמיכה והביט בהוריו שישבו משני צדיו אך לא הביטו בו. אחד האנשים במקום ישב ודיבר בבטחון, הוא לא זכר על מה, ואחרים השתיקו אותו. ”מה, זו האמת! להתעלם לא יעזור” הוא ענה להם. הוא נזכר בגבר ואישה מבוגרים שישבו מולם, אוחזים ידיים, עיניהם נפוחות מבכי. מה קרה להם? לא הייתה לו דרך לדעת. אך בזכות זכרון זה הוא למד שבעבר מתקפות טילים לא היה עניין שבשגרה.

”אגרופים קדימה, בכל הכוח! דמיינו שיש מולכם אדיוט איראסי” אוקיאניה הייתה במלחמה עם איראסיה. לדברי המפלגה, אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם איראסיה. וינסטון ידע שעד לפני ארבע שנים אוקיאניה הייתה בשלום עם איראסיה ובמלחמה עם מזראסיה, אבל לא הייתה לו שום דרך להוכיח זאת. ’זה השולט בעבר שולט בעתיד. זה השולט בהווה, שולט בעבר’ היה אחד מעקרונות המפלגה.

”לעצור, לרדת לפלאנק” וינסטון ירד אל הרצפה המלוכלכת, נשען על המרפקים ושמר על גוף ישר. הוא חשב על המונח בשיחדש ’הוכחה-ההכתוב’, מה שנכתב בספרי המפלגה הוא נכון כמו שאבן שזורקים תמיד תיפול אל הקרקע. הכוח לשנות את ההיסטוריה מפחיד יותר מהכוח לשגר טילים, חשב בזמן שגופו החל לרעוד.

טיפת זיעה צרבה את עינו השמאלית. הייתה דרך להימנע מהתחושה המציקה שעלתה בו כשחשב על הפער בין העבר האמיתי לבין הכתוב בספרי המפלגה. כל שנדרש היה תרגול של שני מונחים בשיחדש: "קבלת־החוכמה", ו-"תרת־ידעת".

"לחזור לעמידה. פיסוק קל, להרים ידיים, לקחת אוויר... להוריד ידיים ולנשוף". וינסטון הרים את זרועותיו ונשם עמוק. "קבלת־החוכמה" היה קל להבנה – דברי המפלגה תמיד אמת, ואין ספק בנכונותם. להעמידם בשאלה הוא מעשה אסור ומופרך. הוא לקח אוויר. לעומת זאת, העולם המפותל של "תרת־ידעת" היה מורכב. הוא נשף. תרת־ידעת זו היכולת להחזיק בדעות סותרות ולקבל את שתיהן; להמציא סיפורים מפורטים ולהתייחס אליהם כאמת; לשכוח כל עובדה לא נוחה, ולהיזכר בה מחדש כאשר היא מתאימה. להשתמש במוסר כנגד אותו המוסר עצמו; להשתמש בהיגיון כנגד אותו ההיגיון עצמו – לדוגמה, המפלגה טענה שהיא מגן הדמוקרטיה ולכן חשוב שיהיה לה כוח מוחלט. אך הדבר החשוב ביותר בתרת־ידעת היה לשכוח שהשתמשת בתרת־ידעת.

"להצמיד רגליים. בואו נראה מי יכול לגעת בבהונות!" מדריכת הספורט אמרה בהתלהבות. "מהמותניים, חברים, קדימה! א-חד! א-חד!" וינסטון שנא את התרגיל הזה, ששלח כאבים ברגליו מהעקב ועד הישבן. לעזאזל עם "תרת־ידעת", לעזאזל עם "קבלת־החוכמה", לעזאזל עם דברי המפלגה! וינסטון החליט בראשו, בסתר, לרדוף את האמת המציאותית ולזהות את הזיופים. לא היה קשה למצוא דברי הבל בכתבי המפלגה, היו כל כך הרבה מהם שזה לא היה אתגר. אך למצוא הוכחה לסתירה היה קשה עד מאוד, בלי גישה לתיעוד שאינו מפלגתי. ואז נזכר בפעם אחת בחייו שהחזיק הוכחה לשקר ברור כשמש, כשהיה –

"סמית 6079!"

קולה של מדריכת ההתעמלות פילח את מחשבותיו, וליבו החסיר פעימה כשקראה בשמו, אך הוא הצליח לשמור על חצי החיוך מול מבטה של המדריכה.

"תתכופף יותר, אני רואה שאתה יכול יותר. יותר נמוך, עוד! ברכיים ישרות. כן, ככה, חבר. עוד, עוד!"

המדריכה הרימה זרועות מעל ראשה ואז התכופפה, אצבעותיה מגיעות לרצפה. "ככה, חברים! כולכם יכולים אם תרצו", הוסיפה כשזקפה את גבה. "לא כולנו זוכים להילחם, אבל לפחות אנחנו יכולים להישאר בכושר. תחשבו על החיילים שלנו בחזית, גיבורים בני שבע-עשרה. תחשבו על הטייסים האמיצים שלנו. עכשיו, נסו שוב, למענם. כן, סמית, מצוין!" היא עודדה כשוינסטון, בפרץ של נחישות הצליח לגעת באצבעות רגליו בלי לכופף את ברכיו, לראשונה מזה שנים.

פרק 4

מעל רחבת הכניסה למשרד האמת, על קיר הבניין העצום היו חרוטות שלוש כתובות בענק:

מלחמה היא שלום

חירות היא עבדות

בורות היא חוזקה

וינסטון הביט בהן לרגע, ואז המשיך פנימה עם זרם האנשים הממהר לעבודה. ריח אקונומיקה ונייר שרוף עמד במסדרון הארוך, ופסי תאורה האירו את הכל באור לבן ובוהק. שורות ארוכות של עמדות עבודה מילאו את החלל, תקתוקי מקלדת ומלמולים בלתי פוסקים נשמעו מכל כיוון.

וינסטון הכיר רק מעט מהעובדים. בתא מולו עבד טילוטסון, גבר נמוך ומתקרח עם זקן תיש קטן. הוא היה שפוף ואפו כמעט נגע בזכוכית המסך שמולו. תפקידו היה זהה לשל וינסטון, והוא תמיד נראה זעוף כשהביט בו. בתא הסמוך עבדה דייוויס, שתפקידה היה להסיר ממאגרי מידע כל זכר לשמותיהם של "אֶל־אנשים" שהתאדו. היא עברה במהירות בין המסכים ואצבעותיה תופפו על המקלדת בקצב מהיר. וינסטון ידע שהיא לא תאט לרגע גם כשתגיע בבוא העת אל שמו שלו. כמה אירוני שבעלה נעלם כך לפני מספר שנים, חשב.

כשהתיישב וינסטון בעמדת העבודה פלט אנחה ארוכה, ומיד לבש הבעת פנים רצינית כדי שהדבר לא ייחשב לעבירת גסות־רוח. היו שלושה מסכים בעמדתו. המסך הימני הכיל את רשימת המשימות שלו, בפורמט המשרדי המקוצר:

- חדשות; 17.8-03-84; א"ג; טקסט על אפריקה; שגיאת הקלדה.
- חדשות; 19.14-12-83; שפע; תכנית שלוש השנים; אֶל־נכון, לאמת מול קיים.
- חדשות; 14.21-02-84; שפע; הצהרה כמות מכסת השוקולד; אֶל־נכון.
- חדשות; 03.17-12-83; א"ג; אֶל־טוב־מאוד, אזכור אֶל־אדם, דרוש שכתוב מלא, לאישור בכיר.

וינסטון שמח לראות את המשימה הרביעית כיוון שהייתה ארוכה ומאתגרת. וינסטון נהנה במיוחד ממשימות כאלה, והחליט להשאיר אותה לסוף.

הוא פתח את ארכיון החדשות על המסך האמצעי, וקרא את המשפט המסומן מתוך ראיון של האח הגדול: "אל חשש, אני בר־בטחון שיהיה שקט בדרום הודו. עם זאת עלינו להיות על המשמר כי יתכן שנותקף בצפון אפריקה". על המסך השמאלי פתח את עדכוני המלחמה, ומצא שהייתה מתקפת פתע בדרום הודו כשבועיים לאחר הראיון. וינסטון שינה את דברי האח הגדול למשפט "עלינו להיות על המשמר כי אני בר־בטחון שנותקף בדרום הודו". את התיקון הוא שלח לאישור, ולאחריו הטקסט המחודש הפך לטקסט המקורי. דברי האח הגדול היו נכונים, ולא היה שום תיעוד לכך שנעשה שינוי.

במשימתו השניה היה עליו לתקן את כל תחזיות משרד השפע כך שיתאימו למספרי התפוקה בפועל. למשל, התחזית לייצור הנעליים הייתה 145 מיליון זוגות, והתפוקה רק 62 מיליון. הוא שינה את התחזית ל 57 מיליון כך שהתוצאה עלתה על הציפיות. הוא לא ראה שום רמאות במעשה הזה, אלא רק החלפה של שטות אחת באחרת. גם אם חצי אוקיאניה הייתה הולכת יחפה זה לא היה משנה, מה שחשוב היה רק ההבדל בין צבר מילים אחד אל מול צבר מילים אחר. למציאות לא היה שום קשר לעניין.

המשימה השלישית עסקה בהתחייבות שנתן משרד השפע בתחילת השנה – "לא יהיה שינוי במכסת השוקולד השבועית". אלא שרק אתמול פורסם שהמכסה תקטן משלושים גרם לעשרים גרם. הוא החליף את ההתחייבות ב"אזהרה על הפחתה במכסת השוקולד באפריל".

וינסטון התרומם מהכיסא, התמתח, אסף את כל הדפים שעליהם כתב חישובים והערות והשליך אותם אל חריץ עם כיסוי מתכת שחור, שנקרא פיר־האמת. נשמע רעש של יניקת אוויר, הניירות נשאבו למקום כלשהו במבנה הענק, נשרפו ונעלמו מהעולם. יחד איתם, הושמד כל זכר לביצוע התיקונים. חריצים אלה פוזרו לאורך קירות המשרד כולו ואליהם הושלכו ניירות, מסמכים, תמונות ואפילו ספרים שלמים שהפכו "אַל־נכונים" בעיני המפלגה.

השעה הייתה כמעט אחת-עשרה, לא היה טעם להתחיל עוד משימה ולכן הוא הלך לרחבה המרכזית, מצא כסא פלסטיק פנוי בקצה הפינתי, התיישב והמתין לרגע־השנאה. לאט לאט עובדים נוספים הצטרפו והתיישבו, עד שהרחבה התמלאה. הוא קלל בליבו כאשר דקה לפני אחת-עשרה חבורה של עובדים גררו כסאות, הרחיבו את השורה והתיישבו צמוד אליו מהצד השני.

האירוע הסתיים, וינסטון עצם את עיניו והסדיר את נשימתו. לפחות היום אף אחד לא התחיל לשיר. הוא חזר אל שולחנו והוציא ממגירת השולחן מילון שיחדש. הוא התרגש לקראת המשימה הרביעית. שכתוב מלא היה אתגר שכלל נסיון עם שיחדש, מחקר, יצירתיות, והבנה של מה המפלגה רוצה לשמוע.

במאמר הנידון האח הגדול דיבר בחום על תרומתו של ארגון בשם שקל"י, אשר סיפק מוצרי נוחות לחיל הים. מחמאות רבות חולקו לחבר מיוחס בשם ויתרס, אשר זכה לשבחים רבים ואף לאות הצטיינות. וינסטון מצא שהארגון פורק לאחרונה, ללא שום הסבר. הוא חיפש אזכורים של החבר ויתרס ולא מצא דבר. זה לא היה מפתיע – השימוש במונח "אַל־אדם" רמז שהוא התאדה.

וינסטון תהה מדוע ויתרס התאדה.

וינסטון ניסה לשכתב את המאמר, ללא הצלחה. המאמר היה על ארגון שכבר איננו, בראש אדם אַל־אדם, וכל העובדים האחרים שהוזכרו פוזרו במקומות עבודה שונים. לבסוף זנח את הניסיון לשכתב והחליט לכתוב מאמר חדש לחלוטין. לאחר מחשבה רבה, החליט להמציא את סיפורו של רס"ן מתיו אגילר, אדם פרי דמיונו, גיבור שנהרג בקרב על שטח אויב.

הוא שפשף את אפו בעדינות והשתעשע ברעיון שטילוטסון מולו עובד על אותה משימה בדיוק. אם כן, בהמשך עובד בכיר יקרא את העבודות של שניהם, ויבחר מביניהם את הגרסה שתהפוך לאמת.

וינסטון פתח דף ריק, והחל לכתוב בסגנון האח הגדול – צבאי, פטריוטי, סוחף, לא משאיר מקום לפרשנות.

חברים וחברות, אני רוצה לספר לכם על חייל.

לא סתם חייל – דמות מופת. אדם שחי את הערכים שעליהם מושתתת מפלגתנו.

רס"ן אגילר זכרונו לברכה.

מגיל צעיר הוא לא שיחק בבובות. הוא לא בנה ארמונות בחול. הוא בנה בתוכו תחושת שליחות. הוא הצטרף לתנועת "הפטריוט-הצעיר". לא כדי לקבל, אלא כדי לתת. בהמשך הפך שם לחונך, למוביל, לדמות לחיקוי.

בזמן שילדים אחרים היו עסוקים במשחקים – שמע אגילר את הדוד שלו מנהל שיחה אֶל־טהורה. שיחה נגד המפלגה ונגד הערכים שלנו. הוא לא היסס, הוא לא גמגם – הוא דיווח. הוא הסגיר את הדוד שלו כי הוא ידע – הנאמנות לאמת, לבטחון, למפלגה, חשובה מקשרי דם.

הוא המשיך. שקד על לימודיו והיה טוב־מאוד בהנדסה. במסגרת לימודיו תרם תרומה יוצאת דופן לבטחון המדינה – פיתוח של רימון רסס חדש, קטלני, שתוכנן במוחו של נער חכם־מאוד. הרימון יושם על ידי משרד השלום. רימון יחיד כזה חיסל שלושים ואחד אויבים.

לאחר התואר הוא הצטרף לצבא השלום. לא רק כחייל – כמפקד. הוא התקדם במהירות והגיע לדרגת רס"ן. ואז – יצא למשימה. משימה אֶל־בטוחה בשטח אויב. הוא הוביל שבעה לוחמים אמיצים, אשר חדרו באישון לילה למיקום סודי. הם החלו בתהליך של איסוף מודיעין, מידע חשוב־מאוד־עוד לבטחון המדינה. לרוע המזל הצוות נחשף. החלו חילופי אש.

אבל אגילר לא נסוג. הוא ידע: יש משימה. יש מפלגה ועם שלם שסומכים עליו. הם המשיכו במשימה תוך כדי קרב. תחת אש. רק כאשר סיימו לאסוף את המידע כולו, הורה אגילר על נסיגה. על מנת לחפות על הצוות שלו הוא החליט להישאר מאחור, על דעת עצמו. אחרי שווידא שהם בטוחים – הוא חתר למגע עם האויב. הוא חיסל חמישה חיילי אויב ואז ספג קליע בכתפו. הוא המשיך להילחם עם כתף פגועה – וחיסל שישה חיילי אויב נוספים. ואז – נפגע בחזהו. ונפל. גיבור ואמיץ היה במותו – כפי שהיה בחייו. רס"ן אגילר היה מגדלור לכולנו. הוא לא בזבז את זמנו במשחקים או חיים־אישיים. הוא שקד. הוא הקריב. הוא התמסר למפלגה. תהי דרכו – דרכנו.

בעזרת מחולל תמונות וכמה תיקונים במאגרי מידע, רס"ן מתיו אגילר שלא היה קיים עד לפני שעתיים – יתקיים בזיכרון הקולקטיבי, כמו כל אדם אחר בהיסטוריה. כמה מוזר, חשב בזמן ששלח את הקבצים לאישור, שאפשר בקלות ליצור אנשים מתים, אבל לא חיים.

פרק 5

וינסטון העביר משקל מרגל לרגל בתור הארוך לארוחת הצהריים. חדר האוכל היה רועש, והאוויר היה דחוס ומלא בריח של תבלינים, שמן, ואדי ג'ין.

"אה, בדיוק מי שחיפשתי" אמר קול מאחוריו.

הוא הסתובב וראה את סם - אדם מבוגר, נמוך, עם שיער כהה ועיניים בולטות וחודרות. הוא עבד במחלקת הבלשנות על יומן שיחדש. חיובו, כמו תמיד, נראה לוינסטון עצוב ולועג בו זמנית.

"רציתי לשאול אם יש לך סכיני גילוח", אמר סם.

"אין לי בכלל" שיקר וינסטון, כיוון שהוא שמר שניים לעצמו. אז הוסיף בכנות "אי אפשר למצוא אותם בשום מקום".

"הבנתי, אם תמצא מקום שמוכר אותם, תגיד לי".

סם התכוון לדוכנים הלא מפוקחים של עס־הארץ, שם לפעמים אפשר היה למצוא מוצרים שהיו חסרים על מדפי חנויות המפלגה.

התור התקדם, והם לקחו מגשי פלסטיק מהערימה.

"הלכת לראות את התלייה אתמול?" שאל סם.

"לא. עבדתי."

"הייתה זו תלייה טובה במיוחד. רגליו של הנבלה השתחררו והוא בעט באוויר שוב ושוב. כשהוא הפסיק להתפתל, הפנים שלו נעשו כחולות והלשון שלו יצאה החוצה. תת אדם שרק הסריח את העולם הפך אֶל־אדם, וטוב שפטרנו."

"אראה את זה בשידור החוזר", שיקר שוב וינסטון. למעשה, הוא נחרד מהאירוע וראה בו מעשה ברברי. עיניו החודרות של סם סרקו את פניו של וינסטון. וינסטון בלע את רוקו. סם ילשין עלי ברגע, חשב.

"כמובן, ידידי", ענה לו סם בחצי חיוך.

"הבא!" צעק בחור צעיר בלבוש לבן ובידו מצקת. "פירה או תפוח-אדמה אפוי?" שאל אותם במבטא הפועלים של עם-הארץ. הם סימנו עם האצבע וקיבלו צלחת עם שני תפוחי-אדמה, פרוסת לחם, עגבניה, אורז ומעליו תבשיל אדום ועתיר שמן עם קוביות אפורות-כתומות שנקראו בפשטות "קוביות חלבון".

כשהגיעו לעמדת השתייה שאל סם "רוצה ג'ין? עלי" מבלי לחכות לתשובה הוא הניח שני מטבעות, ולקח כוסות ג'ין לעצמו ולוינסטון. הם איתרו שולחן פנוי בקצה השני של האולם ופילסו את דרכם דרך יער הכיסאות הצפופים. שולחן המתכת היה מוכתם ודביק, ולמרות מאמצי של סם לנקות אותו עם מפית הם היו צריכים להניח את המגשים בזווית כדי להסתיר את רוב הנזק.

סם הרים את כוסו, הכריז "למען העתיד!" ושתה לגימה קטנה. וינסטון הרים את כוסו, הביט בה לשתי שניות, ואז גמע את הכל בבת אחת. הוא מחה את הדמעות מעיניו ובמשך כמה דקות הם אכלו בדממה, בולעים כפות גדושות של התבשיל המסתורי. טעמו היה חמצמצ-מתקתק, לא טעים במיוחד אבל משביע.

תוך כדי האכילה וינסטון הביט אל השולחן לידם, שם ישב עובד בשיער מאפיר, עם כרס קטנה, לבוש בסרביל של העובדים הבכירים. מולו ישבה אישה צעירה ועגולה, עם פנים עגולות ולחיים ורודות. האיש דיבר במהירות בקול צפצפני, ולא הפסיק אפילו כשהאישה שמולו אמרה "אתה כל כך צודק" והנהנה. וינסטון הצליח להבין רק מעט משטף הדברים המהיר שפלט האיש, אך לא היה ספק לגבי האופי הכללי של דבריו - כל מילה הביעה קנאות, גאווה, וצדקנות. וינסטון צפה בלסת של אותו אדם ודמיין שהוא צופה בבובה על חוט. לא המוח של האיש דיבר, אלא הפה שלו, פולט שטף אוטומטי של מילים ללא מחשבה.

"אתה יודע," אמר סם, "בשיחדש יש לנו מילה לכך: דיבור־געגע. אפשר להשתמש בביטוי כעלבון לאדם המדבר שטויות או כמחמאה לנאמנים המדברים כמו ידידנו כאן".

"איך באמת מתקדמת העבודה על המילון?" שאל וינסטון.

"לאט", אמר סם, פניו נאורו משהוזכר הנושא. "אבל אני בר־צפי־טוב. שמנו לעצמנו כמטרה להפוך את שיחדש לשפה היחידה ולהחליף לחלוטין את שיח־פג." הוא טבל את הלחם ברוטב התבשיל והכניס לפיו. "תופתע לשמוע שהעיסוק העיקרי שלנו הוא דווקא במחיקת מילים, עשרות מהם בכל יום. מחיקת מילים הוא דבר יפה־מאוד, הסרת משקל עודף. ידעת שיש שמונה פעלים שונים לתיאור הפעולה של עטיית פריט לבוש?" הוא הרים את שתי ידיו ומנה כל מילה באצבעותיו: "לבש, חבש, נעל, גרב, ענד, הרכיב, עטה, שם. במהדורה החדשה יהיה רק פועל יחיד: שם חולצה, שם כובע, שם נעליים. פשוט, נכון? גם שמות עצם אנחנו מוחקים, למשל אין צורך במילה כורסה כאשר ניתן לומר כיסא-רך." הוא לקח לגימה מהג'ין, והמשיך בהתלהבות "וכמובן שמות התואר. חשבת פעם על כך ששמות תואר מכילים גם את ההפך של עצמם? היום מחקנו את המילה 'איטי', כיוון שניתן לומר 'אַל־מהיר'. גם בעצימות התארים אנחנו עושים סדר. כדי להדגים לך ידידי, נסה לענות על החידה הבאה - חשוב על המילים 'מעולה, מצוין, נהדר, נפלא' ואז סדר אותן לפי סדר עולה, מהטוב במיעוטו לטוב ביותר" וינסטון נד בראשו. "אַל־אפשרי, נכון? אחסוך לך, אין צורך לחשוב על כך כיוון שאת כולם כבר מחקנו. במקומם יהיו לפי הסדר: טוב, טוב־מאוד, טוב־מאוד־עוד. אתה רואה את היופי שבזה, ידידי? לכל מושג תהיה מילה אחת עם משמעות אחת." עיניו לרגע נעו לכיוון המסך שמעל לראשם, והוסיף "כמובן שכל זה היה הרעיון של האח הגדול".

ברגע שהוזכר האח הגדול הגיב וינסטון את התגובה המתבקשת "גאון העולם!" אך במקום להישמע אוהד כפי שתכנן, קולו בגד בו והוא נשמע חסר התלהבות, אפילו ציני.

עיניו של סם התמקדו בו לרגע, בוחנות. "אין לך הערכה אמיתית לשיחדש" אמר. "קראתי מאמרים שכתבת והם טובים, אתה שולט בשיחדש. אבל מורגש שהם תרגום, כי בליבך אתה חושב בשיח־פג."

וינסטון לא ידע אם הוא הרגע קיבל מחמאה או אֶל־מחמאה. הוא מילא את פיו בחתיכה גדולה של תפוח-אדמה כיוון שלא סמך על עצמו להגיד אפילו מילה נוספת.

"אני רוצה שתבין" המשיך סם, "שהרעיון העיקרי מאחורי שיחדש הוא צמצום מרחב המחשבה עצמו. זה לא יקרה בימי חיינו, אך בבוא העת לא יהיו יותר מושגים שאין בהם שום צורך." הוא שתה קצת מים, ואז עם כל מילה סימן צורת X עם אצבעו על כף היד השנייה: "מחאה, שביתה, שקיפות, צנזורה, גזלות דעת, או כמובן-" הוא סימן עם שפתיו את המילה "הומוסקסואל", חושש אפילו לבטא זאת בקול רם. "בכל דור יהיו פחות מילים, בכל דור פחות רעיונות שאפשר לבטא. האם אתה מבין את מה שאני אומר?" החיוך על פניו נראה שונה, כאילו משהו התעוות בתוכו, אך עיניו ברקו. "כל הספרים שנכתבו בשיח־פג ישוכתבו. אם חבר מפלגה בעתיד ייתקל בספר של פעם, הוא אפילו לא יצליח לקרוא אותו."

"חוץ מע-" התחיל וינסטון, ואז עצר בעצמו, מהחשש שאולי זו תגובה לא טהורה.

"חוץ מעם־הארץ? הם לא נחשבים, הם לא אנשים" אמר. "טוב־מאוד יהיה העתיד שבו עבירת־הרהור לא תהיה אפשרית כיוון שלא יהיו מילים לבטא מחשבה אֶל־טהורה. ביטול הסחות הדעת, ביטול הפיתויים, ביטול המחשבה, ביטול העצמי - זו הדרך ידידי, כך שומרים על דבקות וקבלה מלאה." אמר, הרים את כוס הג'ין לגובה פניו בהפגנתיות ולגם את כל מה שנותר.

סם יימחק יום אחד, הבין פתאום וינסטון. תחושת עצב תקפה אותו. הוא לא ידע אם הרגש הופיע לרגע על פניו, אך גם אם סם ראה זאת, הוא לא אמר מילה.

"הנה מגיע פרסון" אמר סם ופלט אנחה שנשמעה לוינסטון כאילו הוסיף 'הדביל הזה'.

תום פרסון נופף אליהם והתקדם לכיוונם "שלום שלום!" הוא בירך אותם בקול רם בזמן שהזיז כסאות ואנשים בדרכו אליהם. הוא היה שמנמן, חייכן, קצת נמוך, עם פנים עגולות. שפת גופו הייתה אנרגטית, קצת כמו ילד. הוא לא היה חכם במיוחד אבל היה מלא התלהבות

ומרץ. אחד מאותם עובדים מסורים, טהורי־מחשבה, בולעי אמיתות, חסרי כל סיכוי למחשבה עצמאית. על אנשים כאלה הסתמכה המפלגה יותר מכל, חשב וינסטון.

סם שלף מכיסו רצועת נייר משרדי והתבונן בו בעיון, עיפרון בידו.

"סבאל'ה, עובד אפילו בזמן האוכל, הא?" תום טפח על שכמו של סם, "כל הכבוד כל הכבוד. איך שאני מכיר אותך, אתה בטח עובד על משהו שאני לא אבין ממנו שום דבר." הוא הניח את ידו השניה על כתפו של וינסטון "סמית, מה איתך אחי? איך הרגל, משתפרת? שמע, לא באתי רק כי אני אוהב אותך, אלא גם בשביל התרומה ששכחת לתת לי."

"איזו תרומה?" שאל וינסטון, וידו נשלחה באופן אוטומטי לכיסו כדי לחפש שטרות. היה מצופה מחבר מפלגה למסור מרצונו תרומות 'כפי יכולתו', וכה רבות היו המטרות שקשה היה לעקוב.

"לשבוע־השנאה", ענה פרסון. "אתה יודע שאני הגזבר של הבניין שלנו. תקשיב אנחנו הולכים להפגז השנה! נכסה את כל אחוזת־הניצחון־שש בדגלים, זה יהיה יפה־מאוד־עוד! זה שני דולר לכל דירה."

וינסטון שלף שני דולר מכיסו ומסר לפרסון, שלקח אותם ורשם בפנקס קטן.

"תודה גבר. מה, שמעתי שהילד שלי דפק בך כדור רוגטקה אתמול. אל תדאג, נתתי לו על הראש, הוא לא יציק לך יותר. להבא אל תתבייש, אם משהו כזה קורה תגיד לי ישר, אני אטפל בו." וטפח לו על הכתף. "אני מזמין אותך למאפה בקפיטריה בהפסקת שש-עשרה."

"תודה, אבל אין צורך. הילד רק היה מצוברח כי הוא פספס את התלייה."

"אה, טוב אפשר להבין אותו. איזה ילדים טובים הא? משהו אחד עשיתי טוב. כל היום מדברים על להרוג אויבים ועל הפטריוט־הצעיר. כאלה חמודים! אבל הם צריכים לשמור את האנרגיה בשביל מי שאמורים לשנוא. אתה יודע, פעם אחת הם ראו אישה בדוכן בשוק עוטפת סלמי עם פוסטר של האח הגדול. הם הציתו את החצאית שלה! שמע, עם־הארץ הזאתי יצאה עם כוויות בכל הגוף. בחיים היא לא תעשה משהו כזה עוד פעם, זה בטוח. ועוד לא סיפרתי לך מה המהממת הקטנה שלי עשתה בסוף השבוע האחרון, שמע גם אתה סבאל'ה. הם יצאו למחנה של הפטריוט־הצעיר כן? היא טיילה עם חברות ואז היא קלטה איזה איש שנראה לה חשוד. הם עקבו אחריו במשך, תקשיב לי טוב - שעתיים! עד שהוא הגיע לעיירה בצד השני של הפארק. ואז - שניה לפני שהוא הספיק להיכנס לאיזה בניין - הם מצאו שוטר, דיווחו לו, והוא עצר אותו על המקום."

"על מה עצרו אותו בעצם?" שאל וינסטון.

"הוא היה מרגל, או מסתנן, או משהו כזה. היא שמה לב לנעליים שלו, נעליים שהיא לא ראתה אף פעם. ככה הבינה שהוא מתחזה. די חכם לילדה קטנה, אה?" אמר בחיוך ענק.

"מה קרה לאיש?" שאל וינסטון.

"מאיפה אני יודע... אבל כנראה ש-" פרסון עשה תנועה של אקדח לראש וקליק עם הלשון.

"טוב עשו" אמר סם, בלי להרים את ראשו מהנייר שלו.

"כן", הוסיף וינסטון במהירות, "אסור לקחת סיכון בדברים כאלה, במיוחד בזמן מלחמה-"

צליל חצוצרה קטע את דבריו. כולם כאיש אחד השתקו והפנו את מבטם לעבר המסכים שהיו פזורים על כל קירות האולם. "שימו לב, חברים!" קרא בחור צעיר בחליפה, כאשר מאחוריו הופיע סמל משרד השפע. "כאן עמית שטרן עם חדשות טובות: ניצחנו בקרב על הייצור! זה עתה התפרסמו נתוני התפוקה השנתית. אם לסכם במשפט אחד - רמת החיים שלנו עלתה השנה בעשרים אחוזים! הבוקר נערכו בכל רחבי אוקיאניה צעדות תמיכה ספונטניות לאות תודה לאח הגדול" התמונה מאחוריו התחלפה בתמונות של אנשים בסרבלים כחולים,

מחייכים וצועדים ברחוב עם דגלי המפלגה. "תודה לאמא אוקיאניה! תודה לאמא אוקיאניה!" נשמעו קולות המפגינים, ובראשם צעדו 6 אנשים ואחזו בשלט ענק שעליו הודפס 'תודה על החיים המאושרים שבהם זכינו'.

וינסטון לא היה מופתע, באוקיאניה החדשות תמיד היו טובות והחיים תמיד השתפרו. הכתב הציג גרף שהראה עליה במכסת השוקולד. האם הם בלעו את זה? וינסטון הביט מסביב. סם הביט במסך בריכוז, על פניו החיוך הקבוע שלו, הוא בלע את הנתונים בעזרת כמות נכבדת של תרתי־דעת. פרסון הביט בפה פעור, בלע את הכל בשקיקה, בלי להבין דבר. איש הבובה בשולחן הסמוך היה מרותק למסך, ואם מישהו היה מציין שרק אתמול הופחתה מכסת השוקולד, בוודאי היה חונק אותו במו ידיו.

לפתע כל גופו נדרך והוא הרגיש שמסתכלים עליו. במרחק שני שולחנות ישבה הבחורה שחורת השיער, גופה מסובב לכיוונו והיא התבוננה בו ישירות, כמו עוקבת אחר טרף. רגע לאחר שעיניהם נפגשו היא הסתובבה חזרה והפנתה את ראשה מעלה לכיוון המסך בצד השני.

זיעה קרה הרטיבה את גבו. כמה זמן היא הסתכלה עליו? האם הוא הראה סלידה על פניו בזמן השידור? האם היא השקיפה עליו כדי לדווח עליו מבצע עבירת גסות־רוח? הוא נזכר שברגע־השנאה היא ישבה ממש מאחוריו למרות שהיו כיסאות פנויים מסביב. אולי גם אז, רצתה לבדוק אם הוא צועק מספיק חזק.

הכתבה של משרד השפע הסתיימה והמסכים החלו להשמיע שיר הלל לאח הגדול. וינסטון השתדל לשמור על חיוך קטן ולקח לגימה מכוס המים.

"אדיר! משרד השפע ממש שיחק אותה השנה!" אמר פרסון וטפח על השולחן בידו. "סמית, יש לך אולי סכין גילוח שאתה לא צריך?"

"מצטער, אני משתמש באותו אחד כבר שבועות", אמר וינסטון.

"אה, בטח. רק חשבתי לשאול."

פרסון המשיך לקשקש, אך וינסטון לא הצליח להקשיב והנהן באופן אוטומטי בעודו חושב על הבחורה. ייתכן שהיא סוכנת של משטרת־המחשבות? לא, יותר סביר שהיא ריגלה אחריו בהתנדבות. הוא הביט לכיוונה פעם נוספת, היא עדיין הייתה עם הגב אליו. אולי בכל זאת הכל היה רק צירוף מקרים? וינסטון כמעט הצליח להאמין בכך.

כשקם מהשולחן הוא עטף במפית את פרוסת הלחם שנשארה והכניס לכיס. אם היא באמת מרגלת אחריו, בעוד יום או יומיים הוא יילקח למרתפי האהבה. עדיין, חבל לבזבז לחם טרי.

1984 אפריל 5

בימים האחרונים אני לא מצליח להוציא את קטרין ממחשבותי. ~~היא~~ פרודתי הייתה גבוהה ונקופה, עם תנועות אלגנטיות, פנים יפהפיות ועיניים ירוקות גדולות וריקות. אל מחשבה מקורית לא הייתה לה. בלבי כיניתי אותה "רמקול", כי לדבר איתה היה כמו לדבר עם הרמקול של המסק.

לא שמעתי ממנה כבר כמה שנים. אולי היא התאדתה? כנראה שלא, הקנאית הנאמנה הזו לבשה את המפלגה כמו בגדים על הגוף. אפילו כשלא לבשה בגדים רגילים הרגשתי את המפלגה חוצצת בינו כמו בד עבה ושחור. למה המפלגה נדחפת בין בעל ואישה?

השנתיים שלי איתה הרגישו כמו חמש, אבל אני מודה שבהתחלה היו כמה רגעים יפים. כמו הפעם שקפצנו לרחוץ באגם, באוגוסט הראשון שלנו. האגם היה שקט והמים היו קרים ומרעננים ביום חם. היו שם ברבורים, רועשים כל כך. הם שחו קרוב אלינו, בחנו אותנו בחשדנות וגרמו לנו לזחוק בקול. באותו רגע חשבתי שאני בר מזל שהשגתי אישה יפה כמותה. אהבנו ללכת לערבי משחקים בבית של הזוג הג'ינג'י, מה היה שמם? הם נראו זוג נהדר, אי אפשר היה להפריד ביניהם. כלומר, עד שועדת הנישואין אסרה עליהם להישאר יחד.

גם אנחנו היינו יפים יחד, מה השתנה בעצמ?

טוב, במבט לאחור זה ברור. התחלנו להכיר באמת רק אחרי שעברנו לגור יחד. אפילו המין הרחיק ביננו. היא כינתה את זה "המעשה" וגם את הביטוי הזה אמרה בלחשה. היא שנאה את זה, אבל הרמקול בתוכה חזר על הסיסמה "חייבים להביא ילדים ולחנק אותם להיות טובים ונאמנים".

היא צעירה ממני ומכירה רק את העולם של המפלגה. היא לא הייתה מסוגלת אפילו לדבר על מין והתעצבנה אם העליתי את הנושא. המגע עצמו גרם לה להתכווץ, כאילו הייתי אדם זר. היא שכבה בלי להוציא צליל, כמעט בלי לזוז. היא לא התנגדה ולא השתתפה, היא נכנעה. הרגשתי שאני כופה עצמי עליה ורציתי לוותר על העניין כולו, אלא שדווקא היא זו שכפתה עלינו פעם בשבוע "לקיים את חובתנו למפלגה". כן, "חובתנו למפלגה"... ביטוי איום למעשה שאמור להיות רומנטי. בשלב מסוים העדפתי לשחרר את עצמי במקלחת. היא הייתה בהלם כשגילתה זאת יום אחד, אמרה שזה אסור ואז ציטטה הנחיה מפלגתית שלא הייתה קשורה בשום דרך למה שעשיתי.

אני די בטוח שלפני המהפכה לא הייתה בושה כזו. לא היו ועדת נישואין או ועדת ילודה. אני רוצה לחשוב שזוג אוהב היה זוג, גם בלי לבדוק אם השידוק תקין פוליטית.

איזה מזל, איזה מזל שהיא לא נכנסה להריון! מה הייתי עושה אם היה לנו ילד? היינו נתקעים יחד, שונאים זה את זה, והילד היה גדל בבית עם הורים מנוכרים.

עלה לי הרגע זכרון מילדותי. שתי חברות של אמא שלי שבאו לבקר כמה פעמים, לא זוכר כיצד נראו אבל אני זוכר שהן

ישבו מחובקות על הספה וחשבתי שהן יושבות מאוד קרוב. רק עכשיו אני מבין שהן היו זוג. בימינו, זוג כזה אפילו לא יתואר. תוהה למה המפלגה מתנגדת לזה? אולי כי זוג כזה לא יכול להביא ילדים. אבל המפלגה עצמה מקדמת הזרעה מלאכותית וסיוע פוריות. מודה שאינני מבין.

אולי הם פשוט שונאים לראות אנשים שטוב להם. כמו שומרי הצניעות שדואגים לנקות את הרחובות מכל פיסת עור חשוף, מכל מה שעלול לרמוז על כך שסקס הוא דבר מהנה.

כמה הייתי רוצה להיות עם אישה שלא מתביישת, שאוהבת את זה. סקס מלא תשוקה! לא למען "דור חדש למפלגה" אלא למען המעשה עצמו. אני חולם על המגע, על העונג החייתי, על חיבור בלי אשמה. לעשות את זה יהיה מעשה של מרד מתוק. לפחות בתוך הראש שלי אני חופשי.

יש זיכרונות שמסרבים לעזוב. לא תכננתי לכתוב על זה אבל אני חייב, כי אם זה יהיה על הדף, אולי זה יפסיק להזיק לי בראש.

בהתחלה לא ראיתי את פניה, רק שהיא הייתה מאופרת מאוד, שפתיה אדומות מאוד, פניה לבנות מדי. זה היה ברור צדדי בחלק העצוב של העיר, רחוק ממסכים או עמודי השגחה. נשים עמדו שם מימין ומשמאל, הביטו בי הולך. אחת מהן נגשה אלי, שאלה אותי "רוצה" ואני לא בטוח מה ענית, אבל היא לקחה אותי דרך שער ברזל לחצר אחורית מלאה זבל, ונכנסו לדירה קטנה וחשוכה. אני זוכר את הריח שהיה שם, שילוב של בושם זול, עובש, ציפה, ואקונומיקה. בכל פעם שריח דומה עולה באפי, כשאני מטייל בשכונות עסהארץ, תמונת החדר הקטן מופיעה בראשי. היא הדליקה את המנורה, וראיתי שהרצפה והכיור הקטן היו נקיים והמקום היה מסודר. זה היה בולט במיוחד כנגד הקירות והתקרה שכמו היו עשויים מלכלוך. לצד הכיור נחו לייבוש שתי כוסות, שנראה שנשטפו לא מזמן. למה שתי כוסות? תהיתי אם חברה בדיוק התארכה אצלך לקשקש על החיים, או שאולי יש לה בן או בת שבאים לבקר.

"יש לך כסף? שני דולר" נתתי לה. היא נשכבה על המיטה מיד, בלי מילה מיותרת, בלי הכנה והרימה את החצאית. החצאית הייתה ירוקה עם פסים כחולים, והיא לא לבשה דבר מתחתיה. עמדתי שם באור העמום ~~עם תחושה שקשה להסביר רציתי~~ להסתלק ובו זמנית רציתי להישאר. הפשטות הזו, הישירות, משכו אותי.

היא קמה והתקרבה אלי, ליטפה אותי ופשטה מעלי את הסרבל. התנועות שלה היו מהירות אבל גם עדינות מאוד. מתוך שידה היא שלפה קונדוס והלבישה אותנו על איבר המין שלי. אז היא פתחה צנצנת זכוכית קטנה ומרחה עליו חומר קריר ושמןוני, בתנועה בוטחת ונעימה. באותו רגע ראיתי את פניה בפעם הראשונה. היא לא הייתה צעירה, בכלל לא. היו קווים לבנים בשיערה וקמטים בצדי פניה ועל מצחה, אבל הדבר הנורא באמת היה הפה שלה. לא היו לה שיניים, רק חלל שחור וריק.

בכל זאת, עשיתי את זה.

היא זזה וגנחה באופן תיאטרלי, כמו שאני בטוח שעשתה אלף פעמים. כשנגמר הכל היא התלבשה ואמרה לי "תחזור שוב". לפני שיצאתי מהדלת הבטתי לאחור, וראיתי שהיא מסדרת את המיטה בקפדנות. אפילו לא שאלתי אותה מה השם שלה.

פרק 7א

בסוף יום העבודה יצאו וינסטון ופרסון אל המרכז הקהילתי כדי להשתתף בהרצאה בשם "תקופת הקפיטליזם החשוכה". המרצה היה מיוחס בשם החבר סטיוארט, שהגיע במיוחד לשכונה הקטנה שלהם. וינסטון היה מעדיף ללכת הביתה, אך היה זה חוק לא כתוב שכאשר מיוחס מגיע יש להתייצב, או כפי שכינה זאת פרסון "זכות שהיא חובה". לא היה לו ספק שמטרת־המחשבות רשמה בדיוק מתי כל חבר הגיע לערבים במרכז הקהילתי ומתי לא, כך שבכל מקרה לא הייתה לו ברירה.

האולם הקטן היה דחוס ומחניק. מרוב הרעש אי אפשר היה אפילו להבין את המילים שבקעו מהמסך. כל כיסאות הפלסטיק היו תפוסים ולכן וינסטון ופרסון נאלצו להישען על הקיר כשכתפיהם נוגעות זו בזו מפאת הצפיפות.

החבר סטיוארט נכנס, נעמד עם הגב לקהל, פניו אל המסך ואמר "סטיוארט 3021 מבקש השקטה שתיים שעות הסיבה הרצאה" – לאחר מספר שניות המסך השתתק והציג את סמל המפלגה. הוא הסתובב והקהל החל למחוא כפיים. הוא היה אדם צעיר וגבוה, עם שיער שחור מתולתל ועיניים בהירות בורקות. הסרבל השחור שלבש התאים למידותיו והיה הבגד הנקי ביותר שראה וינסטון מימיו.

"לכל אחד ואחת מכם מוקצית דירה, עבודה ומשכורת", אמר החבר סטיוארט והביט בפניהם של האנשים בקהל. "אינכם יכולים אפילו לדמיין איך זה לישון ברחוב על מדרכה מטונפת ולחפש שאריות אוכל בפחי אשפה. אך זו הייתה המציאות עבור רוב בני האדם באותם ימים. כן, אני רואה את המבטים שלכם – אֶל־אפשרי, אֶל־טוב־מאוד. בדיוק כך!

יום העבודה נמשך עשר עד שתיים עשרה שעות, והיה עליהם לשלם מחצית מהמשכורת רק בשביל מיטה וחדר. אפילו הילדים עבדו, במקום להיות בבתי הספר.

את העבודה והדירה היה עליהם לחפש לבד, ולכן פעמים רבות מקום העבודה היה רחוק מבתם. דמיינו שאתם ברי־עבודה המוכרחים לקום בכל יום בשעה ארבע בבוקר, לצאת למקום הנמצא במרחק של שעותיים הליכה, לעבוד עד השעה שמונה־עשרה, ולחזור הביתה

בשעה עשרים. כמה זמן נותר לבלות עם משפחה או ידידים? שעה ביום?

למרות זאת, העובדים היו נוהגים בכל בוקר לרדת על ברכיהם לפני בעל המפעל ולנשק את נעליו, כיוון שמי שהפך אל־עובד מהר־מאוד הפך גם לא־דייר, גורש לרחוב לקבץ נדבות ולאכול פירורים משולחנות. כך נראה קפיטליזם, חברים."

המרצה גמע מכוס המים שלפניו.

"השופטים הקפיטליסטים", אמר המרצה בקול רם ואז עצר לרגע כדי לתת למילים להדהד, "היו ברי־שחיתות כולם. לא היה להם אכפת מהצדק, רק למי יש יותר כסף וכוח. מי שהיה עשיר, הוא זה שניצח."

"חוק ה'הלילה הראשון'", המשיך המרצה, "נתן לעשירים זכות לנצל מינית את הכפופים להם. אספר לכם את סיפורה של אוולין קארטר. היא הייתה אישה הגונה בת שלושים ושש, גידלה שני ילדים ועבדה במפעל בדים. המפעל היה שייך לקפיטליסט ידוע בשם מורוב. מסופר עליו שהיה אדם גס ומסריח. אנשים יכלו לדעת שהוא היה בחדר לפי ריח הזיעה שהוא הותיר אחריו. בעשרה בנובמבר 1928, התייצבה אוולין לעבודה וקיבלה משימה מיוחדת בחדר מרוחק באזור המחסנים. כשהגיעה לחדר נכנס אחריה בעל המפעל, נעל את הדלת, ופקד עליה להתפשט. היא סירבה וניסתה לצאת, אך הוא חסם את הדרך ואמר לה שאם היא תצא, היא תאבד את עבודתה ותגורש לרחוב. היא חשבה על הילדים שלה ונשארה בחדר. מורוב ניצל אותה, וכך זה חזר כל יום במשך שבעה חודשים. בסופו של דבר אוולין השליכה את עצמה לנהר מרוב צער. ומה עשה מורוב הנבלה? התנצל? ממש לא. הוא המשיך ועשה את אותו הדבר לעשרים עובדות נוספות. בכל יום בדרכו למפעל הוא ראה את הילדים של אוולין מקבצים נדבות ברחוב, ומעולם לא נתן להם אפילו שטר אחד."

כשהסתיימה ההרצאה וינסטון שפשף את רגלו הכואבת ואז הצטרף למחיאות הכפיים. מספר אנשים נעמדו בתור כדי לברך את החבר סטיוארט באופן אישי ולשאול שאלות, והוקל לוינסטון כשפרסון סובב את גבו אל התור ואמר לו: "בוא נחזור הביתה".

במהלך כל הדרך לביתם קשקש פרסון בהתלהבות על ההרצאה.

"מורוב הקפיטליסט המסריח הזה, היו לו עשרה מפעלים כן? בכל מפעל בערך מאה עובדים. שמע, זה אלף אנשים, הם היו צריכים לדרוך עליו עם הרגליים."

פרסון לא זכר אפילו פרט אחד במדויק.

כשהגיעו לקומה השביעית, פרסון פתח את דלת דירתו והזמין את וינסטון להיכנס. וינסטון התכוון לסרב, אבל פרסון כבר הניח את ידו על כתפו ודחף אותו פנימה. עידית קמה מהספה וחיבקה את בעלה לשלום.

"מה שלומך?" אמרה גברת פרסון לוינסטון, "בוא שב, אני אכין לנו תה".

הרעש מהמסך היה מחריש עבור וינסטון. הוא מעד על צעצוע בדרכו אל הספה. כשהתיישב הוא שקע כל כך נמוך בספה שלא היה בטוח שיצליח לקום. בינתיים בני הזוג פרסון הלכו אל המטבח.

"תודה על העזרה עם הכיור", צעק אליו פרסון.

"בשמחה. הגשת את הטפסים?" שאל וינסטון.

"בטח, בטח. יהיה בסדר", ענה פרסון.

פרסון ועידית חזרו עם כוסות תה והניחו על השולחן. פרסון נחת על הספה לצד וינסטון ופלט אנחה רועשת. עידית התיישבה לצדו.

"אתה יודע איך זה. אני סומך עליהם." אמר פרסון ולקח לגימה מהתה. "סיפרתי לך פעם מתי הבנתי שאני יכול לסמוך עליהם במאה אחוז?" הוא פנה לאשתו "עידית, אני יכול לספר לך?"

"כן, זה קרה מזמן. אבל אני מעדיפה לספר בעצמי", אמרה.

"לספר מה?" שאל וינסטון

עידית הביטה אל כוס התה שלה, ופרסון ישב בשקט, שלא כהרגלו. "זה היה בלידה של הקטנה. הם לא ידעו על- תראה זה בגללי, הייתי אמורה ללכת לבדיקת קדם לידה ולא הלכתי, כי חסרים רופאים ולא היו תורים במשך שבועות. אם הייתי-"

היא השתתקה, ופרסון שלח יד והחזיק את ידה.

"בכל מקרה", המשיכה, "כשהרגשתי שהגיע הזמן ללדת רצנו למרפאה, והם כעסו שלא עשיתי בדיקות."

"הם לא כעסו, הם היו מודאגים." התפרץ פרסון.

"כן, נכון. הם לקחו אותי לבדיקה, לא יודעת, ואז דוקטור אס-" היא עצרה ולקחה נשימה. "הדוקטור הייתה טובה-מאוד-עוד. היו חסרים ערכות או משהו כזה, ואני לא יודעת איך אבל היא הלכה לכמה דקות ואז חזרה עם איזה תיק. האחות התחילה להגיד לה 'לא, את לא אמורה' והיא פשוט נעצה בה מבט והאחות הלכה. אני לא זוכרת מה בדיוק היה אחר כך. זה כאב, הו כמה שזה כאב, אבל-"
דמעות הציפו את עיניה.

"כן, אז הרופאה הזו הצילה את החיים של אשתי והבת שלי." אמר פרסון "אתה רואה? הכל בזכות המפלגה. תודה לאח!"

"אמא" פתאום שמע וינסטון קול מאחוריו, והופתע לראות את הילדה הקטנה מאחוריו.

"מה קרה מותק, קשה לך להירדם?" אמרה עידית ומחתה את הדמעות.

"אפשר סיפור לפני השינה?" ביקשה הילדה בביישנות.

"כן, אבל אחרי זה מיד לחדר לישון".

עידית קמה באנחה מהספה, לקחה ספר מהמדף והושיבה את הילדה על ברכיה.

דון הקטן רצה לראות את האח הגדול, כי הוא שמע שהוא טוב־מאוד וקרא עליו המון.

כשנודע לו שהאח הגדול מגיע למרכז הקהילתי, דון לקח את אבא שלו ביד ואמר לו:

"בוא מהר!"

הם הגיעו לאולם שהיה שקט וכמעט ריק, רק איש אחד ישב שם עם כובע שחור בוהק.

האיש אמר לאבא:

"למה שהילד יהיה בר־שעמום בפנים? תן לו לטייל בחוץ באוויר הטוב."

האיש הציע את ידו לדון הקטן, והם יצאו ביחד אל הגן.

האיש נתן לדון במתנה סירת מפרש טובה־מאוד־עוד קטנה!

עם הגה קטן, דגל אדום, ומפרש שיכול לעלות ולרדת.

הם השיטו את הסירה במזרקה שבחצר, ודון הקטן חייך והיה בר־אושר.

הגיעו שאר הפועלים אל האולם ושאלו את אבא של דון:

"איפה האח הגדול? האם הוא לא כאן?"

אחד הפועלים הצביע החוצה ואמר:

"אני יודע! האיש הטוב והנדיב שמשחק בגן עם דון הקטן הוא האח הגדול בעצמו, גאון העולם!"

עידית סגרה את הספר ונשקה לביתה על הראש.

"אפשר עוד סיפור?" שאלה הילדה

"לא, עכשיו זמן לישון." אמרה לה, ולקחה אותה ביד אל חדר הילדים.

"טוב, מאוחר." אמר וינסטון ונאבק לקום מהספה. הפצע מעל קרסולו כאב עם המאמץ. "תודה שסיפרתם לי על מה שקרה. שמח שהכל הסתדר."

"כבר הולך?"

"כן, יש לי עבודה להשלים. נתראה מחר."

וינסטון יצא וסגר את הדלת מאחוריו.

בדירתו, הוא הוציא את היומן. השעה המאוחרת לא השאירה לו זמן לכתוב יותר מכמה שורות.

1984 אפריל 8

בכל פעם שחבר מפלגה אומר "יהיה בסדר, תודה לאח" אני שומע בראשי את המפלגה צוחקת. אנחנו מודים לאח הגדול כשהמזכר טוב, אפשר להבין. אבל מדוע אנחנו מודים לו גם כשהמזכר רע?

אני חושב שאני מבין. ~~הביטוי הזה~~ אופן המחשבה הזה פוטר אותנו מאחריות לגורל של עצמנו. משתיק ומרגיע אותנו כמו מוצץ בפה של תינוק.

היום בהרצאה, המרצה המיוחס היה מומחה לתרתי־דעת. הוא סיפר בצעצוע על העוני והרעב באותם ימים, אך התעלם מהעוני והרעב שיש בימינו. הוא קרא לשופטים הקפיטליסטים מושחתים כיוון שפסקו תמיד לטובת העשירים, אך היה גאה בשופטי המפלגה הפוסקים תמיד בהתאם לרצון המיוחסים.

משעשע אותי שהמרצה היה כל כך צעיר ועם זאת דיבר בבטחון על תקופה שהסתיימה עוד לפני שהוא נולד. לא שזה משנה, כי אנחנו מומחים בקבלת־החוכמה: התרגלנו לקבל את דברי המיוחסים בלי לבקש הוכחה או הסבר הגיוני, ובלי להטיל ספק. מהרגע שהמילים עצמו את פיו של המרצה, הם הפכו לאמת.

1984 אפריל 9

אם יש תקווה היא בידי של עם-הארץ.

בסתיו שעבר הסתובבתי בשוק, חיפשתי שמיכה לקראת החורף. בזמן שמישתי בד עבה ומחוספס באחד הדוכנים, שמעתי פתאום זעקה אדירה של המוני גרונות. עברה בי צמרמורת. סוף-סוף הם מתקוממים! חשבתי. לרגע, דמיינתי את עצמי צועד ביחד עם הקהל הענק שמפיל את המפלגה.

רצתי לכיוון הרעש. עברתי את פינת הרחוב וראיתי קהל גדול, בעיקר נשים. חלק היו עם דמעות בעיניים, כאילו היו נוסעים על ספינה טובעת שגורלם נחרף. במרכז הסערה, בפתח החנות, עמדה מוכרת בחלוק אפור, ופניה לבנות. היא הרימה את ידיה בניסיון להרגיע את הקהל אבל קולה טבע בתוך הצעקות. אישה אחת הצביעה עליה וצרחה "אל תסתירי, אני יודעת שיש לך עוד! לכי למחסן ותוציאי משם הכל!" ועל ידה גבר עם שומה גדולה ושעירה על הסנטר צעק עליה בחזרה "את אל תגידי לה מה לעשות! אני הייתי פה לפניך!" והשערות על השומה רעדו עם הצעקות. על המדרכה ממול שתי נשים ממש נאבקות על קופסה אחת עד שהאריזה נקרעה וסיר נפל ברעש על הרצפה. אחת חטפה אותו וברחה, והשנייה קיללה אותה בצרחות, עדיין מחזיקה את האריזה הקרועה. ההתקוממות כולה הייתה על סירים שהיו חסרים במלאי.

כמה עוצמה! אם יום אחד יתעוררו ויקומו - לא יהיה דבר בעולם שיוכל לעצור אותם. כל ההגבלות, השקרים והסבל המיותר יעלמו למחרת בבוקר. הם לא רואים כמה כוח יש בידיהם? מדוע הם צועמים על כלי מטבח, אבל לא על חירותם?

אני לא מאשים אותם. אף אחד לא לימד אותם אפילו לזהות מהי חירות. הם עובדים מהזריחה ועד השקיעה, אחר כך זמנם מלא בירוקרטיה, ילדים לטפל בהם, ומעל הכל במסכים. לא ניתן להם רגע אפילו להרהר בכך.

בלי מודעות הם לא ימרו, ובלי מרד לא תבוא המודעות.

אם בדרכ נס אדם אחד מיוחד מבין ורואה את השקרים של המפלגה, מה בידי לעשות? מי שמתנגד בגלוי למפלגה נתנה בתור בוגד. המרד חייב להתחיל בסתר, כמו הר געש, לחץ המצטבר מתחת לקרקע במשך שנים עד שיום אחד מתפרץ במכה בכח אדיר.

בתקופת הטיהור הגדול איבדתי את הוריי. באותה התקופה נעלמו הרבה מתנגדי מהפכה. אחר כך גם תומכי מהפכה, ולבסוף כמעט כל מי שהוביל אותה. יש בכך אירוניה מתוקה, שאותם האנשים שעזרו לבנות את העולם החדש, היו בין הראשונים להימחק על ידו. הייתי רק ילד, אך כבר אז הבנתי שכל מי שהתנגד לאח הגדול, אפילו בדבר קטן, עמד למשפט ונתלה בתור בוגד ואויב העם. רק גולדשטיין הצליח לברוח.

בין מובילי המהפכה היו שלושה ענקים שתמיד היו ביחד והותירו עלי רושם רב - ג'ונס, ארונסון ורתרפורד. גם הם נעלמו, וכולם חשבו שלא נראה אותם יותר. אך לאחר כשנה הם פתאום הופיעו על דלתות משרד האהבה והסגירו את עצמם. הם הודו שהם היו על אדמת אויב וקשרו קשר נגד האח הגדול. בכל מקום דיברו על המשפט שלהם. סוף המשפט היה מפתיע, הם התחרטו על כל מה שעשו, וזכו בחנינה מהאח הגדול.

בעשרה באוקטובר 1975, נסעתי לבית קפה בשם "על הערמון" כדי לראות את זה. זה היה ערב קריר, והשמש השוקעת צבעה את הכל באדום. הזמנתי תבשיל תפוחי אדמה עם קוביות חלבון. בזמן שחיכיתי למנה, שמתי לב לשולחן פינתי שהשולחנות סביבו היו ריקים. אותם שלושה ענקים ישבו שם, עדיין יחד.

על השולחן שלהם היה לוח שחמט באמצע משחק, אך אף אחד מהם לא נגע בו. כמו באופן אוטומטי, כל חצי שעה בערך המלצרית מילאה מחדש את הכוסות שלהם בג'ין, ואז הוסיפה לכל כוס טיפה מבקבוק קטן שמילא את החדר בריח חזק של ציפורן כל פעם שהיא פתחה אותו.

את רתרפורד אני זוכר במיוחד. הוא היה אדם מרשים, גדול וגבוה עם רעמה גדולה של שיער אפור גלי. היו על פניו צלקות, אפו נראה שבור והוא היה שפוף על כוס הג'ין שלו. כמו צוק ענק על חוף הימ, שהגלים מכרסמים ממנו עוד ועוד חתיכות במשק אלפי שנים. רציתי לגשת אליו, אבל כמובן שלא יכולתי כי היה בכך סיכון של להיתפס בעבירת זיהום-הדעת.

לא יכולתי שלא להציף מדי פעם לעבר השולחן שלהם. לפתע ראיתי שרתרפורד קפא, עיניו נעשו לחות, ודמעה ירדה על לחיו. זה היה בעקבות שיר שהחל להתנגן, קול נשי מתוק ועמוק עם מנגינה איטית של כלי נשיפה. שיר יוצא דופן, שלא שמעתי מעולם.

הילדה הטהורה בגן, היא נתנה את כל כולה לגן.

אני עוד כאן והיא נמצאת אי שם

במקום הכי מואר בגן.

אם יש לה תקווה אז גם לי יש תקווה,

וכשהיא עצובה היא פשוט שכחה

שאסור לה להיות עצובה,

כי היא הפרח של המפלגה.

עד היום אני תוהה למה הוא בכה. אני לא יודע אם היו לו ילדים או אם היה נשוי, וכל זכר לקיומו מזמן נמחק מדפי ההיסטוריה.

כחודש לאחר מכן קיבלתי הוכחה חותכת, שאי אפשר להתכחש אליה, לכך שהמפלגה משקרת. ראיתי בחדשות שהם נעצרו מחדש, הודו בפשעים חדשים, ונידונו למוות. צפיתי במשפט שלהם בשידור חי, הם הודו שבתאריק עשרה באוקטובר הם היו על אדמת אויב - באותו היום שבו ראיתי אותם כמו עיניי בבית הקפה. לכן אני יודע - אני באמת יודע, לא מנחש - שהכל היה שקר והמשפט היה הצגה.

אני מבין את המנגנון ואינני מבין את הסיבה. למה לענות אותם? למה לתת להם חנינה, לשחרר אותם, ואז לאסור ולשפוט אותם שוב כדי בסוף- בסוף לתלות אותם?

גם אני אסיים כמו רתרפורד, זה ברור. וכשאני אתאדה מדפי ההיסטוריה לא יהיה מי שיתאבל עלי.

הייתי רוצה להיות אמיתי ולעמוד מול המפלגה, אבל המפלגה חזקה. האינטלקטואלים שלה ינצחו כל טיעון שלי, יסובבו את המילים ויביאו פרשנויות מעבר להבנתי. החוק הבסיסי ביותר הוא להתעלם מהגיגיו או מראויה עיניים ולהאמין רק לאמת שהמפלגה מכתיבה. יום אחד המפלגה תכריז שהשמש נעצרה באמצע השמיים ונצטרך לקבל זאת. והנורא מכל הוא לא שהם הורגים את מי שחושב אחרת, אלא שאולי הם צודקים.

ובכל זאת, אני יודע שאני צודק והם טועים. חוקי העולם קבועים! אם תרצה המפלגה או לא - מים רטובים, סלעים קשים, חפצים נופלים אל מרכז כדור הארץ. אני מוכרח להגן על הברור מאליי, על הפשוט!

חירות היא החופש לומר בקול רם את האמת הפשוטה, שתיים ועוד שתיים שווה ארבע.
אם זה מוסכם, נובע ממילא כל השאר.

פרק 8

בסוף יום העבודה יצא וינסטון מהמשרד ומשב רוח קריר ליטף את פניו. לחזור לביתו ולצפות במסך או אפילו לכתוב ביומן נראה לו כמו בזבוז של יום נעים. הוא חלף על פני תחנת האוטובוס והלך אל מעמקי העיר.

לאחר כחצי שעה של הליכה הפצע מעל קרסולו הכאיב לו, כאב מוכר ורגיל. הוא נכנס אל סמטה צרה ללא מדרכות כאשר מאחד החלונות עלה ריח שוקולד – לא שוקולד 'ניצחון', שוקולד אמיתי. וינסטון נעצר. לשתי שניות הוא היה שוב ילד, ידה של אמו על כתפו, וקולו הצוחק של אביו נשמע ברקע. אם יש תקווה היא בידיו של עס־הארץ, חשב.

משם הוא יצא לרחוב 14/30, רחוב גדול והומה אדם. וינסטון חלף על פני שתי נשים גדולות עם זרועות משולבות וידיים מחוספסות מעבודה.

"קל לך לדבר, אמרתי לה, אין לך את הבעיות שיש לי אבל אם היית במקומי היית עושה אותו דבר", אמרה האחת.

"כן הא, זה בדיוק העניין איתה", ענתה לה השנייה.

כשהתקרב, הנשים השתתקו והביטו בו בדריכות. חברי מפלגה לא היו אמורים לשוטט בשכונות עס־הארץ, והוא הבין שעליו להכין תשובות למקרה ששוטר יופיע ויחקור אותו למעשיו. אולי יאמר שלאחר העבודה חש ברע ולכן–

אדם נתקל בו בריצה ומחשבותיו נקטעו. שתי הנשים וכל שאר האנשים ברחוב רצו ונעלמו תוך שניות. אישה זינקה מפתח בית, תפסה ילד קטן ששיחק על המדרכה ונכנסה חזרה פנימה בתנועה אחת חלקה. צליל צופר נשמע, הלך והתגבר, ואז נער בג'ינס וחולצה ירוקה רץ אליו וצעק לו

"היי סרבלי! מה אתה עומד כמו אהבל, יש אזעקה! בוא אחרי"

הנער אחז בידו של וינסטון והוביל אותו בריצה דרך אחת הסמטאות. פתח בטון צבוע בצהוב נראה בהמשך הדרך ובתוכו ראה וינסטון מדרגות אל מתחת לאדמה. צליל הצופר השתתק. הנער קפץ אל הפתח, ובלי לרדת במדרגות השתטח על רצפת הבטון ושם ידיו על אוזניו. וינסטון עשה כמוהו. האדמה רעדה, גל הדף זעזע את כל גופו של וינסטון ובום אדיר פקק את אוזניו. רגע לאחר מכן נשמעו שני בומים נוספים, ואז בום חזק עוד יותר שכמעט הזיז אותו ממקומו. חלקיקים של אבק וזכוכית נפלו על גבו.

הם שכבו כך עם הפנים לאדמה במשך דקה ארוכה, עד שאנשים החלו להגיח במעלה המדרגות.

"אתה בסדר?" שאל הנער וקם על רגליו. וינסטון בקושי שמע אותו כי היה צפצוף חזק באוזניו.

"כן, אני בסדר. תודה, ממש תודה לך."

"ברור, מה אני אשאיר אותך ככה באמצע הרחוב?"

וינסטון לא ידע מה לומר. הוא קם והתחיל לנקות את עצמו.

הם יצאו. האוויר היה מלא באבק אפור סמיך, וקירות הבתים סביבם היו שבורים. תריסים נעקרו ממקומם והתפזרו על המדרכה ביחד עם שברי זכוכית וגושי בטון. פתאום הנער רץ אל מעלה הרחוב, וניסה לדחוף גוש בטון גדול בשתי ידיו, אך הבטון לא זז. מתחת לבטון נראו זוג רגליים, ללא תזוזה, ודם כהה נספג באבק האפור שכיסה הכל. צלילי סירנות נשמעו מתקרבים ממרחק. בעוד דקה שתיים המקום יתמלא בלובשי מדים, הבין. וינסטון ניתק את מבטו והסתובב אל הכיוון הנגדי. אחרי שני צעדים הוא ראה יד כרותה על הקרקע, ממש בדרכו. הוא עיווה את פניו, בעט בחתיכת הבשר הצידה אל תעלת הביוב והמשיך ללכת במהירות.

לאחר כעשר דקות של הליכה הוא הגיע לאזור שוקק חיים. מקומות הבילוי היו מלאים באנשים, מדברים, שותים, צוחקים. בצדו האחד של הרחוב המדרכה הייתה רחבה, ואנשים ישבו על כסאות מסוגים שונים מול אחד הפאבים. וינסטון העדיף את המדרכה הצרה בצד השני, רחוק ככל האפשר מהמסך הציבורי שהוצב לצד הפאב. שלושה גברים עמדו לצד אותו מסך ודיברו בקול רם, בזמן שאחד מהם הקליד לתוכו מספרים.

”לא, המספר הזוכה אף פעם לא מסתיים בשבע. שים שלוש.”

”איזה שטויות, בשבוע השני של פברואר המספר הסתיים בארבע-אפס-שבע.”

”אתה טועה! כל שבוע אני כותב לעצמי את המספר. כבר 14 חודשים שום מספר לא נגמר בשבע.”

”גם אם כן, אולי דווקא השבוע השבע יחזור?”

”תגיד אתה סתום או שאתה עושה את עצמך?! למה שהשבוע-”

”טוב, די!” אמר השלישי, והם השתתקו.

וינסטון שם לב להשתקפות שלו על חלון אחד הבתים וראה שנותרו שאריות אבק על ראשו. בזמן שניקה את שיערו, שוב עלה בראשו המשפט – אם יש תקווה היא בידי של עם־הארץ. כמו האמונה שניתן לזכות בלוטו המזויף של אוקיאניה.

בהמשך הרחוב הופיעו פנסי מכונית, נכנסים מרחוב צדדי. וינסטון מיד פנה שמאלה לרחוב אחר, ושמע, מבלי להביט לאחור, את המכונית חולפת. הוא נאנח בלי להוציא קול. רק אז זיהה את הרחוב. בפינת הרחובות הבאה שכנה חנות העתיקות, המקום שבו קנה את היומן.

איש זקן לבוש בגדים כהים ומרופטים ועניבה חלף על פני וינסטון, וריח טבק עלה ממנו ונותר אחריו. גופו היה כפוף אך הליכתו הייתה נמרצת. אנשים בגילו היו מראה נדיר, לכן וינסטון לא הסיר ממנו את מבטו. הזקן פתח דלת שחורה בהמשך הרחוב ונכנס, ולרגע נשמעו

קולות דיבור וצחוק. מעל הדלת היה שלט פשוט "פאב". בראשו של וינסטון עלה הרעיון לדבר עם הזקן, לשאול אותו על החיים שלפני המהפכה ולקבל אחת ולתמיד את התשובה לשאלה האם המפלגה באמת שיפרה את החיים.

במהירות, לפני שיתחרט, וינסטון התקדם ונכנס דרך הדלת השחורה. הוא ירד במדרגות ועבר דרך וילון רצועות שחור וכבד. ריח הסיגריות והבירה היכה בו. המקום היה אפל ומלא אנשים, ולרגע חשש וינסטון שכולם נעצרו והביטו בסרבל המפלגה הכחול שלו – אך במבט שני, לאיש לא היה אכפת. הוא לא ראה מסך באף מקום, רק רמקול ישר שהשמיע מוסיקה, אך כמובן שלא הייתה דרך לדעת אם הותקנו שם מצלמות נסתרות.

הברמן היה בחור גבוה וזקוף עם שיער שחור, וצללקת גדולה על ידו כמו אדם שנכווה משריפה. הוא לבש חולצה שחורה שהייתה מעט קטנה מדי עבור הכתפיים הרחבות שלו. הזקן עמד והתווכח איתו, פניו מלאי חיים.

"אז אתה רוצה להגיד לי שאין לך לאגר בפיינט בכל המקום הזה?" שאל הזקן.

"אולי יש, אם רק תסביר לי על מה אתה מדבר." אמר הברמן.

"בחורצ'יק, אם אתה קורא לעצמך ברמן אז אתה צריך להכיר בירות. יש לאגר, יש סטאוט, יש אדום –"

"אז תגיד בירה!", קטע אותו הברמן ונשען עם ידיו על הדלפק, "יש לנו סוג אחד, 'גאוות אוקיאניה'."

"רק סוג אחד? כשהייתי צעיר יכולתי לבחור מבין עשרה סוגי בירות!"

"כשאתה היית צעיר כולנו עוד גרנו על העצים", אמר הברמן, וכמה אנשים לידו צחקו. "זה רק בירה. רוצה חצי או ליטר?"

"אני רוצה פיינט!"

וינסטון ניגש ופנה אל הזקן.

"שלום אדוני, האם אפשר להזמין אותך למשקה?"

במשך מספר שניות הביט הזקן בוֹינסטון, ואז חיך.

"אה, ג'נטלמן אמיתי!" אמר וטפח על זרועו של וינסטון. "פיינט!" הוא צעק שוב לכיוון הברמן.

וינסטון סימן לברמן עם שתי אצבעות מקופלות, והברמן מזג נוזל חום כהה לשתי כוסות של חצי ליטר. וינסטון שילם והוביל אותם לפינה רחוקה מאנשים ככל האפשר.

"לחיים" הכריז הזקן.

"לחיים" ענה לו וינסטון, והם שתו מהבירה.

"שמי פרדי. ומה השם שלך, בחור צעיר?"

"נעים להכיר פרדי", ענה וינסטון ואז לקח עוד לגימה. "שמעתי אתכם מתווכחים על הבירות. תוכל לספר לי מה עוד השתנה מאז הימים ההם?"

"אה כן, הבירות היו יותר טובות", אמר פרדי הזקן. "ויותר זולות! אבל כמובן שהכל נהיה יקר יותר אחרי מלחמה."

"איזו מלחמה בדיוק?"

"לא יודע, כולם אותו דבר, אני כבר לא מבדיל", אמר הזקן ולקח עוד לגימה.

"אני רוצה לשמוע עוד על החיים בעבר. בבית הספר מלמדים שלפני המהפכה כולם היו רעבים ועבדו בלי סוף, ילדים עבדו במפעלים, והיחידים שהיה להם טוב היו קפיטליסטים עשירים בחליפות-"

"חליפות!" התפרץ הזקן, "בדיוק אתמול חשבתי, כבר שנים לא ראיתי חליפה. לפחות מאז ההלוויה של גיסתי, לפני ארבעים שנה. שכרתי חליפה יקרה ונראיתי נאה מאוד, אם יורשה לי לומר."

"יפה לך. האם קרה שפגשת קפיטליסט עשיר בעצמך? האם היית חייב לעשות כל מה שהוא אמר לך לעשות, אחרת הוא היה משליך אותך לרחוב?"

"אווה, כן! זה היה כשאבא שלי עבד בדוכן שתייה ליד הים. יום אחד היו המון אנשים זנגמר לנו העודף, אז הוא שלח אותי להביא מהר מטבעות מהבית. אז רצתי ורצתי כמו קטר של רכבת וצעקתי לאנשים לדוז לי מהדרך! אחד מהעשירים האלה, עם חליפה והכל, נעמד בדיוק באמצע הדרך אז נתקעתי בו. והוא עשה את זה בכוונה! ואז הוא התחיל לצעוק עלי 'תסתכל איפה אתה הולך' אז אמרתי לו 'יא סמרטוט, אתה לא קנית את המדרכה' והוא דחף אותי ונפלתי אחורה לכביש! היה לי מזל שלא עבר שם אוטובוס. אז קמתי על הרגליים..." וכך המשיך הזקן בסיפור.

וינסטון שקע בכסאו. הוא החליט לעשות ניסיון אחרון, לשאול ישירות את השאלה הגדולה. כאשר סיים הזקן לדבר, וינסטון נשען קדימה ושאל:

"אם יכולת לבחור, היית מעדיף את החיים של פעם, לפני המהפכה, או את החיים היום?"

הזקן הביט על וינסטון לרגע, הרכין את ראשו אל כוס הבירה ולקח לגימה.

"אני יודע מה אתה מצפה שאגיד", אמר, מבטו עדיין פונה אל הכוס, "שארצה לחזור להיות צעיר. זה מה שכולם אומרים. כשאתה צעיר אתה בריא, חזק, רואה טוב. כשאתה מגיע לגילי, אתה אף פעם לא מרגיש טוב. אני סובל נורא מהרגליים ואני קם שלוש פעמים בלילה לשירותים. אבל האמת שיש גם יתרונות בלהיות בגילי. אין לי דאגות, אני לא צריך לרדוף אחרי עבודה או נשים, ו-אוהו כבר לא צריך לדאוג לילדים! אז סוף סוף יש לי זמן לעצמי. זה יתרון גדול." הוא קם, "סלח לי לרגע", אמר והלך לשירותים.

וינסטון נאנח וקם. נמלה שרואה כל גרגר חול אבל לא את ההר, חשב. אנשים שידעו איך נראו החיים לפני המפלגה הלכו והתמעטו, ואיתם הסיכוי שלו לדעת את האמת. בינתיים, המפלגה שכתבה את העבר כראות עיניה ופשוט החליטה שהחיים טובים יותר.

וינסטון הרים את ראשו וראה שהוא שוב ברחוב. כל כך היה שקוע במחשבות, שאפילו לא שם לב מתי יצא מהפאב. צמרמורת קלה עברה בגופו; מסוכן לתת למחשבות לנדוד כך בפומבי. הוא שם לב שהחלון של חנות העתיקות היה מואר, מה שהיה מוזר לשעה המאוחרת, והחליט להיכנס לחנות. אם סיירת תופיע, הוא תמיד יכול לטעון שחיפש סכיני גילוח.

כשנכנס למקום בעל החנות קידם את פניו בחיוך חם. הוא היה אדם מבוגר, בעל אף מחודד, שיער לבן וגבות עבות. הוא לבש ז'קט ישן בצבע חום, מסוג שוינסטון לא זיהה.

”אני מזהה אותך”, אמר המוכר, קולו היה רך ואפילו מבטא הפועלים שלו היה נעים. ”אתה הג'נטלמן שקנה את המחברת היפה. מציאה נהדרת, לא מייצרים נייר מסוג זה כבר כמה עשורים. אתה מחפש משהו מסוים?”

”לא, רק עברתי באזור. אני אשמח פשוט להסתכל.” ענה וינסטון.

המקום היה קטן ומלא עד אפס מקום בחפצים. חבל נמתח מהתקרה בצד אחד ונקשר לגרם מדרגות בצד השני, ולאורכו היו תלויים בדים צבעוניים ואהיל אחד שבור. לאורך הקירות עמדו ארונות בגבהים שונים וכל מדף בהם היה עמוס חפצים מסוגים שונים – בובה בלי יד, כלי נגינה שבור, תכשיט ללא אבן החן, ואפילו קופסאות ריקות. במרכז החדר נחו ארונות כוורת נמוכים, עמוסים חפצים גם הם. הכל היה מוכתם וישן, וספק אם היה פריט אחד תקין.

וינסטון שוטט בחנות, עד שחפץ מסוים שנח על אחד הארונות הנמוכים לכד את עינו. גוש זכוכית שקוף בצורת חצי כדור זהר ברכות באור החנות המעומעם. וינסטון הרים את החפץ ובחן אותו מקרוב. הוא היה כבד מכפי שנראה. מעין עץ קטנטן ומשונה בצבע ורוד נראה בלב הזכוכית והוגדל על ידי המשטח הקמור.

"זה אלמוג מהאוקיינוס ההודי", אמר המוכר. "שריד מתקופה אחרת. גילו מאה שנה לפחות."

"זה יפהפה", אמר וינסטון.

"זה אכן יפהפה. לא רבים יגידו את זה היום. זה יעלה לך ארבעה דולרים."

וינסטון שילם והחליק את החפץ לכיסו. בשלב זה הבירה נתנה את אותותיה.

"איפה השירותים?" שאל.

"יש למעלה", אמר בעל החנות והוביל את וינסטון במעלה המדרגות.

בקומה השניה היה חדר עם שטיח, כורסה ישנה, מיטה ענקית ולצדה שולחן כנפיים ושני כסאות. אך הפרט שמשך את עיניו של וינסטון היה שעון גדול ומעוצב על הקיר, שריד נוסף מהעבר. השעון היה עגול עם מחוגים ועליו שתיים-עשרה ספרות.

בעל החנות יצא מהחדר כיוון שכמקובל ברוב הדירות, לתא עצמו לא הייתה דלת. כשסיים וינסטון, בעל החנות נכנס שוב והראה לו היכן הכיור.

"באן גרתי עם אשתי עד שנפטרה", אמר בעל החנות והגיש לו מגבת קטנה, "כעת החדר ריק ופנוי להשכרה אם תרצה. גם יש כניסה נפרדת."

הוא תכנן את זה, חשב וינסטון, הוא לקח אותי למעלה רק בשביל לנסות להרוויח כמה דולרים-
"אין פה מסך" המילים פשוט יצאו מפיו.

"נכון. אם זה חשוב לך, אוכל לבדוק כמה עולה להתקין אחד."

"לא, זה בסדר", מלמל וינסטון.

היה חלון אחד בחדר, לצד המיטה, וכיסה אותו וילון צהוב עבה. וינסטון הציץ בזהירות מעבר לוילון וראה חצר פנימית, ריקה מאנשים, מלאה בחבלי כביסה. הוא סגר בחזרה את הוילון ואז שם לב לתחריט שהיה מוברג לקיר הימני. צויר עליו מבנה בסגנון ישן, מגדל קובייתי ומחודד עשוי קשתות צרות, ובראשו שניים מאותם שעונים עגולים, אחד על כל צד.

”אם תרצה לרכוש את התחריט אוכל להביא מברג מלמטה”, אמר בעל החנות.

”אני מכיר את הבניין הזה”, אמר וינסטון. ”הוא הרוס עכשיו, נפגע מטיל.”

”נכון. ליד הנהר. מגדל הביג בן”, ואז הוסיף בשירה:

מראש מגדל גבוה, צופה שעון גדול. הו בואו נא לשמוע איך הוא דופק בקול

תיק תק, תיק תק, דופק שעון בן חיל

ביום וגם בליל, דופק דופק הוא כך

תיק תק תיק תק...

”מה שרת עכשיו?”

”זה שיר ילדים שזכור לי מהילדות.”

”מה ההמשך?”

”כבר אינני זוכר.”

”ידוע לך באיזו שנה נבנה המגדל?”

”לא, אבל הוא היה מפורסם כבר בילדותי, אז מעל שישים שנה.”

”חבל שלא ניתן לדעת מה סיפורם או גילם של המקומות הללו.”

”ובכן, כולם נבנו לכבוד האח הגדול, כמובן”

”כמובן”

הוא המשיך לשוחח עם בעל החנות. שמו שרינגטון, והוא מנהל את החנות מזה שלושים שנה. הוא גר שם עוד מהתקופה שלרחובות היו שמות של אנשים במקום מספרים, אם כי לא זכר אפילו שם אחד. שרינגטון גם הסביר לו כיצד לקרוא את שעון המחוגים. השעה הייתה עשרים ואחת וכמה דקות. וינסטון רצה לחזור לדירתו לפני השעה עשרים ושתיים כדי שלא לעורר חשד, אז הוא בירך את מר שרינגטון לשלום, ולפני שיצא מהחנות הציץ כדי לוודא שאין סיירת באזור.

לקנות את המחברת היה מעשה מסוכן, ולחזור לשם שוב היה מסוכן עוד יותר. ובכל זאת, הוא דמיין כיצד הוא חוזר וקונה עוד חפצים יפיפיים חסרי כל שימוש; לומד עוד שירי ילדים משרינגטון; שוכר את החדר ומבלה בו, בלי מציצנים שמביטים בו מעבר למסך. הוא זמזם את שיר הילדים ודמיין את לונדון האבודה של פעם.

תיק תק, תיק תק, דופק שעון בן חיל, ביום ו-

פתאום השתתק. דמות בסרבל כחול התקרבה על המדרכה, אולי עשרה מטרים ממנו. הוא זיהה אותה. הבחורה עם השיער השחור, טכנאית הדפוס. היא הביטה בו ישירות לרגע אך חלפה על פניו במהירות והמשיכה כאילו שהוא לא היה שם. גל חום התחיל בחזהו והתקדם לכיוון פניו ובטנו, והוא חש עקצוץ בקצות אצבעותיו. היא באמת עוקבת אחרי, חשב, והכריח את רגליו להמשיך ללכת בקצב רגיל. הפצע מעל קרסולו הציק לו, גוש הזכוכית הכבד התנדנד והיכה בירך בכל צעד, ובבטנו צבטה תחושת כאב עמום. לרגע חשב להסתובב, לרדוף אחריה, לרסק את ראשה עם גוש הזכוכית. לא, הוא לא יכול היה לא לרוץ ולא להכות, אפילו שחיייו תלויים בכך. כל מה שרצה היה לחזור הביתה, להתקלח ולישון.

כשחזר לדירה המסך נדלק על תכנית מוסיקה. מהמסך נשמע קול נשי מתוק בשיר פטריוטי שקט, והמילים הכאיבו לאוזנו כמו שברי זכוכית. הוא נכנס למקלחת ובאופן אוטומטי ביצע את כל הפעולות הנדרשות לשינה, בזמן שדמיין בריונים תופסים אותו באמצע הלילה וגוררים אותו אל מרתפי האהבה. המים הפושרים ניתזו על ראשו והוא חשב להרוג את עצמו, אך ידע שלא יהיה מסוגל לכך. גופו הפחדן לא ישתף פעולה.

כשיצא מהמקלחת ראה שנותרו לו כחמש דקות לפני שהיה עליו לכבות את האור ולעלות למיטה, כמצופה מעובד משרד. הוא התיישב לצד השולחן והוציא מהמגירה את היומן החבוי בערימת דפי העבודה.

1984 אפריל 10

מה יהיו מילותיו האחרונות ביומן? הוא לא הצליח לנסח אפילו משפט אחד. הוא ניסה לחשוב על אובריאן אך פניו הגדולים של האח הגדול עלו בראשו. הוא מצא עצמו כותב רק דבר אחד:

חירות היא עכבות

חלק שני

פרק 2.1

וינסטון חלם שאפו שבור ופניו מצולקות כמו פניו של רתרפורד. הוא ניסה לגעת בפניו אך ידיו היו קשורות. עשרה מדים שחורים תפסו אותו. לא אנשים אלא מדים ריקים תפסו אותו, בכוח, ואז השליכו אותו מצוק. בדרכו מטה, הוא חשב כמה יפים הפרחים הגדלים על קירות הצוק. הוא התעורר בבהלה לצליל ההשכמה של המסך, ואז נשם לרווחה לצליל הצפצוף המעיק. הוא עדיין היה בדירתו, ולא במרתפי האהבה.

כך חלפו שלושה ימים, ואף שומר לא הגיע. ביום הרביעי, לאחר רגעי־השנאה, מהעבר השני של המסדרון הארוך והמואר הלכה לכיוונו הבחורה עם השיער השחור. פניה היו חסרות הבעה כמובן אך ידה הימנית הייתה מקובעת על מתלה. כנראה נפצעה בעבודה על מכוונת הדפוס, חשב, והקפיד להמשיך בהליכה רגילה.

היא הייתה במרחק צעדים ספורים ממנו ופתאום מעדה ונפלה אל הרצפה האפורה. היא אחזה ביד הפצועה, פניה התעוותו בכאב והיא הביטה בו במבט מתחנן. גופו נע מעצמו להושיט לה יד, בזמן שראשו תהה מדוע הוא ניגש לעזור לאויב הרוצה במותו. הוא הביט בה ופניה היו חיוורות, מה שהבליט את אודם שפתיה.

”נפצעת?” הוא שאל.

”לא, אני בסדר. זה כאב לזמן־קט, זה הכל.” היא אחזה בידו, והוא עזר לה לקום.

”בטוחה ש...?”

”כן כן, הכל טוב. תודה, חבר!”

היא המשיכה ללכת בזריזות, כאילו לא קרה דבר. ההרגל לשמור על פנים חסרי הבעה היה מושרש בו, במיוחד במשרד שבו מסכים היו פזורים כל כמה מטרים. אך הפעם נדרש ממנו מאמץ מיוחד להסתיר את ההפתעה, כי בזמן שהחזיק את ידה היא העבירה לו משהו קטן בסתר. מה זה היה? זה הרגיש כמו נייר מקופל.

אז היא לא באמת נפגעה, חשב בהקלה. בזמן שדחף את דלת השירותים הדלת הסתירה את ידו מעיני המסכים והוא העביר את הפתק לכיסו בזריזות. לרגע התפתה להיכנס לאחד מתאי השירותים ולקרוא מה כתוב, אך ידע שבמיוחד בתאים הסגורים אפשר לצפות שיותקנו מצלמות נסתרות.

הוא סיים את ענייניו, שטף את ידיו וחזר במהירות אל עמדת העבודה שלו. ליבו הלם בחזהו בעוצמה כזו שהוא חשש שהמיקרופון ישמע אותו פועם. אפשרות אחת – הבחורה רצתה לאיים עליו, לסחוט אותו או לטמון לו מלכודת. האפשרות השנייה – לא סבירה, אך וינסטון עדיין נאחז בה – התקווה שקיים ארגון מחתרת והיא מזמינה אותו להצטרף למרד.

וינסטון היה מוכרח להמשיך לעבוד, אך ידיו כמעט רעדו בזמן שהקליד. כדי להרגיע את עצמו הוא נזכר במשפט שאמר לו סם, ”כאשר מצאת את עצמך מול שתי אפשרויות – ודאי יש יותר, עליך רק לחפש”. עם דבריו של סם בראשו, הוא הפסיק לנסות לנחש את תוכן הפתק, וחזר להתרכז במשימה שלפניו. בידיעה על קידום תפקיד של אחת המיוחסות, היה עליו להחליף את שם האישה.

לאחר מכן עבר למשימה גדולה יותר, תיקון המסלול של נושאת מטוסים שנמצאה במקום אחר מהצפוי. המשימה הצריכה מפות שהיו במגירה התחתונה של שולחנו. הוא התכופף להוציא אותם, ובזמן שגופו מסתיר את ידיו מהמסך הכניס את הפתק בין הדפים. הוא חזר לשבת, פתח את ערימת המסמכים וקרא את הפתק. בכתב יד עגול בעט כחול נכתב – ’אני אוהבת אותך’. הוא בהה במילים, והעולם עצר מלכת. וינסטון חזר וקרא את הפתק פעמיים נוספות רק כדי לוודא שהמילים אכן שם, לפני שקיפל אותו בתוך דף טיוטה והשליך אל פיר־האמת.

בהמשך היום התקשה וינסטון לשמור על הבעת פניו מול מסך העבודה שלו. ארוחת הצהריים בחדר האוכל הרועש הייתה בלתי נסבלת. הוא קיווה לאכול שם בשתיקה מול אדם זר, אך פרסון 'הדביל הזה' התיישב לידו ובמשך כל הארוחה דיבר על ההכנות לשבוע־השנאה.

לאחר הארוחה, וינסטון שמח לראות שקיבל משימת שכתוב מלא, כזו שהכריחה אותו לשים את העולם בצד ולהתמקד. הוא דילג על הפסקת השעה שש-עשרה בקפיטריה והמשיך לעבוד ברצף. הוא עבר שוב ושוב על אותם המשפטים, עבר על מילון שיחדש ובחר את המילים המתאימות ביותר - כלומר המתאימות־מרב. את הפסקה האחרונה הוא העביר לאמצע, ואז שוב לסוף, ואז מחק אותה וכתב במקומה משפט יחיד. במשך ארבע שעות הוא הצליח להוציא את הבחורה מראשו.

כשסיים והעביר את המאמר לאישרור, חזר אליו זיכרון המגע של ידה בידו, עם החיספוס הדוקר של הפתק הסודי. תחושת עקצוץ התפשטה מבטנו ואל קצות רגליו וידיה. הדבר האחרון שרצה לעשות היה לבלות ערב מלא בשיחות שטחיות מתובלות בג'ין ומשחקי חברה מעיקים, אלא שהמילים 'אני אוהבת אותך' עוררו בו רצון עז להישאר בחיים, והוא החליט שלא לקחת את הסיכון המיותר של להפסיד את הערב במרכז הקהילתי. הוא אכל כריך יבש במשרד, לקח את האוטובוס אל המרכז הקהילתי, שיחק טניס שולחן, שתה ג'ין, וישב במשך שעה ארוכה לשמוע הרצאה על כלכלת בית.

בלילה, כשהיה במיטתו והמסך סוף סוף השתתק, וינסטון העלה בדמיונו את הפתק, כל אות ואות, וחיוך היה עולה על פניו אלמלא ראיית הלילה של המסך. הוא ידע שזו לא מלכודת לפי פניה החיוורות כשהניחה בידו את המסר. רק לפני כמה ימים הוא רצה לרסק את ראשה, אך זה היה חסר משמעות. לא היה לו ספק שייענה לה. כל תא בגופו חשק בה.

למחרת, יום העבודה עבר כמו בחצי חלום. הוא תיפקד וביצע את משימותיו כרגיל, אך כל תנועה, כל צליל, כל מגע הורגש בעוצמה. אפילו התחושה של בד הסרב על עורו הפכה לעינוי. ביומן הוא לא העז לגעת, כדי שלא לכתוב משפט שיסגיר אותה כאשר - בסופו של דבר - משטרת־המחשבות תתפוס אותו.

באותו לילה, וינסטון שכב במיטה והחל לחשוב באופן מעשי. הוא הבין שהוא חייב למצוא דרך ליצור איתה קשר, מהר, אחרת יאבד אותה. האתגר היה עצום – בכל מקום במשרד היו מסכים וחברי מפלגה שיכולים להלשין. הוא לא הצליח לחשוב על שום תירוץ אמין להגיע אל קומת הדפוס, אך אולי יוכל לגרום לה להגיע אליו. עם מחשבה זו בראשו, וינסטון סוף סוף נרדם.

למחרת, בדרך למשרד האמת, נפל תיק העבודה שלו לצד ערימת אשפה. הוא הרים את התיק אך בין ידו לבין התיק הרים גם פיסת מתכת בצורת ר'. כשהגיע למשרד הוא ניגש אל מכונית הדפוס הקטנה בקומה, בחן את מגש הדפים, ובסתר דחף את פיסת מתכת אל תוך המנגנון. אז לחץ על כפתור ההעתקה והנייר נתקע. הוא לקח פתק צהוב ממגירה מתחת למכונה הדביק אותו לצדה וכתב "מגש דפים אֶל-עובד". עובד אחר התקרב, ואז הסתובב חזרה מבלי לומר דבר. וינסטון חזר אל עמדת עבודתו. לאחר כשעה וארבעים דקות ראה אותה – לא, זו לא הייתה היא. טכנאית אחרת הגיעה ותיקנה את המכונה.

במהלך כל היום והיום למחרת הוא ניסה לחשוב על דרכים נוספות להיפגש איתה. אז בהפסקת שש-עשרה בקפיטריה, בזמן שחיכה בתור, ראה את הבחורה יושבת לצד שתי עובדות אחרות. הוא שמח לראות שהזרוע שלה כבר לא הייתה על מתלה. הוא לקח מגש עם מרק וקפה, שילם והתיישב לצד אדם זר כך שפניו אליה. מדי פעם הביט לכיוונה, עד שעיניהם נפגשו לרגע קצר. אחר כך הוא לא הביט לכיוונה שוב.

באותו לילה נזכר בדמותה העירומה כפי שראה אותה בחלומו לפני מספר שבועות, והמראה חימם את דמו. הוא לא הצליח להירדם במשך שעות. באמצע הלילה הוא קם אל השירותים, חשב עליה ונגע בעצמו, מנסה להתעלם מהמציצנים המביטים בו מעבר למסך. לאחר שהגיע לפורקן חזר למיטה, ונרדם מיד.

למחרת הגיע לקפיטריה מוקדם וראה אותה יושבת לבדה. בזמן שעמד בתור הוא הכריח את עצמו להסיט ממנה את המבט. הוא שילם והחל ללכת לכיוונה. קול קרא מאחוריו "סמית". הוא העמיד פנים שלא שמע. "סמית!" חזר הקול. הוא הסתובב וראה את ווילשר, צעיר בלונדיני שעבד איתו כמה פעמים בעבר. הבחור נופף לו והצביע על כסא פנוי לצדו. וינסטון לבש חיוך על פניו, נופף בחזרה והתיישב לצדו. בזמן שווילשר דיבר, וינסטון דמיין שהוא מנפץ את קערת המרק על ראשו הבלונדיני המטופש.

ביום שאחרי וינסטון הגיע שוב אל הקפיטריה באותה השעה וראה שהיא התיישבה באותו המקום, שוב לבדה. בזמן ששילם שם לב שהאיש שהיה לפניו בתור – אדם נמוך ושפוף עם שיער שחור – צעד הישר לכיוון השולחן שלה. וינסטון השאיר על הדלפק את מטבעות העודף שקיבל והלך לכיוונו במהירות. "היי חבר", אמר ושם יד על כתפו של האיש, "שכחת את העודף שלך". האיש הסתובב והביט אל הדלפק, בזמן שוינסטון, מבלי לחכות לתשובה, התקדם והתיישב ליד שולחנה של הבחורה.

עד כמה שהדבר היה אפשרי לשני אנשים היושבים זה מול זה, הם השתדלו לאכול מבלי להביט אחד בשנייה. הוא הביט בעיקר בקערת המרק שלו. את המילים הם אמרו בלחישה, באותם רגעים שבהם כף המרק הסתירה את פיהם.

"מתי את מסיימת לעבוד?" לחש

"שמונה-עשרה וחצי"

"איפה נוכל להיפגש?"

"כיכר הניצחון, ליד הפסל."

"יש שם עמוד־השגחה."

"זה לא משנה אם יש המון אנשים."

"סימן סודי?"

"לא צריך. חכה שנהיה בתוך הקהל. אל תסתכל לכיוון שלי, פשוט תישאר קרוב."

"באיזו שעה?"

"תשע-עשרה."

היא קמה והלכה, בעוד וינסטון השתהה כמה דקות נוספות, כדי שלא לעורר חשד.

וינסטון הגיע אל כיכר הניצחון לפני השעה שקבעו. פסלו של האח הגדול הביט בגאון לכיוון דרום, היכן שהביס את מטוסי איראסיה בתחילת המהפכה. הוא התהלך סביב הפסל, והתבונן בו מכל זווית. רק לפני חמש שנים היו אלה מטוסי מזראסיה, חשב וינסטון, והפסל הביט לאותו הכיוון. היא עדיין לא הופיעה, חמש דקות לאחר השעה היעודה. היא לא תבוא היא שינתה את דעתה, החלו המחשבות להציף את ראשו – אך דקה אחר כך ראה שהיא כבר הייתה בצד השני של הרחבה וקראה נייר עתיר מילים שהודבק על הקיר. לא היו הרבה אנשים ברחבה, ולכן הוא עדיין לא התקרב אליה.

לאחר מספר דקות שמע המוני אנשים צועקים ומתקרבים, ותוך דקות ספורות הרחבה התמלאה. מצעקות האנשים הוא הבין ששיירה של שבויים איראסים עומדת לעבור במקום. בחדשות אכן הודיעו על כך, נזכר.

כולם מיהרו לכיוון הכביש. הבחורה רצה ונדחקה עמוק אל תוך ההמון. וינסטון, שבדרך כלל נדחק לשוליים של כל התקהלות – דחף, נדחף, והתפתל אל לב הקהל. הוא המשיך להתקדם עד שהצליח לדחוק את כתפו בינה לבין אישה עצומת ממדים שעמדה קרוב אליה. הם עמדו כתף אל כתף, שניהם מביטים קדימה בפנים אטומות. וינסטון דימה שהחום שחש על לחיו הוא חום גופה.

שורה ארוכה של משאיות פתוחות עברה לאט ברחוב. בארגז האחורי של המשאיות ישבו גברים קרחים בסרבליים עם פסים אפורים-שחורים, צפופים יחד, אזיקונים על ידיהם. פניהם הזרות פנו אל הקהל מעבר לדפנות המשאית, ללא הבעה. רוב האנשים בקהל היו עס־הארץ אשר הביטו בשתיקה באנשים המשונים, אך היו גם חברי מפלגה שצעקו בזעם לכיוון השבויים "אֶל־אנשים! חיות! נבלות!" ושאר אֶל־איחולים. אחד מהם, שעמד כמה מטרים לפני וינסטון, לבש סרבל בצבע שחור. אי אפשר היה לטעות בגוף הגבוה – היה זה אובריאן.

הבחורה לחשה בקול שטבע בהמולת הקולות ונהמת המשאיות.

"אתה שומע אותי?"

”כן.”

”אתה פנוי ביום שבת אחר הצהריים?”

”כן.”

”תקשיב טוב. קח רכבת לתחנת אייבר. מזרחה עד הכביש. צפונה לצד הכביש במשך שני קילומטרים. תעבור נחל, בית קברות, ואז הכביש יהפוך לשביל עפר. בסוף השביל מימין יהיה שער עץ עם פס צהוב. תעבור בו ותמשיך בשביל קטן לתוך היער עד שתראה גזע עץ גדול שנפל, עם טחב. חכה לי שם. אתה זוכר הכל?”

”כן. באיזו שעה?”

”ארבע-עשרה שם. בטוח שאתה זוכר?”

”כן.”

”עכשיו עוף ממני מהר־מאוד־עוד.”

אך וינסטון לא יכול היה לזוז בגלל הצפיפות בתוך קהל האנשים. השיירה התקרבה לסופה. בקצה המשאית האחרונה ישב איש מבוגר בעל שיער וזקן אפורים, פרקי ידיו אזוקים ומשולבים לפניו. אז, בעוד הקהל עדיין מקיף אותם, ידה של הבחורה מצאה את ידו של וינסטון ואחזה בו.

זה נמשך אולי עשר שניות, ובכל זאת נדמה היה שזמן רב ידיהם היו שלובות. הוא חקר את האצבעות הארוכות, את הציפורניים, את כף היד הקשה מעבודה, והמגע העביר רטט בכל גופו. הוא הכיר את ידה, אך לא ידע מה צבע עיניה. להפנות את ראשו ולהביט בה היה מסוכן. כשידיהם שלובות, בלתי נראות בין הגופים הדחוסים, הם בהו קדימה, ובמקום עיניה של הבחורה, עיניו של האסיר הזקן הביטו בו בעצב.

פרק 2.2

וינסטון הגיע לנקודת המפגש בקלות והקדים בחצי שעה. הוא התיישב על גזע העץ הגדול בלב היער, עצם את עיניו ושאף מלוא ריאותיו את ניחוח אדמת היער. אור וצל רקדו על עפעפיו בזמן שהשמש החמימה הציצה מבעד לענפים שנעו ברוח. הוא האזין לרחשי היער – ציוץ הציפורים, זמזום החרקים, רשרוש העלים. הוא פקח את עיניו והביט בעצים סביבו.

הוא לא באמת היה רגוע. אפילו בחיק הטבע, הרחק מהעיר, אפשר היה להיתקל במלשינים או רחפנים. קודם הוא שם לב לריח הפרחים, ורק אז ראה את פריחת הפעמוניות לצד גזע העץ. הוא קם והחל לקטוף את הפרחים מתוך דחף בסיסי, להביא לה זר כמתנה. פתאום שמע רעש של צעדים מאחוריו. שריריו נדרכו והוא לא העז להביט לאחור. אז, יד נחה על כתפו – זו הייתה היא.

היא הניחה אצבע על שפתיה, מורה לו להישאר שקט, והובילה אותו אל עומק היער. הוא הלך אחריה, זר הפרחים עדיין בידו, והביט בגופה החזק והגמיש בזמן שפילסה את דרכה בין השיחים והאבנים. קצהו של החבל האדום על מותניה, סמל הצניעות, התנדנד ימינה ושמאלה עם כל צעד. ההליכה הנמרצת והנינוחות שלה בטבע גרמו לו להרגיש לא במקום, יצור מגושם של פיח ובטון.

לאחר כמה דקות הם עברו דרך ענפים צפופים, ונכנסו אל קרחת יער קטנה, מוקפת שיחים ועצים צעירים וצפופים. הוא עמד מולה, אך עדיין לא מצא את האומץ להתקרב.

"הנה, הגענו", אמרה, "לא רציתי לדבר בדרך כי יכול להיות מיקרופון מוסתר באזור השביל. כאן אנחנו בטוחים."

"בטוחים?" הוא חזר אחריה, והמילה הרגישה זרה ומנוכרת.

"כן. תראה את העצים, הם נמוכים אז אי אפשר להתקין עליהם אנטנות", אמרה. "אין עמודי-השגחה במרחק קילומטרים ורחפנים לא יכולים לנווט ביער. חוץ מזה, כבר הייתי פה."

וינסטון התקרב אליה עד שהיה מרחק של צעד אחד ממנה. היא עמדה מולו, זקופה, חיוך דק על שפתיה. אני מתמהמה יותר מדי, חשב. הוא הושיט לה את זר הפרחים. בזמן שהיא לקחה אותו, ידה נגעה לרגע בידו.

"את יודעת", אמר, "רק עכשיו אני רואה שיש לך עיניים בצבע חום בהיר. הצבע האהוב עלי."

"גם את העיניים שלך אני אוהבת."

"זו הפעם הראשונה שאת רואה אותי באור יום", הוא אמר את מחשבותיו בקול רם. "את רואה כמה אני רזה, חיוור, מבוגר. אם מישהו היה רואה אותנו אולי היה חושב שאני אבא שלך. את מתחרטת?"

"ממש לא. בוא הנה."

ברגע הבא, היא הייתה בזרועותיו. תחילה לא חש דבר מלבד פליאה. גופה הצעיר נלחץ אל גופו, שיערה הכהה נח על פניו, והוא נישק אותה. היא לחשה לו שמות חיבה: "יפה", "מתוק". הזר נפל אל העשב הרך והם נשכבו על הפעמוניות הפזורות. אך גופו היה קר, והכל הרגיש מכני, מאולץ. הוא לא חש תשוקה, אלא תדהמה על כך שהדבר הזה, הבלתי אפשרי, אכן קורה.

היא נעצרה, והתיישבה לצידו.

"אל תדאג, חמוד. יש לנו זמן, כל אחר הצהריים", אמרה. "מקום מקסים, נכון? מצאתי אותו באחד מהטיולים הקהילתיים, כשאיבדתי את הקבוצה. אם מישהו מתקרב אפשר לשמוע את הצעדים שלו מקילומטר."

"מה שמך?" שאל.

"יוליה. את השם שלך אני כבר יודעת, וינסטון סמית. בא לי לשאול, מה חשבת עליי לפני שהבאתי לך את הפתק?"

לראשונה מזה שנים יכול היה להיות כנה לחלוטין.

"תיעבתי אותך, חשבתי שאת קנאית שטופת מוח. ועדיין נמשכתי אליך, בלי שליטה. הייתי בטוח שאת מרגלת אחרי כדי להסגיר אותי. רציתי לאנוס אותך ולרצוח אותך כדי שלא תלשיני עלי. תהיתי אם את סוכנת של משטרת־המחשבות."

"אוי לא, רק לא משטרת־המחשבות!" היא צחקה בקול, "חשבת באמת שאני טהורה במחשבה ובמעשים? שאם תהיה לי הזדמנות, אסגיר אותך?"

"כן", אמר, "רוב הנשים בגילך יעשו זאת."

"זה בגלל החרא הזה", אמרה, שלפה את החבל האדום של שומרי הצניעות וזרקה אותו הצידה.

"איך ידעת שאני לא אסגיר אותך?" שאל אותה.

"ראיתי משהו בפנים שלך. ידעתי שאתה נגד המטומטמים האלה."

'המטומטמים האלה'. היא דיברה על המפלגה בבוז גלוי שגרם לו אי נוחות ועם זאת ריגש אותו, כי זה היה סימן של מרד בריא. אז, כאילו נזכרה במשהו, הוציאה מכיסה חפיסת שוקולד עטופה בנייר כסף.

"ריח טוב! מאיפה זה?"

"השוק השחור", אמרה ונתנה לו ולעצמה קוביה. "כן, אני באמת עושה את הרושם של נערה חסודה. הייתי בפטריוט הצעיר, אני מפזרת את השטויות של שומרי הצניעות שלוש פעמים בשבוע, ותמיד מחזיקה איזה שלט בתהלכות. חייבים לצעוק עם הקהל, זו הדרך היחידה לשרוד."

השוקולד המתוק נמס בפיו, לא דמה כלל לשוקולד הניצחון. הוא חשב על כך שמעולם לא טעם דבר מה טעים כל כך - ואז זכרון ישן וחמקמק עלה בו, אך נעלם מיד.

הם קמו והתהלכו, זרועו השמאלית על מותניה הרכים והיא אחזה בידו השניה. הוא סיפר לה על חנות העתיקות, והיא סיפרה לו שהיא שחתה בנחלים והאגמים באזור. הוא סיפר לה גבעות הדשא הקסומות מחלומו. הם חלקו את ההנאה שבפרטיות, רחוק מהעיניים החטטניות של המסכים או חברי המפלגה.

”תראה!” לחשה.

ציפור שיר נחת על ענף קרוב. שטף של צלילים יצא מן המקור הזעיר, קול חזק באופן מפתיע ליצור כל כך קטן. ראשו, קצות הכנפיים והזנב קיפצו עם כל צליל גבוה, וצליליו מילאו את האוויר. וינסטון ויוליה נצמדו זה לזו, האזינו ללא תנועה, ובהדרגה שטפו הצלילים כל מחשבה מראשו.

הוא משך אותה אליו, והפעם לא היסס. שפתיים נפגשו. הם התנשקו בלהט, והוא אחז בה בכוח, בתשוקה. היא נסוגה צעד אחד לאחור והורידה את מגפיה. ואז, כמעט כמו בחלומו, בתנועה אחת מהירה הסירה את הסרב. מערכת שלמה של דיכוי בוטלה בתנועה אחת, חשב.

עירומה, היא לא נראתה כמו בחלום. הנמשים לא נעצרו בפנים אלא ירדו אל הכתפיים והחזה, שיער הערווה שלה היה שחור ובולט, והיו סימני שיזוף על צווארה, רגליה וידיה. היא לא ניסתה לכסות דבר, עמדה מולו ישר, ידיה רפויות לצדי גופה.

”עשית את זה בעבר?” שאל

”ברור. מלא פעמים.”

”עם חברי מפלגה?”

”כן, תמיד עם חברי מפלגה.”

”גם עם מיוחסים?”

”אוי איכס, לא עם הזבלים האלה.”

”ככל שהיו לך יותר גברים, כך אני אוהב אותך יותר. אני שונא טוהר, שונא צניעות. שונא התכוונות־לטוב. אני מעדיף שכולם יהיו מופקרים עד היסוד.”

”אם כך, אני אמורה להתאים לך, יקירי. אני מופקרת כהוגן.”

ליבו ניתר. הוא פשט את בגדיו לאט. גופו החיוור, הרזה, הפצע מעל קרסולו – הכל היה גלוי לאור יום. הוא הכריח את עצמו לעמוד ישר, כמוה.

”תסתכל עלי, לא על עצמך”, אמרה לו.

הוא הרים את מבטו והיא התקרבה אליו עד שירך נגעה בירך. הוא הניח את כף ידו על גבה התחתון, והיא עצמה עיניה ונשמה עמוק. עורה היה חם, חם יותר משלו. היא לקחה את ידו והניחה אותה על שדה, ולא הרפתה. היא נישקה אותו, קודם ברוך ואז בלהט. הוא שמע קול נמוך נפלט מגרוננו שלו, ולא זיהה אותו. הוא נישק את צווארה, ואז את שדיה.

”את אוהבת את זה? את הדבר עצמו?” שאל.

”אני מתה על זה.” אמרה, ”ואל תעז לברוח לי באמצע.”

הם ירדו אל האדמה ביחד. הוא שכב עליה, נשען על מרפקיו, ולמשך מספר שניות לא עשה דבר מלבד להביט בה. העשב היה קריר לעומת עורה החם, מה ששלח בו רעד. גופה המשיך לנוע תחתיו ללא הפסקה, והשתפשף בגופו. היא כיוונה אותו לתוכה, ובתנועותיה לא היה היסוס.

בכניסה הראשונה עצר את נשימתו. הוא חש את החום והרטיבות, ומוחו התרוקן. הוא קפא, מהחשש שהכל ייגמר מיד.

”תנשום”, אמרה בשקט, מחייכת, והביטה בעיניו.

ידיה עברו לאט על גבו, מעלה ומטה, עד שנרגע. הם נעו יחד, תחילה לאט, ואז מהר יותר. רגליה נסגרו על מותניו ומשכו אותו פנימה, בכוח. שיערה השחור נדבק ללחיה מהזיעה, ונשימותיה נעשו קטועות. הוא התקרב אליה, פניו צמודות לפניה ושם יד אחת מאחורי צווארה. הוא חש את כל גופה נע בכל דחיפה. ואז, לא יכל עוד לעצור בעצמו, וגמר.

הוא התגלגל הצידה, ידו עדיין מתחת לגבה, הביט בשמיים אך לא ראה אותם. עבר זמן כה רב מאז הפעם האחרונה, חשב.

היא התגלגלה אליו, והם שכבו זה לצד זה על העשב הרך, ראשה על כתפו וידו על גבה. נשימתם הלכה ונרגעה. הוא הביט בתקרת הענפים וראה שהציפור כבר לא הייתה שם. אז הביט אליה, וראה שהיא כבר ישנה. גם עיניו נעצמו, והוא נרדם תחת השמש החמימה.

הוא התעורר לפניה, והביט בפניה השלוות, המנומשות. למראה גופה החשוף, חסר האונים בשינה, עלה בו רצון עז לגונן עליה. הוא הבין שהפחד שלו השתנה – הוא כבר לא פחד על עצמו, אלא עליה.

לאחר כמה דקות היא התעוררה. היא קמה והתלבשה בזריזות והחלה לדבר על פרטי המפגש הבא באופן ענייני. הם קבעו להיפגש ביום רביעי לאחר העבודה ברחוב 11/05, שבו פעל שוק צפוף ורועש. אם היא תגרד את האף זה יהיה הסימן שלו להתקרב. אחרת, עליו להמשיך וללכת בלי להתייחס אליה.

”עכשיו אני צריכה ללכת לחלק עלונים מטומטמים של שומרי הצניעות. תבדוק אותי בבקשה מאחורה, יש לי עלים על השיער או הגב? זה עניין של חיים ומוות”

וינסטון הסיר עלה משיערה וטפח על גבה כדי לנקות את החול שדבק בה. ”זהו, מושלמת”

”טוב־מאוד. ביי מתוק!”

היא השליכה את עצמה לזרועותיו, נשקה לו כמעט באלימות, ורגע לאחר מכן נעלמה בשביל.

בדרכו חזרה חשב על כך שהוא לא יודע עליה כמעט כלום. לא היה טעם ללמוד את מספרה האישי או מספר-הרחוב שלה, הרי לא יעלה על הדעת שיוכל ליצור איתה קשר טלפוני או לבקר במקום מגוריה. אך הוא רצה לדעת עוד עליה כאדם, אילו דברים היא אוהבת, מה מעסיק אותה, מה מחשבותיה על עקרונות המפלגה.

כשהגיע אל תחנת הרכבת המסך הציג חדשות טובות. זה היה מזל, כי את השמחה על פניו היה קשה להסתיר. המעשה שלהם היה נצחון על המפלגה.

פרק 2.3

יוליה לימדה אותו טכניקה שהיא כינתה "שיחה בתשלומים". הם קבעו בשכונת עס־הארץ ברחוב עמוס דוכנים וחנויות. וינסטון הלך לפנים, ואז נעצר מול דוכן ובחן את הסחורה. היא הלכה לאט, ובזמן שעקפה אותו לחשה:

"אני מתנדבת כמה שיותר. משתלם לשמור על החוקים הקטנים כדי לשבור-" , היא נעצרה באמצע המשפט וסידרה את שיערה בזמן שאדם אחר עבר אותה, והמשיכה רק כשהתרחק, "-את הגדולים. גם אתה צריך להתנדב, תנסה גינה קהילתית."

לאחר מכן היא נעצרה מול פוסטר שכותרתו "מניעת השפעה איראסית על הילדים" והפעם היה תורו לחלוף על פניה. הוא לחש:

"אנסה. אני מחפש את השקרים שלהם, לדוגמה הם לא המציאו את המטוסים, בילדות היה לי צעצוע של מטוס לפני המהפכה."

"למה חשוב לך לדעת מתי הם משקרים? אתה מרגיש-"

היא נעצרה באמצע המשפט והכניסה את ידיה לכיסים - הסימן שעליהם לסיים. הוא נכנס מיד לחנות הקרובה ושאל על סכיני גילוח. מבחוץ שמע את הזמזום המוכר של רחפן־השגחה חולף.

לא בכל שבוע הם הצליחו להיפגש. היו כמה מקרים שבהם הגיעו למקום המפגש ואז נאלצו להתעלם זה מזה בעקבות לובשי סרבליים או ניידת סיור.

שבועיים אחרי הפגישה ביער יוליה הובילה אותו אל שכונה נטושה שספגה מאות טילים.

דלתות הבניינים נאטמו בבטון. יוליה עצרה ליד פח אשפה שנשען על קיר של בניין גבוה, טיפסה עליו ונעלמה דרך חלון שבור. וינסטון טיפס אחריה, והיא שלחה יד דרך החלון ומשכה אותו פנימה. הוא נחת ברעש על שברי זכוכית. הוא הופתע מכמות שברי הרהיטים במקום, ערימות הפסולת הגיעו עד לגובה הברכיים. הם עלו לאט במדרגות, נזהרים ממוטות ברזל חלוד שבלטו מקיר שבור.

כשהגיעו אל החדר העליון, ריח לשלשת היונים היה חריף והרוח החזקה עזרה מעט להפיג אותו. וינסטון קפא למראה מסך על הקיר, אך יוליה המשיכה אל פנים החדר. במבט שני, הוא שמ לב שהמסך היה מנופץ ונוטה על צדו, וחוטם חשופים יצאו ממנו, לא מחוברים לקיר.

היו חלונות מנופצים לשלושה כיוונים, ומהכיוון הרביעי נראתה הדירה הצמודה, הרוסה אף יותר. וינסטון עבר מחלון לחלון. אפשר היה לראות כל אדם שנכנס לשכונה ולשמוע כל רחפן או רכב ממרחק גדול. יוליה שלפה בד מהתיק שלה ופרשה אותו על מזרן מפוחם שהיה מוטל מתחת לאחד החלונות. "אתה מתכוון להסתכל החוצה כל היום? בוא, אני אתן לך משהו להסתכל עליו", אמרה והחלה לפתוח את הרוכסן.

לאחר מכן הוא התיישב על המזרן ונשען על הקיר, והיא הניחה את רגליה על ברכיו ונשענה עליו.

"תוכלי לספר לי על העבר שלך? איך גדלת?" שאל אותה.

"מהילדות אני לא זוכרת הרבה. הייתי ראש קבוצת כדורעף, זה היה ממש כיף. חיכיתי למשחקים האלה כל השבוע. הייתי גם טובה בהתעמלות ולקחתי מקום ראשון שנתיים ברצף בתחרויות של בית הספר. אחר כך כמובן הפטריוטי־הצעיר, הייתי מזכירת סניף. אחר כך הצטרפתי לשומרי הצניעות כדי לחזק את הפרסונה הטהורה, והיום אני גרה במעונות עם שלושים בנות מסריחות שאין לי כוח אליהם."

"ומתקנת מכוונת דפוס? את אוהבת את העבודה?"

"האמת שכן. אני הכי אוהבת לעבוד על מכונת דפוס הספרים. מכונה גדולה-מאוד עם מבנה מכני מדהים! יש שם אוויר, ותופים, וצירים, ודיו, והכל עובד בסנכרון מושלם. יש לה שבעה מנועים. הגדול מזיז את-" היא המשיכה ותיארה את המנגנון בהתלהבות, בתנועות עם הידיים, אבל וינסטון לא הצליח לעקוב אחר הפרטים הטכניים.

"את הספרים את אוהבת לקרוא?"

"לא, ממש לא. מכונה מגרילה את כל הדמויות והנקודות של העלילה, והכל צפוי. הכותבים במחלקה רק עושים עריכה ספרותית. שעמום תחת."

"איפה עבדת לפני כן?"

"לא תאמין, מדור אירוטיקה. או כמו שהעובדים קראו למקום: משרד ההרטבה. גם שם עבדתי על מכונות הדפוס. אגב, רק ראשי הצוותים שם הם גברים, כל השאר נשים."

"באמת? למה נשים?"

"כי איזה מטומטם חשב שלגברים יש יותר יצר מיני, ולכן 'ספרים לקריאה ביד אחת' מסכנים אותם באֶל-צניעות. נשים נחשבות טהורות, בלי יצר. הנה לפחות אחת עם יצר בריא", אמרה והצביעה על עצמה בחיוך.

"הספרים האירוטיים טובים?"

"הם זבל, אתה לא מפסיד כלום."

”מתי הייתה הפעם הראשונה שלך?”

”בלי להיכנס לפרטים, זה היה בגיל שש-עשרה עם חבר מפלגה מבוגר. בהמשך הוא ירה בעצמו, וטוב־מאוד־עוד שעשה את זה כי אחרת היה מדבר עלי בחקירות. מאז היו עוד הרבה ולמדתי להיזהר, לא לחשוף פרטים, להכין תכנית מילוט, תכנית ב' ותכנית ג'. גם קרה שחקרו אותי. הם מנסים להכניס לך מילים לפה ואת חייבת לשים לב, לא ליפול בפח, לדבוק באותו הסיפור ולהגיד את אותו הדבר כמה פעמים שצריך.”

”א-”

”וזהו, עכשיו תורי”, עצרה אותו. ”איזו מן אישה הייתה אשתך?”

”את מכירה את המילה בשיחדש 'טהור־מחשבה'? לא מסוגלת אפילו לדמיין מחשבה שאינה סלוגן של המפלגה.”

”לא הכרתי את המילה, אבל אני מכירה טוב־מאוד את סוג האנשים.”

”המין איתה היה עינוי, הפוך מאשר איתך. כמו מטלה בכל יום שישי, חוץ מהשבוע של המחזור. היא נראתה סובלת ונרתעה מהמגע שלי, ובשלב מסוים הצעתי לה לוותר אבל היא לא הסכימה. היא קראה לזה – לעולם לא תנחשי.”

”חובתנו למפלגה”, אמרה יוליה מיד.

”איך ידעת?”

”גם אני הייתי בבית ספר, יקירי. הם דוחפים את זה לכל הבנות.”

יוליה תיארה את הקפאון, המכניות, השילוב המוזר בין ההססנות וההחלטיות תוך כדי המעשה, כאילו שהיא דוחפת ומושכת אותו באותו הזמן. היה עליו לתקן רק פרטים קטנים.

”אהבת אותה?”

”אולי בהתחלה, אבל זה עבר מהר. פעם אחת יצאנו לטיול קהילתי ואיבדנו את הדרך. זה היה אחר צהריים חם במיוחד ולא הצלחנו למצוא את שאר חברי הקבוצה. מצאנו את עצמנו על שפת מחצבת אבן גיר ישנה, מעל צוק תלול. קתרין הייתה חסרת מנוחה, רצתה שנמצא את האנשים כמה שיותר מהר. היה לה קשה להיות לבד איתי לבד. בלי מסכים או חברי מפלגה היא הרגישה שאנחנו עושים משהו אסור. אני בינתיים נהניתי מהנוף, ואז שמתי לב לאשכול פרחים שגדל מתוך אחד הסדקים בשני צבעים שונים, ורוד ואדום ביחד. קראתי לה לראות וכשהסתכלנו על זה עמדתי קצת מאחוריה, עם הידיים על הכתפיים שלה. לא היה שם אף אחד, שום רחפן לא היה באופק–”

”וחשבת לדחוף אותה לתהום? אני הייתי דוחפת.”

”כן, אהובה, את היית. אבל אני לא מסוגל.”

”אתה מתחרט שלא דחפת אותה?”

”כן, חבל שלא דחפתי אותה.”

היא התיישבה זקופה ושאלה: ”למה?”

”כי אני יודע שאני לא יכול לנצח. אבל הייתי מעדיף להפסיד בגלל משהו שעשיתי ולא בגלל משהו שפחדתי לעשות. כל עוד המפלגה בשלטון–”

היא חתכה אותו באמצע המשפט. "מה זאת אומרת 'כל עוד' שכן מזה, המפלגה לא תיפול כל החיים שלנו. מה שחשוב זה ליהנות כמה שאפשר, בסתר, ולהמשיך לחיות."

"אנחנו כבר מתים", אמר, "אם לא מחר אז בעוד חצי-שנה, שנה, חמש לכל היותר. בסוף ניתפס והם יתלו אותנו".

"אנחנו לא מתים! היית מעדיף לשכב איתי או עם שלד? אתה לא נהנה להיות חי? אל תדבר שטויות. הנה תרגיש", אמרה, לקחה את ידו בידה והניחה אותה על הירך שלה. "זו אני, זו היד שלי, זו הרגל שלי. אני אמיתית, אני כאן, אני חיה!" היא התקרבה ונצמדה אליו, שדיה החשופים נלחצו אל כתפו. "אתה לא אוהב את זה?"

גופה הצעיר עורר אותו, ודבקה בו תחושת החמימות והאופטימיות שלה. "כן, אני אוהב את זה", אמר וחיך.

"יופי, אז תפסיק לדבר על מוות, ותקשיב לי טוב", אמרה, ואז לימדה אותו כיצד לענג אישה בעזרת הלשון.

בפעם אחרת הם נפגשו באזור עם שטח מרעה רחב. וינסטון הלך בזהירות כיוון שהעשב היה גבוה והנעליים נדבקו לבוץ. אם הוא יאבד נעל הוא יצטרך להסביר כיצד איבד אותה בטופס בקשת חידוש נעליים, ולאחראי עליו בעבודה. אך כשהגיע למקום הוא שמח על כל צעד שעשה. זה היה מתחת לגשר קשתות צהבהב עשוי לבנים, ומקום המפגש היה בפינה מוגנת על ידי סבך פראי מתחת לאחת הקשתות. יוליה כבר הייתה שם כשהגיע, נשענה על קיר האבן וחיכתה לו. ברגע מסוים, באמצע הסקס, רכבת עברה על הגשר מעליהם ואפשר היה לחוש את הרעידות. הם ניצלו את הרעש כדי לגנוח בקול רם, ואחר כך צחקו ביחד.

"בכל פעם שאנחנו נפגשים זה עוד יותר מהנה. איך זה שהסקס איתך כל כך טוב?" הוא אמר. הוא התכוון רק להחמיא לה והופתע לקבל תשובה רצינית.

”כי מגיל קטן אני יודעת שכולם רוצים את זה, זה טבעי לי. אני מבינה שהמפלגה דוחפת לנו לראש את הבושה רק בשביל האג’נדות שלה.”

”באמת יש למפלגה אג’נדה נגד מין, זה לא רק שומרי הצניעות?”

”בטח! אחרת למה יש עבירה בשם עבירת־מין? אני רואה את זה אצלנו במעונות. אם את נאבקת ביצרים הטבעיים שלך, המפלגה תמיד מרויחה. אם את לא מצליחה לדכא את היצרים אז את אפס, קטנה, מי את בכלל? כדאי שתקשיבי לחכמים ממך. אם את כן מצליחה לדכא את היצרים שלך זה אפילו עוד יותר גרוע, כי למדת לשנות את עצמך מבפנים למענם. מזל טוב, את כלי ריק שהמפלגה יכולה למלא בכל מה שבא לה.”

”במעונות דיברתם אחת עם השניה על הדברים האלה?”

”הלוואי, אבל כמעט ולא, רוב הבנות חושבות שאסור לדבר על מין. ואתה יודע מה, אם אנשים היו מדברים על מין באופן חופשי, אני בטוחה שכל הבלוף היה נחשף תוך שבוע. כולם היו מבינים שאין במה להתבייש, שהיצרים האלה רגילים. לא, הם רוצים שתחשבי שאת היחידה שזה קורה לה, כולם טהורות ורק את גרועה.”

”אני לא מבין למה הם רוצים שנסבול. ההגיון אומר שאנשים מאושרים יותר הם נאמנים יותר.”

”מה פתאום, בדיוק ההפך. תסכול מיני, ובעצם כל תסכול, מעורר היסטריה שאפשר לנתב לשנאה ונאמנות. כשאת עושה סקס או סתם מאוננת ומשתחררת, את פורקת אנרגיה ואחר כך את מרגישה מאושרת והכל נראה יפה יותר. למה שתתרגשי מאויבים שמעולם לא ראית, מהתוכנית התלת-שנתית של המפלגה, מרגע־השנאה? כל הכינוסים, שבירת החלונות, הצרחות באירועי התלייה – זה הכל אנרגיה של אנשים שיותר מדי זמן לא היה להם זיון טוב.”

וינסטון הנהן ושתק לכמה רגעים. אחר כך אמר "מעולם לא יכולתי לדבר כך בפתיחות עם אשתי לשעבר."

"באמת איך זה שאשתך לא דיווחה עליך?"

"כי בין האוזניים שלה יש רק פוסטר של האח הגדול."

כשאמר זאת היא צחקה, והוא גם. הם המשיכו לשבת מחובקים, נשענים על קיר הלבנים הגדול, עד שיוליה החליטה שהגיע הזמן לצאת בחזרה.

בשבוע שאחרי הצליחו להחליף נשיקה באמצע הרחוב. זה היה באחת השכונות העלובות יותר, בסמטה צדדית. לפתע נשמעה אזעקה. הם לא ידעו היכן המקלט הקרוב, ולכן השתטחו על הקרקע לצד קיר והגנו על ראשיהם בידיהם. בום אדיר החריש את אוזניהם, גל ההדף הרעיד את האדמה תחתיהם, וענן סמיך ומחניק של אבק וטיח התרומם באוויר וכיסה את הכל. החשמל נפל והרחוב היה בחושך מוחלט. וינסטון פקח את עיניו, משתעל, והבחין ביוליה שרועה לצידו – ללא תזוזה. הוא שלח יד אל כתפה ואז היא התנשמה בכבדות, השתעלה ופקחה את עיניה. ראשה היה מכוסה בשכבת אבק אפורה, אך נראה שהיא לא נפגעה. הוא רכן אליה והצמיד את שפתיו לשפתיה. הן היו חמות וחיות, למרות האבק. "את בסדר", אמר ברעד.

כעשרה ימים לאחר מכן הם נפגשו במרתף של בית מלאכה ישן ונטוש עשוי לבנים אדומות. יוליה הכירה כניסה אחורית דרך סדק גדול באחד הקירות. משם הם ירדו למרתף עם תקרת קשתות, שהיה קריר ומלא בריח טחב. מקורות האור היחידים היו גרם המדרגות וסדק בתקרה.

וינסטון ישב ונשען על אחד הקירות והיא יושבה בחיקו, נשענת עליו. הוא דיבר איתה בקול שקט על מרד, וההד שלו חזר אליו מקירות המרתף. על מחתרת "האחוזה" היא מעולם לא שמעה. הוא סיפר לה על האפשרות של חיים חופשיים, על שלטון שמתיר לאנשים לעשות כרצונם, על החשיבות של המרדף אחר האמת.

"...ואת יודעת מה הכי קשה במרדף אחר האמת? להודות בטעות. המפלגה רואה בטעות חולשה - בעצם, היא מתביישת - ומכחישה שעשתה טעויות אי פעם. הייתי רוצה לחיות בעולם שבו אדם עומד על במה, מודה שהוא עשה טעות, והאנשים מוחאים לו כפיים. לא על עצם הטעות כמובן, אלא על כך שהוא העדיף למחול על כבודו על פני להמשיך להטעות אותנו - יוליה, את ערה?"

ראשה החליק מעט הצדה והוא ראה שעיניה עצומות. הוא ניער אותה קלות. "הקשבת למשהו ממה שאמרתי?"

"כן, אתה רוצה מרד. המרד ישפר את החיים שלנו?"

"לא, עבורנו זה כבר מאוחר", ענה, "אבל אם נתחיל עכשיו, אז אולי בעוד מאה שנה יוולד הילד החופשי הראשון".

היא הביטה בו ללא מילה, והוא חשש שהיא תירדם שוב.

הוא סיפר לה על היומן, על הרעיונות שכתב, על הזכרונות - ואז עיניה נפערו ובאמצע משפט היא קמה על רגליה.

"אתה כותב מחשבות אֶל-טהורות? בשביל מה זה טוב? אתה רוצה למות? אתה רוצה להרוג אותי?" צעקה עליו.

"לא כתבתי עלינו, כמובן."

"תודה־מאוד! מה זה עוזר? אם יתפסו אותך, יתפסו אותי! למה להתגרות במשטרת־המחשבות?"

"זה לא משנה, בעיניהם אני אשם מהרגע שביצעתי את עבירת־ההרהור הראשונה. בין אם כתבתי 'שיישרף האח הגדול' ובין אם לא–"

"אוי תפסיק להיות טיפש. אתה בעיניהם כלום אם הם לא יודעים עליך! אתה סתם נותן להם סיבות לעצור אותך."

"כבר יש להם את כל הסיבות. עצם זה שאנחנו נפגשים זו הכרזת מלחמה, ואין לנו סיכוי לנצח."

"באמת אין סיכוי, אז למה להכריז מלחמה? צריך להתחבא ולהיזהר. לכתוב יומן זה אֶל־זהירות! תבטיח לי שתשמיד אותו."

"אחשוב על כך", ענה, והיא לא שאלה שוב.

11 'ICN 1984

הבנתי. זה טוב למפלגה שבני זוג וחברים מסתירים זה מזה ולא יכולים לדבר בפתיחות. כך הם משמידים מראש כל תחרות. אין הבדל עקרוני בין המגבלה על קריאת ספרים אסורים לבין המגבלה על שיחות כנות בין האנשים. הם אפילו מעודדים הורים להתנכל לילדים אול-נאמנים ונותנים פרסים לילדים שמאשינים על ההורים שלהם. הם מנצחים בעזרת "הפרד ומשול" בין אדם לחברו ומשפחתו.

אם היה אפשר לדבר באמת זה עם זה, משהו היה שואל אותי למה זה חשוב לי לדעת אתי המפלגה מסקרת. משהו היה שואל אותי אם המרד ישפר את החיים. אין לי תשובה. אבל אני יודע מרגיש עמוק בפנים שהחיים יכולים להיות טובים יותר. אני מרגיש שאפשר לדעת יותר, ללמוד יותר, לראות יותר, לחשוב יותר, לאהוב יותר, לבחור יותר, יותר יותר יותר יותר-יותר-

וינסטון עצר והאט את קצב נשימתו. העט השאיר בתם דיו על הדף.

פרק 2.4

וינסטון נעצר בפינת הרחובות והתכופף כדי לגרד באזור הפצע מעל קרסולו. הוא הביט מסביב כדי לוודא שאין אף אדם באזור והאזין לזמזום רחפנים – המקום היה שקט. הוא נכנס במהירות דרך שער וטיפס במעלה המדרגות אל הקומה השניה, מעל חנותו של מר שרינגטון. מיד כשנכנס הסיט את הוילון העבה המכסה את החלון אל החצר הפנימית. ללא מסך המקום היה שקט באופן מוזר, ואפשר היה לשמוע את התיקתוק הנעים של השעון העגול על הקיר. מחוגיו עמדו על המספר חמש וארבע. זה אומר שהשעה שבע-עשרה ועשרים, אמר לעצמו, ויוליה תגיע בעוד כעשר דקות. הוא הוציא מכיסו את כדור הזכוכית והניח על השולחן שמול החלון, והכדור זהר באור הערב הרך שנכנס פנימה. טיפש, טיפש, טיפש! נזף בעצמו. הוא ידע שאם תעבור ניידת סיור בדיוק כשיצא החוצה, יעצרו אותו מיד. חבר מפלגה לא יכול פשוט לשכור חדר. אך מר שרינגטון לא שאל שאלות והתנהג כאילו היה זה מעשה רגיל. "פרטיות היא דבר יקר ערך", אמר.

את ההחלטה וינסטון קיבל כמה ימים קודם לכן. הוא ראה את יוליה במסדרון המשרד אוחזת את זרוע שמאל – הסימן שאומר "מחר מבוטל". מאז שהכירו, התשוקה הפכה לצורך גופני להיות ביחד. בסוף היום היה כינוס צפוף של כלל העובדים והיא מצאה אותו ולחשה "אני במחזור". תחושת תסכול עלתה בו, הוא חש מרומה. כמה דקות לאחר מכן הקהל נעשה צפוף עוד יותר, והיא לחצה את אצבעותיו בחיבה. "הלוואי שהיה לנו מקום משלנו" לחשה. הוא התרכך וחשב על כך שאצל זוג שחי ביחד, ביטולים ומגע מעודד הם דבר רגיל שבשגרה. עלתה בראשו תמונה שלהם מסתובבים בשוק, יד ביד, ורוכשים ציוד לביתם המשותף. הוא רצה להיות איתה גם בלי התחושה שהם חייבים לשכב בכל פעם שנפגשו. למחרת כשלחש ליוליה את הרעיון לשכור את החדר, באופן מפתיע היא הסכימה מיד.

קול שירה נשמע מבעד לחלון הפונה אל החצר הפנימית. וינסטון הסיט את הוילון חלקית והביט מטה. אישה גדולה בעלת זרועות שזופות ושריריות פסעה הלך ושוב בין גיגית עמוסת בגדים לחבל כביסה. בכל פעם שלא החזיקה אטבים בפיה, היא שרה בקול מחוספס.

הוא לא חיבב את השיר במיוחד, אך האישה מהחצר שרה אותו בהתלהבות כזו שהשיר נשמע נעים. זה היה "פרח אביב", שיר שרדף את לונדון כבר שבועות. אחד משירי הפופ שנכתבו עבור עס־הארץ על ידי מחלקת המוזיקה. היה לו לחן מדבק והשמיעו אותו ללא הפסקה. יוליה סיפרה שהשיר נכתב והולחן על ידי מחולל שירים אוטומטי, ורק עבר שיפוץ אנושי קל.

אמרו לך "לא", סגרו חלון, לא שאלו מה בליבך.
אמרו שזה לא בשבילך, שאת תצאי מדעתך.
אבל בפנים הלב צועק הוא לא מוכן יותר לשתוק.
זה הזמן שלך עכשיו לפרוץ גבולות, לעוף רחוק.

אז תני לפחד לעבור, תצאי ישר אל תוך האור.
זה באוויר, זה מסביב,
את יפה... כמו פרח באביב.

אספי שיער ותחייכי אל השחר החדש.
כאשר דרכך ברורה אי אפשר לבלום אותך.
את כבר יודעת, זה סימן, זה המקום וזה הזמן.
הרימי ראש בגאווה, שמרי על ארץ אהובה.

פתאום הוא סגר את הוילון במהירות. טיפש, נזף שוב בעצמו, מה אם יראו אותך מהחלון עם הסרבל? אתה מפקיר את החיים לא רק שלך, גם שלה ב-

צעד מהיר נשמע במדרגות וקטע את מחשבותיו. יוליה נכנסה אל החדר וסגרה את הדלת במהירות מאחוריה. ברגע שראה אותה, כל חששותיו נשכחו.

בידיה היה תיק כלים גדול שהיא הניחה על הרצפה. "רק שנייה", אמרה, "תן לי להראות לך מה הבאתי". היא כרעה ברך, פתחה את התיק, והוציאה מתוכו סט מברגים ושאר כלי עבודה. תחתם היו חבילות נייר קטנות. "אם הבאת לפה קפה-קקי-ניצחון אתה יכול לזרוק אותו לפח. תריח את זה", היא פתחה צנצנת, וריח עשיר מילא את החדר.

"ריח טוב!"

"קפה טחון אמיתי", אמרה בחיוך גאה. "זה לא הכל. חלווה, ריבת תות, לחם - לחם אמיתי, לא לחם חנק של חדר האוכל."

"איך השגת את כל זה?"

"אלה דברים של המיוחסים, לחמורים האלה יש הכל. המשרתים שלהם מברחים את השאריות", אמרה. היא נעמדה מולו. "ועכשיו - תסתובב, כי יש לי הפתעה גדולה-מאוד-עוד. אל תציץ ואל תסתובב חזרה, עד שאני אגיד לך."

הוא הסתובב עם הגב אליה. אחרי בערך דקה היא אמרה בקול שקט ורך "עכשיו, תסתובב חזרה".

כשהסתובב והביט בה, כמעט לא זיהה אותה. הוא ציפה שהיא תהיה ערומה, אך לא - היא לבשה שמלה צמודה בצבע צהוב שהתאימה באופן מושלם לקימוריה. הבד נצמד אל גופה והדגיש את כתפיה החשופות, את הגבעה המושלמת של החזה, את מותניה החטובים.

היא הבחינה במבטו המעריץ וחיכה. "יש לה אפילו כיסים! נו, איך אני נראית?" היא עשתה סיבוב. "בחדר הזה אני הולכת להיות אישה, לא סרבליט".

וינסטון חייך אליה בחזרה, ולכמה רגעים לא יכול היה להוציא מילה. "את נראית נהדר", אמר לבסוף.

הוא נצמד אליה, והם התנשקו בלהט. וינסטון התפשט והיא נשארה עם השמלה. הם עלו על המיטה הגדולה, ויוליה הפשילה את השמלה למעלה והתיישבה עליו. לעשות סקס בזמן שהיא עדיין בשמלה היה מרגש באופן חדש.

לאחר שסיימו, וינסטון נשאר עירום. הייתה זו הפעם הראשונה שבה חש לגמרי בנוח להיות חשוף מולה, חש שאין לו דבר להסתיר. הם נרדמו מחובקים על המיטה מוכת הפשפים.

הוא התעורר כשרגליו מגרדות ומלאות שורות של עקיצות אדמות. מחוגי השעון התקרבו לספרה שמונה. וינסטון אמר לעצמו שהשעה עשרים, כך שנתרו להם כשעתיים עד שעת כיבוי האורות. יוליה ישנה כאשר ראשה מונח בשקע זרועו, והוא נזהר שלא לזוז כדי לא להעיר אותה. הוא שקע בדמיונות על החיים לפני המפלגה, וודאי היה זה דבר רגיל לשכב כך במיטה בערב קיץ קריר; גבר ואישה עירומים ביחד, עושים אהבה בכל זמן שבחרו, משתפים את החוויות שלהם לצלילי הרחוב בחוץ.

”זה היה כיף. אני אכין קפה”, אמרה יוליה כשהתעוררה, ונשקה לו. ”קישתא חיה מגעילה!” אמרה בפתאומיות. היא חטפה נעל מהרצפה והשליכה אותה בכוח על הקיר, בדומה לספר שהשליכה על גולדשטיין ברגע־השנאה בזמנו.

”מה זה היה?” הוא שאל, מופתע.

”חולדה. ראיתי אותה מוציאה את האף המגעיל שלה מחור בקיר. אני חושבת שהברחתי אותה.”

”חולדות!” מלמל וינסטון. ”יש פה חולדות?!”

”ברור, הם בכל מקום”, אמרה יוליה. ”יש לנו כאלה גם במעונות, ועוד חצופות ממש! אמהות מפחדות להשאיר את הילדים לבד. פעם תפסנו-”

"אל תמשיכי!" זעק וינסטון. כאב עמום מילא את בטנו, וראייתו התערפלה. הוא עמד מול קיר חשוך ומעבר לקיר היה- הוא ידע מה, אבל לא היה מסוגל ל-

"יפה שלי, החווה לגמרי! מה קרה?"

"אני מצטער", הוא לקח נשימה עמוקה, "הכל בסדר. אני פה. אני פשוט לא אוהב חולדות."

יוליה ליטפה אותו וחיבקה אותו. אחר כך כמה וניגשה אל קומקום ישן שהוצב לצד הכיור מחוץ לשירותים. בזמן שהמים רתחו היא הביאה גם את כדור הזכוכית למיטה, הפכה את הכדור בידה והביטה בו מכל כיוון. וינסטון נצמד אליה והם התבוננו בו יחד. המראה הרך של הזכוכית, דמוי מי הגשם, הקסים אותו.

"מה עושים עם זה, בעצם?" שאלה.

"כלום, אני חושב שזה חסר שימוש, נועד רק ליופי. זה מה שאני אוהב בזה. פיסה מההיסטוריה שהם שכחו לשנות. גם התמונה היא פיסה שכזו", הוא הצביע לעבר התחריט.

היא ירדה מהמיטה, התקרבה אל הקיר ונתנה בעיטה. "מכאן החו- החיה הזאת הוציאה את האף שלה", אמרה. היא חזרה להביט בתמונה. "מה זה המבנה הזה? קצת מוכר לי."

"מגדל הביג בן שנהרס", אמר והוסיף בניגון:

מראש מגדל גבוה, צופה שעון גדול, הו בואו נא לשמוע כיצד יקרא בקול: תיק תק, תיק תק, תיק תק תיק תק...

להפתעתו, היא המשיכה:

איזה שעון בן חיל, הוא משהו משהו נח, ביום וגם בליל דופק דופק הוא כך: תיק תק, תיק תק, תיק תק תיק תק

"מי לימד אותך את זה?"

"סבא שלי היה שר לי את זה. הוא התאדה כשהייתי קטנה." היא חזרה להסתכל על התחריט "אני בטוחה שיש מלא ג'וקים וג'יפה מאחורי התמונה הזאת. יום אחד כשיהיה זמן, אני אוריד אותה ואנקה מאחוריה טוב טוב", אמרה, "אבל לא עכשיו, כי צריכים להתכונן לצאת. קפה והלבנו."

וינסטון השתהה לדקה נוספת בזמן שיוליה הכינה את הקפה וחזרה עם שני ספלים. הוא הביט באלמוג הורוד הקפוא בזמן, עטוף ומוגן על ידי כדור הזכוכית.

פרק 2.5

סם נעלם. בוקר אחד הוא פשוט לא הגיע לעבודה. באותו היום שני עובדים שאלו את וינסטון אם ידוע לו היכן סם, אך למחרת איש לא הזכיר את שמו. ביום השלישי להיעדרו ניגש וינסטון אל לוח המודעות ובחן את רשימת חברי חוג השחמט, שסם היה אחד מהם. הרשימה נראתה בדיוק אותו הדבר, אלא שהייתה קצרה בשם אחד. סם חדל מלהתקיים. סם מעולם לא היה קיים.

הדבר היחיד שעליו דיברו עובדי המשרד היה שבוע־השנאה. החדרים הממוזגים במשרד שמרו על טמפרטורה קבועה, אבל בחוץ היה כל כך חם ולח שהסרבול נדבק לעור. בערבים הצטרף וינסטון אל צוותי המתנדבים שאותם ארגן פרסון – הם תלו ביחד פוסטרים, דגלים וקישוטים ברחבי השכונה. פרסון נראה מאושר, והתפאר שמבניין 'אחוזה הניצחון' יתנוססו ארבע מאות דגלונים. החום והעבודה המאומצת נתנו לפרסון תירוץ ללבוש מכנסיים קצרים וחולצה פתוחה, והוא היה בכל מקום בבת אחת – מזיז, מנסר, דופק בפטיש, מאלתר, מדרבן את כולם ומפיץ כמויות של מוטיבציה מתובלת בריח זיעה.

הם באים מעבר לים

הם שורפים את השדות

הם גונבים את הלחם

הם הורגים את הילדות

אל תכנע, אל תרחם, אל תסלח

שפוך חמתך על אויבי המפלגה

מוות לבוגדים, מוות, מוות, מוות!

מוות לאויבים, מוות, מוות, מוות!

שיר השנאה החדש הושמע ברחובות שלוש-ארבע פעמים ביום. הקצב היה פראי ומהיר, תופים חזקים, והזמרים שאגו את המילים. בכינוסים, מאות גרונות צרחו את המילים. השיר נשמע מחריד באוזני וינסטון ועדיין לא הצליח להוציא אותו מהראש. בכל יום ועד שעות הלילה המאוחרות שמע דרך הקירות את הילדים של משפחת פרסון צורחים "היי היי היי, מוות מוות מוות!"

פוסטר חדש הופיע בכל רחבי לונדון, בגובה שלושה מטרים וללא שום כיתוב. הפוסטר הציג חייל איראסי מפלצתי, הולך קדימה עם מגפיים גדולים, מבט נטול הבעה, ותת-מקלע מכוון אל המתבונן מכל זווית שהביט בו. הפוסטרים הודבקו על כל קיר פנוי, אפילו יותר מאשר הפוסטרים של האח הגדול. הם הושחתו, נקרעו, על ראש החייל צוירו בגרפיטי קרני שטן והעיניים הושחרו. על כל שטח פנוי נכתבו קללות בסלנג של עם־הארץ כמו "בן זונה" או "מניאק תחזור לאירסיה" או בועת דיבור עם הכיתוב "עשיתי קקי במכנסיים". האחרון היה מהמתוחכמים יותר.

כמו כדי להתאים לאווירה, נפילות הטילים היו קטלניות יותר. אחת הנפילות הייתה על בית קולנוע באמצע סרט ועשרות אנשים נקברו תחת ההריסות. תושבי השכונה יצאו להלווית ענק שהפכה לעצרת זעם. המסכים דיווחו על חבורות של צעירים שהסתובבו עם אלות, תפסו אֶל־נאמנים והיכו אותם עד מוות. הקריין סיפר בצער על אדם שנהרג כך בגלל אי-הבנה. האיש נתפס הולך ברחוב עם תמונה של גולדשטיין בידו. אלא שהתברר אחר כך שהוא היה חלק מצוות מתנדבים שהכין בובת ענק של גולדשטיין, שנועדה לשריפה בשבוע־השנאה.

באחד הלילות התעורר וינסטון למשמע פיצוצים וצעקות אנשים מתחת לביתו. הוא רץ אל החלון, וראה המון זועם שהתקבץ והחל לזרוק אבנים על חלונות הקומה הראשונה של הבניין ממול. הם ניפצו מספר חלונות, ואז החלו לזרוק בקבוקים בוערים פנימה. נראה שהם מכוונים לחלון מסוים, אך אחד מהם פספס והצית גם את הדירה הסמוכה. וינסטון התלבש ושם נעליים, וירד במהירות את המדרגות עד לקומת הקרקע, מוכן להימלט. בלובי הכניסה הוא פגש דיירים נוספים, כולל משפחת פרסון. הילדים של פרסון ישנו על כתפיהם של הוריהם. לבסוף הגיעו כבאים וכיבו את השריפה, והוא חזר למיטתו. ההמון התפזר מעצמו זמן קצר לאחר מכן. למחרת סיפר תום שהיה

מדובר בקשיש שלא הסכים לכך שצריך להרוג את כל האיראסים כי לטענתו יש ביניהם חפים מפשע. הקשיש ומשפחתו נספו בלהבות, ואיתם גם המשפחה בדירה הסמוכה.

עם יוליה הוא הצליח להיפגש חמש, שש, שבע פעמים במהלך החודש.

אל תגידי זה אסור

כן עכשיו הכל ברור

יש מקום ריק בשורה והוא שלך

הוא קורא ומחכה... רק לך

זו הייתה הפעם הראשונה שוינסטון שמע את האישה מהחצר שרה את הבית האחרון של השיר. הוא שכב לצד יוליה על המיטה מתחת לאדן החלון והחזיק את הוילון בידו הרחק מהקיר כדי לאפשר לרוח להיכנס. יוליה סיפרה שבמחלקה שלה הפסיקו את עבודתם הרגילה והחלו להפיק עלוני זוועות על האיראסים. הוא סיפר על התיקונים שקיבל מדי יום שנועדו להתאים את רשומות ההיסטוריה לנאומים שתכננו הנואמים לשאת מעל במות העיר. החולדה לא חזרה, אך הפשפשים התרבו באופן מחריד. בכל פעם שנפגשו הם שפכו מים רותחים על ריכוזי הפשפשים, פשטו את בגדיהם ועשו אהבה בגופים מיוזעים. אך ברגע שנרדמו, התעוררו לגלות שהפשפשים התאוששו והתארגנו למתקפת נגד.

מלוכלך, חם, מגרד – החדר היה גן עדן. גם כשלא היה שם, עצם הידיעה שהחדר קיים נתנה לו כח. וינסטון אכל טוב, כמעט ולא שתה ג'ין, ואפילו הפצע מעל קרסולו השתפר. הוא גם הצליח לעלות קצת במשקל. עם זאת, היה לו ברור שהם חיים על זמן שאול. היו רגעים שבהם מותם המתקרב נראה מוחשי כמו המיטה שעליה שכבו, והם נצמדו זה לזה בחושניות נואשת. ורגעים אחרים שבהם הייתה חזקה התחושה שכל עוד הם בחדר, שום רע לא יאונה להם. שרק ההגעה לשם הייתה מסוכנת.

באחת הפעמים הם דיברו על בריחה. המזל יאיר להם פנים והם ימשיכו להיות ביחד עד סוף ימיהם. הם יקנו בגדים של עס־הארץ, יתרגלו לדבר במבטא שלהם, ימצאו עבודה במפעל ויחיו את חייהם אמנם ברעב, אך בלי פחד. הרעיון, כמובן, היה מופרך. במציאות, לא היו להם את הכישורים והם לא הכירו אף אחד שיוכל לעזור להם.

אך לדעתה, כל הסיפורים על גולדשטיין והמחתרת היו "עוד חרא שהמפלגה המציאה, וכולם צריכים להעמיד פנים שהם מאמינים בזה כמו בכל שאר השטויות". והיא ידעה להעמיד פנים מעולה – בכינוסים ורגע־השנאה היא צעקה בכל כוחה קללות ואיחולי מוות לאנשים שלא הכירה אפילו בשם. במשפטים פומביים היא תפסה את מקומה ביחידות של הפטריוט־הצעיר שהקיפו את בתי המשפט וקראו "מוות לאויב" או "מוות לבוגדת". וינסטון סיפר לה שהוא די בטוח שבעבר היו מספר מפלגות, חופש ביטוי, ריבוי דעות – והיא לא הצליחה לתפוס כיצד זה היה אפשרי.

"אפשר למרוד רק באמצעות חיים־אישיים סודיים" אמרה ואז שאלה "מה היית עושה אם היית אחד מאנשי האחוזה? שובר מסך ציבורי? זורק איזה מיוחס מבניין?"

"כן. בעצם לא יודע אם הייתי מסוגל, אבל הייתי כותב גרפיטי על קירות. הייתי כותב שאוקיאניה הייתה בשלום עם איראסיה."

"איך לכתוב שטות על קיר אמור לפגוע במפלגה?"

"לא שטות, זו האמת."

"על מה אתה מדבר?" שאלה. לרגע הוא היה חסר מילים.

"זה דבר אחד להגיד שהמלחמה היא בלוף – דבר אחר לגמרי לשכוח מי האויב." אמר לה.

”חשבתי שתמיד היינו במלחמה עם איראסיה”, אמרה.

וינסטון נעשה נסער והתעקש שהיא תיזכר שהאויב התחלף, עד שלבסוף היא נזכרה במעורפל שבאחד הטיולים הקהילתיים, לפני חמש שנים, מישהו אמר שהצבא צריך לשטח את מזראסיה. ועדיין, זה לא היה נראה לה חשוב.

”תמיד יש מלחמה מזדיינת, למי אכפת עם מי? כל החיים שלי לא היה שלום יותר משנתיים ברצף. אתה מתעקש שהאמת חשובה, אבל כולם יודעים שזה שטויות. גם אם המפלגה עצמה יורה את הטילים בעצמה, למי אכפת? כל מה שאת צריכה לדעת זה את מי לשנוא ואת מי להעריץ, ושם נופל לך טיל על הראש יהיה לך כאב ראש. זה לא מסובך.”

וינסטון שתק לרגע. הרעיון שהמפלגה יורה בעצמה את הטילים מעולם לא עלה בדעתו.

”כשאת צועקת ברגע־השנאה, את לא מפחדת להתבלבל בשם של האויב?” שאל, לאחר שהתעשת.

”ברגע־השנאה אני בעיקר מפחדת להתפקע מצחוק.”

כששמע את זה, לא יכל שלא לחוש מעט קנאה.

*

בפעם אחרת, הם ישבו זה מול זה על המיטה והוא ניסה לדבר איתה על שיחדש.

"האם את מכירה את המונח 'יש-מאין' בשיחדש?" הוא שאל, והיא הנידה ראשה לשלילה. "יש-מאין מתאר משהו בלתי אפשרי. בשיחדש אפשר להשתמש במונחים כאלה בדרכים מנוגדות. מצד אחד, יש-מאין הוא עלבון לאדם האומר משהו מגוחך ובלתי אפשרי. מהצד השני, יש-מאין יכול להיות מחמאה לאדם המקבל את כל מה שנאמר על ידי המפלגה בנאמנות מלאה ומיישם את עקרון קבלת-החוכמה."

"איזה מונח אֶל־שמיש. באיזה מצב מישהו יגיד את זה? ומה המשמעות של קבלת-החוכמה?"

"כשמקבלים את דברי המפלגה, בלי לשאול שאלות. לא בודקים אם הם נכונים או לא."

"נשמע כמו סתם ללמוד בבית ספר."

"בילדותי, בתי ספר לימדו אותנו לחשוב ולבדוק מה נכון. המורים ציינו כשהם טעו והודו לנו אם שמנו לב לכך."

וינסטון סיפר לה על ג'ונס, ארונסון ורתרפורד שראה בקפה עץ הערמון, כהוכחה לשקר של המפלגה.

"הם היו חברים שלך?" היא שאלה.

"לא, הכרתי אותם רק מהחדשות בתור ילד. הם היו מהמובילים של המהפכה בזמנו."

"אז למה זה השפיע עליך? המפלגה תולה אנשים כל הזמן, לא?"

"את מבינה כמה קשה לדעת מה היה בעבר? כשאי אפשר לסמוך על הקלטות וספרים, ההיסטוריה נמחקת ומוחלפת בפרופגנדה. יש דברים שקשה למחוק כמו בניין גדול, מאובן בן מיליון שנה שנמצא באיזה סלע, או אפילו גוש הזכוכית הזה על השולחן. אבל אין להם מילים, אז

המפלגה נותנת להם פרשנות חדשה שמתאימה לה. אנחנו חיים בהווה אינסופי שבו המפלגה תמיד צודקת. אני משכתב את העבר בעבודתי ואפילו אני לא יודע מה היה באמת. רק במקרה האחד הזה, ורק בזכרון שלי, אני יודע ללא ספק איפה הם היו באותו היום.

”מה זה הועיל לך?”

”כלום”, הודה, ”אפילו לא סיפרתי את זה לאף אחד עד עכשיו.”

”לא מבינה למה נראה לך שלמישהו אכפת אם המפלגה משקרת או לא. אני בעד לקחת סיכונים, אבל רק כשזה משתלם. תחשוב על זה ככה, גם אם מחר האח הגדול יחליט שאסור למפלגה לשקר, אז מה? אתה חושב שרתרפורד טהור? המפלגה תמצא שהוא בעט בכלב לפני עשרים שנה, תיצמד לסיפור הזה כמו קרציה ותתלה אותו בכל מקרה.”

”אולי את צודקת. אני עדיין מאמין שיש משמעות לאמת. אני רוצה שכולם יראו שהחיים שלנו מבוססים על שכבות של שקרים ו- אני רוצה שכולם, אפילו עס־הארץ, ילמדו להבדיל בין מציאות לבין פרופגנדה. הוכחה לזיוף אחד יכולה לפתוח סדק בחומה. כל דור יוסיף עוד סדק ועוד סדק, עד שיגיע הדור שיפיל את החומה לגמרי.”

”הדור הבא לא מעניין אותי. מה שמעניין אותי זה אנחנו, מתוק שלי.”

הוא פלט אנחה וחייב אותה. ”את מורדת רק מהמותניים ומטה”, אמר לה.

היא צחקה, וכרכה את רגליה סביבו.

1984 יוני 15

לחברי המפלגה אין תקווה. מי שנולד לובש סרבא לא מסוגל אפילו לדמיין חיים עצמאיים או עולם ללא האח הגדול. אנשים בולעים את השקרים של המפלגה כי הם לא רוצים את האמת - הם רוצים סיפור.

חשבתי שכל חברי המפלגה מבינים לפחות את הבסיס של עקרונות המפלגה, אך גיליתי שאפשר להיות חבר נאמן גם מבלי להבין דבר. למעשה, במובן מסוים זה עדיף, הם שומרים על השפיות. התעמולה נכנסת מאוזן אחת ויוצאת מהאוזן השניה, מבלי לגרום נזק.

פרק 2.6

וינסטון קם מעמדתו והלך במסדרון המואר והארוך כדי לבדוק דבר מה במחלקת מחקר, כאשר חש באי-נוחות שיש אדם שהולך ממש מאחוריו. האיש כחנך בגרונו. זה היה אובריאן.

וינסטון נעצר והביט בו, ולא ידע מה לעשות עם ידיו. סוף סוף הוא עמד מולו פנים אל פנים, והדחף שלו דווקא היה לברוח. גרונו היה יבש, והוא שכח מה ראוי לומר במצב כזה.

אובריאן, בתנועה טבעית וחמימה הניח את ידו הגדולה על זרועו וסובב אותו כך ששניהם חזרו לצעוד זה לצד זה במסדרון. הם בדיוק עברו את המקום שבו יוליה החליקה לו את הפתק כשאובריאן החל לדבר בקול העמוק והטון המכובד שהבדיל אותו מהאחרים.

"קיוויתי להזדמנות לשוחח איתך", אמר. "קראתי את המאמר שכתבת בשבוע שעבר. אני מבין שאתה מגלה עניין אקדמי בשיחדש?"

"אקד-" , וינסטון השתעל מעט, והתחיל שוב. "אין לי עניין אקדמי, לא, זה לא התחום שלי. מעולם לא הייתה לי זיקה לבלשנות."

"ובכן, אתה מתבטא בשיחדש באופן אלגנטי־מאוד", אמר אובריאן. "לא רק אני חושב כך. שוחחתי על כך עם חבר שלך ממחלקת המילון, שהוא מומחה לשיחדש. שמו לא זכור לי כרגע."

להזכיר אֶל־אדם, אפילו ברמיזה, הפך אותם לשותפים לעבירה. זה היה מוכרח להיות סימן סודי.

וינסטון חש את ידו של אובריאן על זרועו בולמת אותו, והם נעצרו ונעמדו מול אחד המסכים.

"עלי לציין שבאותו מאמר השתמשתי בשתי אֶל־מילים שנמחקו בזמן־קט האחרון. האם יצא לך לעיין במהדורה עשר של המילון?"

”לא”, אמר וינסטון, ”במחלקת החדשות אנחנו משתמשים במהדורה תשע.”

”כמובן, מהדורה עשר טרם פורסמה באופן רשמי, אני בר־צפי שהיא תראה אור בעוד מספר חודשים. שוחררו מספר עותקים מוקדמים ויש ברשותי אחד. האם תרצה לעיין בו?”

”מאוד”, אמר וינסטון.

”כמה מההתפתחויות החדשות טובות־מאוד, פעלים רבים נמחקו – נקודה שתמצא חן בעיניך, אני בטוח. תן לי לחשוב, כיצד אוכל לתת לך לעיין בו מבלי שזה אֶלִי־תמוך בעבודה שלך. מדובר בצבר־דף, כלומר דפים מודפסים, כך שלא אוכל לשלוח לך אותו ברשת. האם תוכל להגיע לדירתי לאחר שעות העבודה, בזמן שמתאים לך בימים הקרובים? אכתוב לך את הכתובת שלי.”

אובריאן הוציא פנקס קטן ועט מזהב מכיסו. הוא רשם את הכתובת באותיות גדולות ויפות, והחזיק את הפנקס כך שתוכנו נראה בקלות מכיוון המסך הקרוב. הוא תלש את הדף ומסר לוינסטון.

”בדרך כלל אני בבית בשעות הערב”, אמר. ”אם במקרה לא אהיה, המשרת שלי יתן לך את העותק. כל טוב.”

אובריאן המשיך בדרכו. וינסטון נותר עומד במסדרון, מחזיק פיסת נייר גלויה לעיניו בל.

1984 יולי 26

חושב שכל חיי חייכתי לרגע הזה. דיברנו שתי דקות, שלוש לכל היותר, ולשיחה הזו יכולה להיות רק משמעות אחת - הוצאתי להיכנס. המחתרת שחלמתי עליה קיימת, ואני עומד בפתח.

כמובן שאגיע. אולי מחר, אולי בעוד חודש. זהו ההמשך הטבעי של התהליך שהתחיל לפני שנים. הצעד הראשון היה מחשבה אסורה שלא ביקשתי. הצעד השני היה הערב שבו פתחתי את המחתרת הזו ועברתי ממחשבות למילים. הצעד השלישי, שעומד מולי, הוא לעבור ממילים למעשים. הצעד האחרון כמובן יהיה אל מרתפי האוהבה.

הסוף היה טמון בהתחלה. אני מקבל זאת. ובכל זאת, ~~אני מפתח למח~~ אני מרגיש שטעמתי את המוות וכבר עכשיו אני מעט פחות חי. עוד בזמן שדיברנו, כשהבנתי את משמעות הדברים, עברה בגופי צמרמורת. אומנם תמיד ידעתי שהקבר שם וממתין לי, אבל אין בכך נחמה.

פרק 2.7

וינסטון התעורר ועיניו היו מלאות דמעות.

יוליה הייתה צמודה אליו, ישבנו גירד ולאט חזרה אליו ההבנה שהם נרדמו יחד במיטה הגדולה, בחדר הפרטי שלהם. הוא עצם שוב את עיניו והיה עדיין שרוי באווירת החלום. זה היה חלום זוהר שהתרחש בתוך כדור הזכוכית. הפרטים התפוגגו אבל הוא ידע שאמו הייתה בחלום, החזיקה אותו בנסיון להגן עליו כמו הפליטה על הסירה באותו סרט.

וינסטון הניח יד על עיניו ולקח נשימה עמוקה. אז הסתכל על שעון המחוגים הישן שעל הקיר – נותרה להם בערך שעה.

הוא הביט בכדור הזכוכית שעל השולחן ונזכר במבט האחרון של אמו – מבט כועס, מודאג, ומותש. המבט שלה הזכיר לו, בזה אחר זה, אירועים קטנים מתוך זיכרון שהודחק במשך שנים.

הוא היה ילד, בן עשר או אולי שתיים עשרה. באותה תקופה הייתה תחושת דאגה ולחץ באופן קבוע, ולא רק מהטילים והתקפות חיילי האויב. ריצה למקלטים, הריסות ברחובות, כרזות שהודבקו ברחובות, קולות ירי ופיצוצים – היו חדשים אז והביאו תחושה של חוסר אונים ופחד. ואיתם היה פחד אחר, שונה, שהיה קשור לכך שאנשים החלו להיעלם. אבא שלו נעלם כך.

במבט לאחור הוא הבין שאימו ידעה שזה יקרה. לפני שאביו נעלם היא נראתה בעיניו כל יכולה ומלאת חיים. הוא נזכר במשחק קוביות, הוא אמו ואביו ישבו על הריצפה, והיא צחקה וחיבקה את אביו. ואז כשאביו נעלם היא לא בכתה ולא צעקה, לפחות לא שהוא ראה. אבל היא כבר לא הייתה אותו הדבר. היא עשתה כל מה שצריך – לקחה אותו לבית הספר, בישלה, ניקתה – ואת הכל עשתה לאט, כאילו יש לה סחרחורת וכל תנועה מהירה תעשה לה רע. היא כמעט לא דיברה, וכאשר דיברה זה היה בשקט. היא יכלה לשבת שעות בלי לעשות כלום, רק לשבת ולחבק את אחותו הקטנה. אחותו הייתה קטנטונת, חיוורת ושקטה, עם עיניים גדולות ובהירות.

לפעמים אמו תפסה אותו בהפתעה לחיבוק חזק, בלי אזהרה, בלי מילים. הוא הרגיש נבוך, התלונן ואמר "די אמא", עד שהיא עזבה. הוא נזכר שפעם אחת אחרי חיבוק כזה הוא שאל אותה אם גם היא תיעלם כמו אבא. פניה השתנו מהר מאוד, והיא אמרה לו בכעס שלא מדברים על העתיד.

הוא נזכר בדירה הקטנה שבה הם גרו. מסדרון צר, מטבח קטן, דלת בשירותים, חדר שינה שחלק עם אחותו. שרפרף כחול שאהב, שהיה מטפס עליו כדי להסתכל על המחבת בזמן שאמא שלו הכינה אוכל. הוא נזכר ברעב שהרגיש, באכזבה בסוף הארוחה כשהאוכל נגמר מוקדם מדי. הוא הציק לאמא שלו, נדנד לה, צעק עליה והשתולל, "אני רוצה אוכל אני רוצה אוכל". במבט לאחור, הוא התבייש בעצמו. היא עשתה כל מה שיכלה, נתנה לו ולאחותו יותר ממה שלקחה לעצמה. אבל לא משנה כמה נתנה, הוא תמיד דרש עוד. בתוכו הוא ידע שהוא מרעיב אותה, אבל וינסטון הילד שכנע את עצמו שיש לו את הזכות לקבל יותר.

המבט האחרון והזועף שלה עלה שוב בראשו. הוא ישב בסלון על השרפרף הכחול, ואמו בדיוק נכנסה עם שוקולד שהוקצב להם. הוא זכר את פרטי פיסת השוקולד הזו יותר מאשר פניה של אמו – נייר כסף מקומט פתוח בצד אחד, צבע חום עמוק, וציור של דוב ללא הרגליים. אמו חילקה את השוקולד לשלושה חלקים, והוא אמר שהוא רוצה עוד. היא אמרה לו "אל תהיה חמדן, אתה צריך ללמוד לחלוק עם אחרים" ובתגובה הוא השתולל, צרח ודפק על הריצפה. אחותו הקטנה הביטה בו בעיניים גדולות ומבוהלות, החזיקה את רגלה של אמו ביד אחת ואת חתיכת השוקולד ביד השנייה. אז, ידה של אמו הופיעה מולו והושיטה לו חתיכה נוספת. הוא לקח אותה, ואז קפץ וחתך מאחותו גם את החתיכה שלה ורץ החוצה מהבית.

"וינסטון! וינסטון סמית, בוא הנה עכשיו!" קראה אחריו אמו. "תחזיר לאחותך את החלק שלה!"

הוא הסתכל אליהם אחורה תוך כדי ריצה וכמעט נפל. אחותו התחילה לבכות ואמו הסתכלה עליו ונראתה רותחת מכעס. זה היה הרגע שהבין שאחותו גוססת. השוקולד הפך דביק בידו והוא המשיך לרוץ במורד הרחוב עד שלא ראה יותר את ביתו. לבסוף התיישב על אבן מתחת לעץ, ואכל את השוקולד כמה שיותר מהר.

אחר כך הוא התבייש בעצמו כל כך עד שלא יכול היה לחזור הביתה. הוא הסתובב ברחובות במשך שעות וחיפש מזון בפחים. רק באמצע הלילה, כשהתחיל להיות רעב ועייף מדי, הלך בחזרה וקיווה למצוא שהם כבר נרדמו. אבל כשהגיע ראה שהדלת פתוחה והבית ריק. הכל היה במקום, אבל אמו ואחותו כבר לא היו שם.

הוא לא ידע מה עלה בגורלם והעדיף לא לדעת. במקרה הטוב אחותו הועברה, כמו וינסטון עצמו, לאחת המושבות לילדים יתומים. מתוך שאריות החלום הוא עדיין חש את המגע של הידיים העוטפות של אמו, המגוננות, שסיפרו את הסיפור כולו. הוא תפס את עצמו במעין חיבוק עצמי, והתנועה העירה את יוליה.

”היי אהובי, אתה בוכה. מה קורה?” שאלה אותו, מנומנמת.

”אמא שלי, נזכרתי מה קרה, נזכרתי בהכל. אני הרגתי אותה.”

”ספר לי עליה.”

”בשבילי היא הייתה מלכותית. היא חיה לפי העקרונות שלה עצמה, לא משנה מה. היא אהבה את הילדים שלה פשוט כי הם הילדים שלה, בלי תנאים. אף אחד בעולם, כולל אותנו, לא יכול היה להגיד או לעשות משהו שישנה את זה. וכשלא היה לה שום דבר לתת לנו, אפילו לא לחם, עדיין נתנה אהבה. זה לא שינה את התוצאה, עדיין היינו רעבים ואחותי עדיין גססה. בכל זאת, זה מה שהיה בעיניה ראוי.”

הוא המשיך וסיפר ליוליה את הכל על היום האחרון שבו ראה אותה.

”נשמע שהיית ילד אנוכי ומגעיל. זה בסדר, כל הילדים כאלה.”

"הלוואי שהייתי מקל עליה במקום להקשות עליה. במבט לאחור, אני לא יכול לתאר לעצמי כמה קשה לגדל ילדים בתנאים כאלה."

"לגדל ילדים זה תמיד קשה, חומד. את צריכה לוותר על כל החיים, התכניות, קריירה, לא יודעת - והכל בשביל האדם החדש הזה, שאת יודעת שהמפלגה תיקח ממך. אני עוד תוהה אם הייתי רוצה לעבור את זה. לא שיש לי ברירה."

הוא חיבק אותה ונישק את ראשה. מחשבותיו נדדו מהילדים, לגיוס הצפוי בגיל חמש-עשרה, והוא תהה אם בצבא השלום יש מחלקות נפרדות לחיילי חברי המפלגה וחיילי עס־הארץ. ואז תהה כיצד ירגיש אב שילדתו לא חזרה מהמלחמה.

"עס־הארץ נשארו בני אדם, בזמן שחברי המפלגה איבדו את האנושיות", אמר אחרי זמן מה של שקט.

"למה אתה מתכוון?" שאלה אותו.

היא תמיד דרשה ממנו להבהיר את עצמו כשאמר משפטים כלליים כאלה. זה היה אחד הדברים שאהב בה. הוא עצר לרגע לסדר את מחשבותיו.

"עס־הארץ פועלים לפי הרגשות הטבעיים של בני אדם. להם לא אומרים מלידה מה נכון להרגיש ומה אסור. חוץ מלאהוב את האח הגדול ואמא אוקיאניה, הם חופשיים לאהוב או לשנוא אנשים לפי מה שהם עושים - לא לפי כמה הם נאמנים או אם הצטרפו לצבא השלום."

היא נרדמה.

"ואם הם נדלקים אחד על השני הם עושים מלא מלא סקס," הוא חיקה את קולה, "הם שוכבים - לא לא, הם מזדיינים, ולא בגלל שהם חתמו על חוזה וקיבלו אישור מאיזו ועדה מחורבנת, אלא כי זה מה שבא להם."

היא פקחה עיניים ושמה יד על הפנים שלו, "אני ממש לא נשמעת ככה!"

"כשאנחנו ביחד אנחנו שומרים על האנושיות שלנו." אמר מבעד ליד שלה.

וינסטון התיישב והביט בה במבט רציני. היא התיישבה גם.

"אני צריך לספר לך משהו חשוב."

הוא סיפר לה על אובריאן והראה לה את הפתק. הוא סיפר לה על כוונתו להגיע אל דירתו. לפי מבטה המודאג, נראה שהיא הבינה את משמעות הדבר.

"את עוד צעירה. את חריפה, מוכשרת ויודעת להסתדר. הדבר הבטוח ביותר עבורך יהיה לצאת הערב ולעולם לא לראות אותי שוב."

"כן, אהוב שלי, אני יודעת. כבר חשבתי על זה. ואני ממש, אבל ממש, לא מתכוונת לעשות את זה."

"את חייבת. לי אין עתיד, אני אפגוש את אובריאן ואתוודה בפניו. בין אם הוא איתנו או נגדנו הם יתפסו אותי וזה יהיה הסוף שלי. אם הם יתפסו גם אותך, הם ישחקו בנו כמו בחיילי צעצוע ובסוף יהרגו את שנינו. יש לך עוד הרבה זמן, תוכלי לחיות חיים ארוכים."

"אני לא רוצה שהם יהיו ארוכים, אני רוצה לחיות אותם. את ההחלטה כבר קיבלתי - אני רוצה להישאר איתך כמה שאפשר." למראה המבט שלו היא הוסיפה בחיוך "ואל תדאג, אני ממש טובה בלהישאר בחיים."

"אני מפחד. כמה בודדים נהיה כשיפרידו ביננו. אפילו שזה לא ישנה את התוצאה, תבטיחי לי שלא נבגוד אחד בשני."

”אל תהיה תמים, אי אפשר שלא. הם מענים אותך.”

”לא לזה אני מתכוון. המילים לא נחשבות, רק הרגשות. אם הם יגרמו לי להפסיק לאהוב אותך – זו תהיה בגידה.”

היא חשבה על זה לכמה שניות. ”לא, הם לא יכולים לעשות את זה”, אמרה לבסוף. ”זה הדבר היחיד שהם לא יכולים לעשות. הם יכולים לגרום לך להגיד כל מה שירצו – הכל. אבל הם לא יכולים לגרום לך להאמין בזה. הם לא יכולים להיכנס פנימה.”

”זה יהיה הניצחון שלנו עליהם.”

המפלגה משכנעת אותנו שרגשותינו הטבעיים אינם ראויים. עלינו להרגיש רק את מה שנאמר לנו שיותר להרגיש, ולהתבייש בכל רגש אחר שעולה. כל פעולה שלנו צריכה צידוק, מטרה שניתנה לנו מלמעלה. מה המשמעות של מינה טובה לאדם גוסס? של חיבוק לאשתך כשהיא מרגישה רע? המפלגה לא מתירה מחוות של אהבה שלא קיבלו אישור.

מי שפעל בהתאם לצו המוסר של ליבו, לפי אמות המידה שקבע לעצמו - התאדה. אפילו האנשים ששמו את המפלגה בשלטון, התאדו כי הם פעלו מתוך אמונה עצמאית בכך שהם עושים את הדבר הנכון.

עם-הארץ שמרו על האנושיות בעוד שחברי המפלגה איבדו אותה. רגשותיהם הם עדיין שלהם, הם נאמנים זה לזה יותר מאשר למפלגה. לראשונה בחיי אני לא מרחם עליהם, לא מתעב אותם, ואפילו לא חושב עליהם בתור כוח פוליטי.

אני חושב על אישה שראיתי, היא עבדה ושרה לעצמה, רק כי השירה הסבה לה אושר. היא חופשייה בדרך שאני לעולם לא אהיה.

הוא חשב על המסכים ועמודי-ההשגחה שרואים ושומעים הכל. הם ריגלו אחריו יום ולילה, אבל אם שמרת על קור רוח, יכולת להערים עליהם. עם כל התבססות, שטיפות המוח והמלשינים, הם עדיין לא יכולים לקרוא מחשבות או לדעת מהם רגשותיך האמיתיים.

אך מצד שני, חשב, אולי במרתפי האהבה הכל אחרת. אי אפשר לדעת מה קורה בפנים, המבנה סגור ואין בו חלונות. אפשר לנחש שהיו עינויים, סמים, מעקב אחרי קצב הלב, מניעת שינה, בידוד, טקסט שיהיה חייב לומר מילה במילה. הוא יספר הכל, בסופו של דבר, לא יהיה דבר שיוכל לשמור לעצמו. אבל אם המטרה אינה לשמור על שתיקה או להישאר בחיים אלא רק לשמור על רגשותיו, אז היה סיכוי.

פרק 2.8

וינסטון הלך במשך זמן רב. השמיים החלו להאדים, האנשים התמעטו, והתחושה הטובה שבדרך כלל ליוותה את ההליכות התחלפה בתחושת אי נוחות. המדרכה הסתיימה מול גדר ברזל גבוהה צבועה בלבן, עם שער רכבים גדול שהיה סגור, ושער קטן להולכי רגל. לצד השער הקטן ניצב ביתן קטן ובו שני שומרים שישבו והביטו בווינסטון המתקרב.

”מסמכים”, אמר השומר דרך סוגרי הברזל של חלון הביתן, ונפער פתח קטן מתחת לחלון.

וינסטון הוציא מכיסו כרטיס חבר מפלגה, אישור שהייה בלונדון, כרטיס עובד, ולבסוף את הפתק שרשם אובריאן.

”המתן זמן־קט”, אמר השומר וסגר את הפתח.

שתי דקות אחר כך הפתח נפתח והשומר החזיר לווינסטון את המסמכים, ביחד עם אישור שהייה יומי בשכונת המיוחסים.

”בבקשה. לימין בכיכר השני, מרחק־קט אחרי הפסל, בניין תשע מול המזרקה.”

השער נפתח.

אפילו שקיבל אישור, וינסטון עדיין הרגיש שהוא במקום שהוא לא אמור להיות בו, כמו גדי צעיר על כביש רחב שלא רואה אף צוק תלול או עץ לטפס עליו באופק. היו שורות של עצים, מדשאות עם פרחים לצד הדרך, הבניינים היו בנויים מאבן לבנה, בלי כתמי עובש או סדקים, אף בגד בביסה לא נראה תלוי מהמרפסות. ההליכה עצמה הייתה משונה מתחת לרגליו, ואז הוא הבין שהמדרכה הייתה שלמה וישרה. אך יותר מהכל, מה שהטריד אותו השקט. לא שחסרו לו הרמקולים הציבוריים, עם המוסיקה והעדכונים על נצחונות המפלגה –

אלא שגם לא היו קולות של אנשים צועקים, לא צופר מכונית שנשמע מרחוק, לא נביחות כלבים, או ציוץ ציפורים. במקום הזה, אף יצור לא הורשה להוציא צליל.

הוא חלף על פני פסל של האח הגדול וראה חנות. בחלון הראווה עמדו צנצנות של קפה, ריבת תות, גושי חלווה, ואיש לא עמד בתור. וינסטון זיהה את הצנצנות. צנצנת כזו בדיוק פתחה יוליה בחדר שמעל חנותו של מר שרינגטון. אחרי החנות עמד בניין מפואר בן עשרים קומות, ובראשו התנוסס המספר 9.

בשביל הגישה לבניין פעלה מזרקה בבריכת דגים קטנה מלאה בפרחי מים. על שפת השיש של הבריכה ישבה יוליה, ראש על ידיים, תיק הכלים שלה לצידה. לבו של וינסטון ניתר. עד אותו רגע, לא היה בטוח אם היא תגיע או לא. עיניו מצאו את עיניה והיא קמה ללא מילה, הניחה את רצועת התיק על כתפה והלכה לצדו אל הכניסה לבניין. יחד עם השמחה עלה גם כאב. כמוהו, עכשיו גם היא כבר מתה.

שני שומרים חמושים עמדו לצד הכניסה והביטו בהם בזמן שהתקרבו.

”סמית?” שאל השומר הימני בפנים נטולות הבעה. הייתה צלקת על צווארו שהמשיכה מתחת למדים השחורים.

”כן, לאובריאן”, ענה וינסטון בקול מעט צרוד והציג לשומר את אישור השהייה והפתק.

השומר חיך, פתח את הדלת והצביע. ”מעלית מספר שתיים עד הקומה האחרונה.”

כשיצא מדלתות המעלית, לפני שהבין וינסטון מה הוא רואה לפניו, התקרה הגבוהה ערערה את שיווי המשקל שלו; או שאולי הייתה זו אשמת המעלית שהייתה כל כך שקטה עד שאי אפשר היה לדעת מתי היא נעה.

רק אז וינסטון שם לב לאדם שעמד מולו והביט בו, חסר כל הבעה. הוא לבש בגדי משרת לבנים ונקיים, שיערו היה שחור ועיניו מלובסנות מעט. פניו הטרידו את וינסטון, מבלי שידע מדוע. המשרת הצביע לכיוון שטיח חום כהה שנח על הרצפה מול וינסטון. אלא שהשטיח לא נח על רצפה אלא על שטיח עבה בצבע ירוק עמוק שכיסה את הדירה כולה. וינסטון ניקה את נעליו היטב, וקיווה שהוא לא יהיה האחד שהשאיר את הכתם היחיד בכל שכונת המיוחסים.

המשרת הסתובב והחל ללכת, וינסטון בעקבותיו. צעדיהם על השטיח העבה לא עשו שום קול, מה שרק הוסיף לחוסר הנוחות. החדר היה בהיר למרות שעת הערב, ונקודות אור ריצדו על הקירות והאגרטים הגדולים שעמדו לצדם. ריח נעים של עלים טריים היה באוויר. דרך חלון ענק בקיר הימני ראה וינסטון את לונדון המוכרת, המלובכלת, והרועשת שנראתה מהגובה כמו מינאטורה.

בקצה החדר ישב אובריאן ליד שולחן, החזיק דף מתחת למנורה וקרא אותו בעיון. על הקיר מאחוריו היו ארון ספרים שהגיע עד התקרה, דיוקן ענק של האח הגדול, מסך גדול במיוחד שכמוהו ראה וינסטון רק באודיטוריום המשרד, ולשמאלו תמונת נוף בגודל הדיוקן. המסך הציג את סמל המפלגה והשמיע מנגינת פסנתר שקטה ונעימה, ללא מילים. התמונה הציגה הר ועליו יער חצוי לשניים במרכזו, ונראה שחלקים גדולים מהיער בוראו לטובת שדות מרעה. למרגלותיו ההר היו בתים, מפעל מעלה עשן, והכיתוב "ניצחון האדם על הטבע".

המשרת קד ונעלם דרך דלת צדדית לבנה. דלתות בתוך דירה לא היו מראה נפוץ, ובאן, וינסטון שם לב, היו לפחות שלוש. ליבו הלם בחוזקה לקראת הפגישה, אך אובריאן אפילו לא הסיט את מבטו מהדף שהחזיק. לאחר מספר שניות אובריאן הניח את הדף, קירב אליו מיקרופון ודיבר במהירות.

"סעיפים אחד פסיק חמש פסיק שבע אישור־כל נקודה. סעיף שש אֶל־אישור הסיבה מגוחך־מאוד־עוד חשד־קט לעבירת־הרהור נקודה. אֶל־ביצוע עד הערכת תקציב בר־תוקף נקודה. סוף."

רק אז אובריאן הביט בעיניו של וינסטון וקם מכסאו. וינסטון החל לפקפק בעצמו. על סמך מה חשב שאובריאן מתנגד משטר? מבט קצר בעיניים, הערה אחת והרבה חלומות. זה היה הכל. אם טעה, הוא והיא היו אבודים, לחינם.

אובריאן ניגש אל המסך ולחץ על כפתור. נשמע קליק, והמסך הושתק. לא, הוא לא רק הושתק – הוא כבה לחלוטין.

”מע!” צליל הפתעה מוזר יצא מכיוונה של יוליה.

”אתה יכול לכבות את את זה”, וינסטון מצא עצמו אומר.

”כן, אנחנו יכולים לכבות את זה. יש לנו את הפריווילגיה הזו.”

למשך דקה ארוכה לא נאמר דבר נוסף. וינסטון רק הביט באובריאן. אז, הבעתו של אובריאן השתנתה, וקצה פיו הראה התחלה של חיוך.

”שאני אומר זאת, או אתה?” שאל אובריאן.

”אני אומר זאת”, אמר וינסטון בהחלטיות שהפתיע אותו. ”הדבר הזה באמת כבוי?”

”כן, הכל כבוי. אנחנו לבדנו.”

”באתי כדי-” קולו של וינסטון נגמר. הוא הסדיר את נשימתו, והתחיל מחדש. ”באתי כי אני מאמין שיש סוג של מחתרת, ארגון סודי שפועל נגד המשטר, ושאתה מעורב בו. אני עברייך, אויב המפלגה וכופר בעקרונותיה. אני- כלומר אנחנו רוצים להצטרף. אני מספר לך כל זאת בידיעה שאתה יכול להלשין עלינו. אני מפקיד את חיינו בידיך.”

וינסטון הרגיש תנועה בזווית העין, וסובב את ראשו כדי לראות את המשרת מתקרב ומחזיק מגש עם קנקן וכוסות. מאחוריו, דרך הדלת הנסגרת, עלה ריח עשיר של אוכל מבושל.

"אל דאגה, מרטין הוא אחד משלנו", אמר אובריאן, "מרטין, שב עמנו. זו ישיבת עבודה, ובעשר דקות הקרובות אתה לא משרת. הבא כסא גם לעצמך."

מרטין קירב כסא שעמד לצד הקיר והתיישב בנוחות. עם זאת, הבעתו נותרה קפואה לחלוטין. וינסטון חשב שהאיש משחק תפקיד כל חייו עד שחשש להיות הוא עצמו, אפילו רק לכמה דקות. וינסטון התיישב מולו ועיניו נעו לעבר המסך הכבוי. על גבי הזכוכית השחורה ראה את ההשתקפות של אישה בעלת קסדה, שריון ומבט אכזרי מחזיקה חרב ומגן. הוא התערער מכך שלא שם לב לפני כן לפסל הברונזה הגדול שעמד לצד החלון. אובריאן החזיק את הקנקן בצווארו ומזג לכולם נוזל אדום-כהה שהדיף ריח מתקתק.

"יין", אמר אובריאן והתיישב, "לצערי לא מייצרים מספיק ממנו כך שגייע גם לחברים מהשורה."
אובריאן ומרטין הרימו את כוסותיהם לגובה פניהם, וינסטון ויוליה עשו כמוהם.

"כששותים יין נהוג לשתות למען רעיון או אדם. אנחנו נשתה לחיי המנהיג שלנו. לגולדשטיין!" הכריז אובריאן ושתה מעט.
וינסטון כמעט שהפיל את הכוס. צמרמורת עברה בגופו. לשתות יין היה מנהג מהעבר הרומנטי, כמו אחד האוצרות של מר שרינגטון. הוא ציפה לטעם מתוק של ריבה והשפעה משכרת של ג'ין, אך כשגמע את הכוס בלגימה, הוא היה חייב להודות בפני עצמו שהמשקה היה מאכזב. אחרי שנים של שתיית ג'ין, ההשפעה המשכרת של היין לא הורגשה והטעם היה מוזר, חמוץ מדי. הוא הניח את הכוס הריקה.

"גולדשטיין באמת קיים?" שאל וינסטון.

"כן, חי ופעיל, ואינני יודע היכן הוא", ענה אובריאן.

"המחתרת? האחוזה? זה אמיתי?" שאל וינסטון.

"אמיתי. אך מעבר לכך לא תדע דבר, אפילו כשתהיה חבר בה". הוא הביט בשעון. "יש לנו כעשר דקות. אפילו עבורי לא חכם להשאיר את המסך כבוי זמן רב מדי. עתה, כדי להצטרף לאווחה עליך לענות על מספר שאלות. כך נדע לקבוע עד כמה אתה מחויב. ספר לי במילים שלך, מה אתה מוכן לעשות?"

"כל מה שאהיה מסוגל לעשות", אמר וינסטון.

אובריאן הסתובב בכיסאו כך שפנה כולו אל וינסטון.

"למסור את חיך?"

"כן."

"לקחת את חייו של אחר?"

"כן."

"לבצע מעשי חבלה אשר יסכנו את חייהם של מאות אנשים חפים מפשע?"

"כן."

"למסור למעצמות זרות מידע המסכן את בטחון המדינה?"

"כן."

"לרמות, לזייף, לסחוט אנשים, להשחית את דעתם של ילדים, להפיץ סמים, להפיץ מחלות, לעורר ספק בליבם של אנשים, ולבצע כל פעולה אחרת העשויה להחליש את כוחה של המפלגה?"

"כן."

"אם לדוגמה תהיה לנו סיבה לשפוך חומצה על פניו של ילד, האם תהיה מוכן לעשות זאת?"

"כן."

"לאבד את זהותך ולחיות את שארית החיים בתור משרת או עובד נמל?"

"כן."

"להתאבד אם וכאשר נבקש זאת?"

"כן."

"האם תהיו מוכנים שניכם", אובריאן הפנה את עיניו לשמאלו של וינסטון לרגע, "להיפרד ולא לראות זה את זה יותר?"

"לא!" אמרה יוליה.

וינסטון הופתע מקולה, והבין ששכח מקיומה לרגע. האם הוא ענה גם בשמה?

אובריאן חזר להביט בו.

”לא.” אמר וינסטון, לאחר שניות ארוכות.

”טוב שאמרתם. חשוב־מאוד שנדע הכל.” הוא פנה ליוליה. ”הביני, גם אם הוא ישרוד, הוא יהיה אדם אחר. אינני מתכוון לכך שיהיה לו שם חדש או מקצוע חדש, אלא פנים חדשות, קול אחר, אפילו צורת ידיו עשויה להשתנות. המנתחים שלנו יכולים לשנות אדם מקצה לקצה. לעתים אף לקטוע יד או רגל כשצריך.”

יוליה הביטה באובריאן בחזרה ולא השפילה מבטה. היא הנהנה. איזה אומץ, חשב וינסטון.

”יפה. אז זה סגור.”

אובריאן קם מהכסא והביט בשעונו.

”אפעיל את המסך בעוד שש דקות. אפילו עבורי אין זה חכם להשאיר אותו כבוי זמן רב. מרטין, חזור לחדרך. רק לפני כן הבט בהם היטב, כי תפגוש אותם שוב.”

מרטין בחן אותם מכף רגל ועד ראש, חסר הבעה. וינסטון לא ראה צלקות על פניו. הוא תהה אם פניו שונו באופן שלא היה מסוגל לשנות את הבעתו. לאחר שמרטין הלך וסגר את הדלת מאחוריו, אובריאן הכניס את ידיו לכיסים ופסע הלוך ושוב על השטיח הרך תוך כדי דיבור.

”בסוף הביקור אתן לך צבר־דף שהודפס בסתר. זהו הספרון של גולדשטיין עם הסבר על האופי האמיתי של החברה שבה אנו חיים והדרך להפיל אותה. עליך להחזיר אותו למרטין בעוד שבועיים. לאחר הקריאה תהיו חברים מלאים באחוזה.

הרעיון המאגד את חברי האחוזה הוא הרצון להשתחרר מכבלי המפלגה, ורעיון זה אינו בר־מחיקה. אך המאבק עצמו מתקיים באפילה מוחלטת. לא תדעו אם במחתרת יש מאה חברים או מיליון. הפקודות יגיעו ללא הסבר ואתם תצייתו מבלי לדעת את תוצאות מעשיכם. אנשי הקשר יתחלפו ככל שהם יתאדו ולא תדעו עליהם דבר, כך שבאשר תיתפסו לבסוף יהיה לכם מעט־מאוד להתוודות עליו. אתם תבגדו בכולם, לא ניתן להסתיר דבר מסוכני האהבה. גם בי כמובן, אך עד אז אני אהיה אֶל־אדם או אדם אחר. לבסוף, ניפגש במקום ללא אפילה.”

וינסטון הביט בכתפיו הגדולות של אובריאן, והחן שבו הכניס את היד לכיסו. הוא שידר עוצמה וקלילות גם יחד. אפילו שדיבר על רצח והתאבדות, נדמה היה שאמר בין השורות ’זה מה שעלינו לעשות כרגע, אך לא ראוי שנעשה זאת בהמשך כשהחיים יהיו חופשיים’. וינסטון התמלא הערצה וחשב שאין דבר בעולם שהאיש לא חשב עליו מראש.

הבן, ”המשׁיך אובריאן, ”האחוזה לא תספק עידוד או תמיכה. כאשר תתפס תהיה לבד. במקרים נדירים ייתכן שנצליח להגניב אליך סכין גילוח. ייתכן שדמיינת שיש לנו סימן סודי או שפת קוד, אך אין שום אפשרות לכך. אסור שחברי האחוזה ידעו זה על זה. גולדשטיין עצמו לא יוכל לתת רשימת חברים אם ייתפס, כיוון שאין כזו ולעולם לא תהיה. מול משטרת־המחשבות אין ברירה אחרת.

את הידע אנו מפיצים מפה לאוזן, בחדרי חדרים, מאדם לאדם, מדור לדור. השינוי לא יקרה במהלך חיינו, אנחנו ניקח בו חלק רק בתור אבק. החיים האמיתיים היחידים הם חייהם של דורות העתיד. אנחנו כבר מתים.”

אובריאן הביט שוב בשעון היד שלו.

”נותרו לנו ארבע דקות”, אמר ופנה אל יוליה. ”עליך לצאת קודם, כדי שלא לעורר חשד. נרים עוד כוס יין לפני לכתך.”

הוא מילא את הכוסות והם הרימו אותם בשנית, הפעם בעמידה.

"לכבוד מה נשתה הפעם?" אמר, עם אותה קלילות רצינית בקולו. "מוות לאח הגדול? קידום החופש? למען העתיד?"

"למען העבר", אמר וינסטון.

"העבר אכן חשוב יותר", הסכים אובריאן. "למען העבר!"

הם רוקנו את כוסותיהם. אובריאן שלף קופסת מתכת מכיסו, מתוכה הוציא שתי גלולות לבנות והגיש להם. "כדי שהשומרים לא יריחו מכם ריח של יין."

וינסטון ויוליה לקחו את הגלולה. בזמן הקצר שוינסטון בחן את הגלולה ושם בפיו, יוליה כבר הלכה.

"עכשיו לוגיסטיקה. יש לך מקום מסתור?" שאל אובריאן, לאחר שיוליה יצאה.

וינסטון סיפר לו על החדר ששכר מעל חנותו של מר שרינגטון.

"זה יספיק בינתיים, אך בהמשך נארגן לך משהו אחר. חשוב להחליף מקומות מסתור לעתים קרובות."

וינסטון הנהן.

"נותרה לנו דקה. האם יש משהו נוסף שתרצה לומר או לשאול לפני שאפעיל את המסך?"

לא היו לוינסטון שאלות, אובריאן כיסה את הכל. הוא לא הרגיש צורך בשיתוף החששות הברורים מאליהם. מכל הדברים, דווקא התחריט מחדרו של מר שרינגטון עלה בראשו.

”האם שמעת פעם שיר ילדים ישן על שעון בן חיל?” שאל.

אובריאן הנהן ושר את השיר:

איזה שעון בן חיל אשר איננו נח. ביום וגם בליל דופק, דופק הוא כך:

תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק תיק

מראש מגדל גבוה צופה שעון גדול. הו, בואו נא לשמוע איך הוא דופק בקול.

שעון עשוי עץ זית קישוט נאה לקיר. הרעש רב בבית והוא ישיר לו שיר.

”אתה זוכר את השיר כולו?” אמר וינסטון.

”אני זוכר את השיר כולו”, אמר אובריאן.

אובריאן ניגש אל המסך, לחץ על כפתור, ומנגינת הפסנתר חזרה. אז התכופף והוציא ממגירה בשולחן העבודה שלו ספר בכריכה שחורה קשיחה. הוא הגיש לוינסטון את הצבר־דף כך שניתן לראות מהמסך את הכתוב:

מילון שיחדש

מהדורה עשר

גרסה 84-153

לא אפול לשקרים

וינסטון אסף את הפריט היקר תחת זרועו ואז אובריאן הושיט את ידו ללחיצת יד. אחיזתו העוצמתית מחצה את עצמותיו של וינסטון. כשפנה לצאת, במקום דלת רגילה נפתחו מולו דלתות מעלית, ורק אז הבין שכך נכנס. בזמן שנסגרו הדלתות הוא ראה, דרך העלים של עץ צעיר, שאובריאן כבר ישב בחזרה בכסאו ושקע בעבודתו החשובה למען המפלגה.

1984 אוגוסט 7

יש דברים שהם אמת ודברים שהם אֵל־אמת, ולדעת להבדיל ביניהם - גם אם אתה מיעוט של אחד - זה לא להיות משוגע. בדיוק להיפך.

פרק 2.9

ביום השישי והאחרון של שבוע־השנאה, אחרי כנסים, שירים, שריפות, תליות – הזעם של האזרחים כלפי איראסיה הגיעה לשיא של טירוף עד שהיו מסוגלים לקרוע את האסירים האיראסים בידיהם החשופות אם רק יכלו להגיע אליהם.

וינסטון היה בעצרת ענק בשעת אחר-הצהריים כשזה קרה. פנסים האירו את כרזות השנאה ועשרות אלפי אנשים מילאו את הרחובות סביב הכיכר. על הבמה המרכזית עמד איש שמנמן וקירח, אחד המיוחסים, ונאם בפני הקהל ברהיטות ובקצב מהפנט. הוא הלהיט את הקהל כשהוא אוחז במיקרופון בכוח ביד אחת בעוד השנייה שולחת אגרופים לאוויר. וינסטון הצליח לשמוע רק חלקים מהנאום.

יש אנשים שעדיין, אחרי כל מה שראינו, אֶל־בטוחים לגבי הסיבה למלחמה. חברים, מי שמנסה להבין את האויב כבר עבר לצד השני. אנשים אלה גרועים־מרב! הם יושבים בבתיים שאנחנו בנינו, אוכלים את האוכל שאנחנו גידלנו, וקוראים לשלום עם איראסיה. הם סוכנים של גולדשטיין. מוות לבוגדים!

הקהל, וכמובן גם וינסטון, שאג "מוות לבוגדים" שוב ושוב. אז הנואם עבר להשמיץ את איראסיה. למרות שהיה ברור לוינסטון שהכל עיוותים ושקרים, אי אפשר היה להקשיב למילים מבלי להשתגע מזעם על המפלצות האלה.

האיראסים טבחו, אנסו, ירו על אזרחים, הפיצו תעמולת אֶל־אמת. הם רצחו את הילדים שלנו והשאירו את גופותיהם להרקיב בבזץ. היום אנחנו צועקים מסר שיישמע בכל איראסיה: אותנו אף אחד לא יעז להשפיל!

האם אתם רוצים שלום עם נחשים איראסים?

לא!

האם אתם רוצים לשבת לדבר עם תולעים איראסים?

–לא!

האם אתם רוצים לסלוח לפשפשים?

–לא!

היה מצמרר לשמוע עשרות אלפי אנשים צועקים ביחד "לא!" ומרעידים את האוויר בשגאותיהם. בזמן השאגות משרת במדים לבנים עלה על הבמה והעביר לנואם פתק. הנואם קרא, והמשיך מבלי לעצור או להסביר, כאילו שלא קרה שום דבר מיוחד.

מזראסיה הפרה כל הסכם שהצענו לה עד כה. המזראסים הם מפלצות. הכניסו לכם לראש את מה שאני אומר: לא נותר אדם אחד אחרון במזראסיה, רק קיצונים שטופי מוח ושנאה. ביחד עם איראסיה בת-בריתנו, אנחנו נכניע את מזראסיה ונוריד אותה על ברכיה. מזראסיה חשבה שהיא יכולה על אוקיאניה המאוחדת. טעות גדולה! טעות גדולה-מאוד-עוד! אנחנו, ולצדנו איראסיה, עומדים מולם כמו הר. אנחנו נשרוף כל מרגל מזראסי בר-חוצפה שמעז לדרוך על אדמתנו! ואם מזראסי מבקש רחמים מה אומרים לו? הזמן לרחמים עבר! עכשיו הזמן לנקמה! לא נסלח! לא נסלח!

שם האויב השתנה, השנאה נותרה כשהייתה. גל של הבנה שטף את הקהל. אוקיאניה לא במלחמה עם איראסיה, אלא בשלום איתה. אוקיאניה במלחמה עם מזראסיה. אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם מזראסיה. נערי הפטריוט הצעיר תלשו מהקירות את הפוסטרים שהפכו "אל-תקינים", בזמן שהקהל צעק שוב ושוב "לא נסלח!"

הכנס הסתיים כשעה אחר כך. בכל מקום היו מפוזרים דפים קרועים, חתיכות של החייל האיראסי שעד לפני זמן קצר קישט את קירות העיר כולה. וינסטון לא היה צריך את פקודת ההתייצבות שוודאי חיכתה לו על המסך הביתי. הוא ומאות עובדי משרד האמת יצאו משם ישירות אל המשרד. היה עליהם לתקן אינספור טעויות הדפסה בספרים, ארכיונים, פורומים, סרטים, ופריטי חדשות.

את העבודה המכנית של החלפת שם בשם עשו מכונות חכמות במחלקה אחרת. אך העבודה של וינסטון דרשה מחשבה, ידע גיאוגרפי ויצירתיות – היה עליו להעביר את המלחמה מחלק אחד של העולם לחלק אחר ולהחליף את שמותיהם של נציגים זרים. מזרנים נפרסו במסדרונות, כריכים וקפה ניצחון הוגשו על עגלות בכל שעות היממה. בכל פעם שוינסטון קם מהפסקת שינה, חיכו לו בעמדה עשרות הנחיות חדשות.

ביום השלישי כאבו לו העיניים וראשו הסתחרר, אך הוא היה להוט לבצע עבודה טובה. העובדה שכל מילה שהקליד הייתה שקר לא הטרידה אותו, הוא שאף שהזיוף שלו יהיה מושלם.

ביום החמישי זרם ההנחיות הואט ואנחת רווחה סודית עברה במחלקה. בשעה שלוש-עשרה של היום השישי ההנחיות פסקו והמסכים הכריזו שכל העובדים חופשיים עד למחרת בבוקר. הושלם פרויקט אדיר שלעולם לא יוזכר. המלחמה עם איראסיה מעולם לא התרחשה.

וינסטון יצא עם זרם האנשים, הגיע לביתו והתקלח במים פושרים. לא רק ידיו, כל גופו של וינסטון הרגיש כואב וקשיח. המגבת שרטה את גבו, הסרבל נח בזווית לא נוחה, אפילו לסגור את אצבעות כף ידו היה כרוך במאמץ. בכל זאת, הוא יצא שוב מהבית.

באור השמש של אחר הצהריים הוא פסע לאט לכיוון חנותו של מר שרינגטון. מתוך הרגל חיפש במבטו סיורים ורחפנים, אך בתוכו היה משוכנע שהיום לא צפויה לו שום סכנה. הוא נשא את תיק העבודה שלו שהרגיש כבד והתחנך בו עם כל צעד – התיק הכיל את הספרון של גולדשטיין.

וינסטון עלה במעלה המדרגות אל החדר, רגליו כאבו עם כל מדרגה. הוא הניח את התיק והרתיח מים לקפה. לא היה צורך לתאם, הוא ידע שהיא תגיע. ועד אז, היה לו זמן לקרוא. הוא שלף מהתיק את הספרון והתיישב לקרוא בכורסה הישנה.

הספרון הורכב מדפים שהיו חבויים בתוך עותק אמיתי לחלוטין של מילון שיחדש. ניכר שהדפים הודפסו במקומות שונים, אפילו הגופן לא היה אחיד. היו מעט קפלים והורגש שדפים אלה עברו ידיים. על גבי הכריכה נכתבה בכתב יד הסיסמה **"לא אפול לשקרים"**.

וינסטון התחיל בקריאה. לאחר הפסקה הראשונה עצר כדי להעריך את עצם העובדה שהוא קורא – בנוחות, לבד, ללא מסך, וללא החשש שאדם יעבור וישאל אותו מה הוא קורא. הוא התרווח בנוחות בכורסה, הרים רגליו על המיטה, והתחיל את הקריאה מחדש.

הוא התעורר בבהלה למשמע צעדים עולים במהירות במדרגות. הוא קם במהירות, הסתחרר ונפל שוב אל הכורסה. הדלת נפתחה ויוליה נכנסה לחדר. היא זרקה את תיק העבודה שלה על הרצפה והוא קם שוב, וחיבק אותה דקות ארוכות.

"יש לי את הספרון של גולדשטיין", אמר לה לבסוף, ונשק לה.

"אוקי", היא אמרה וניגשה אל הקומקום כדי להכין קפה.

מחוג השעון הצביע על הספרה חמש, כך שהשעה הייתה שבע-עשרה. יש לנו ארבע שעות, חשב.

לאחר שבילו במיטה, הם נשארו מחובקים בעירום ורוח נעימה נשבה מתחת לוילון החלון הפתוח. הם סיפרו זה לזה על מה שעברו השבוע. היא התלוננה על שותפותיה חסרות השכל, וסיפרה שבזמן שהמשרד היה בטירוף עבודה נפתחו הרבה פחות קריאות לתיקונים, כך שהיה לה יותר זמן פנוי מהרגיל. הוא סיפר לה בגאווה על העבודה הקדחתנית, על האווירה המיוחדת, על כך שהוא חשב עליה בכל פעם שעצם את עיניו על המזרן מתחת לשולחן העבודה שלו.

הערב ירד, האישה הגדולה יצאה לחצר והחלה לשיר בקולה העמוק תוך כדי עבודתה האינסופית. וינסטון שלח יד והרים את הספרון.

”אנחנו חייבים לקרוא את זה, את יודעת.”

”כמובן. תקריא לי? אם משהו לא יהיה לי ברור, תסביר לי תוך כדי.”

הוא פתח את הספרון והתחיל להקריא. כששאל אם הכל מובן, היא ענתה שזה נפלא להקשיב לו. בשלב מסוים הוא שם לב שהיא כבר לא מגיבה – היא שקעה בשינה עמוקה. הוא הניח את הספרון, נכנס מתחת לשמיכה הדקה וחיבק אותה. גופה היה חמים ונעים. הוא עצם את עיניו, רק לרגע.

פרק 2.10

היית אהבה של עונה, באת והלכת

סיפור כל כך קצר, כמו חום של שרב

שהשאיר אחריו רק שדה חרוך, נעזב

הם התעוררו לצלילי שיר חדש ששרה האیשה מהחצר. יוליה מתחה את ידיה למעלה, עד שהשמיכה החליקה ממנה וחשפה את חצי גופה העליון, מראה מלבב בעיני וינסטון.

”וואו אני רעבה! אני אכין קפה. קטע, המים כבר התקררו לגמרי”, אמרה, הפעילה את הקומקום והחלה להתלבש.

וינסטון התלבש גם, ואז הביט מהחלון, מהצד. היה כבר די חשוך בחוץ, והאישה הגדולה הלכה הלוך ושוב בחצר הקטנה ותלתה את ערימת הבגדים האינוסופית שלה. הוא תהה אם היא עובדת בכביסה, מטפלת במשפחה מרובת ילדים, או שהם ילדיה שלה. הוא הביט בה שרה ועובדת בתנועות מנוסות ויעילות. הוא שם לב לשריריה, קווי גופה, תווי פניה.

”היא יפה.”

”היא בערך ברוחב מטר, אתה יודע”, אמרה יוליה ונעמדה לידו.

”זה סגנון היופי שלה”, הוא ענה וכרך את זרועותיו סביב מותניה הצרים של יוליה.

ירכה נצמדה לשלו, מהמותן ועד הברך. הוא ידע שהם לא יוכלו ליצור ילד ביחד. עברו לא היה אדם שגדל מחוסר ברירה על דרך החיים שלו. את הערכים שלו הוא יכול להעביר רק בשיחות סודיות עם אנשים כמו יוליה עצמה. לאישה מהחצר לא היו סודות להעביר, רק זרועות חזקות וקול נהדר. הוא דמיין שהייתה לה תקופה של יופי צעיר וחלק; אז נכנסה להריון, התנפחה וילדה כמה ילדים. גופה הפך קשה, וכל חייה השתנו מרומן רומנטי עם אהוב ליבה לחיי כביסה, נקיונות, בישולים, וסידורים, כל פעם מחדש עם כל ילד שנולד. ואחרי כל זה – היא עדיין שרה!

הוא הביט בשמיים הגדולים, נטולי העננים. איראסיה, מזראסיה, לכולם יש את אותם השמיים, חשב. בכל מקום האנשים דומים, מאות מיליוני אנשים בדיוק כמוה. אנשים שאינם יודעים דבר על חייהם של הזרים במדינות האחרות, מופרדים בחומות של שנאה ושקרים, ועם זאת – זהים. אנשים שמעולם לא לימדו אותם לחשוב בעצמם ובכל זאת החזיקו את הכוח שיום אחד יהפוך את העולם.

העתיד שייך לעם־הארץ. הוא אמנם קרא רק שני פרקים מהספרון של גולדשטיין, אבל הניח שזה יהיה המסר בסופו של דבר. מדור לדור, מגוף לגוף הם העבירו את אש החיים שהמפלגה לא יכולה לכבות. גם אם בעוד אלף שנים, עם־הארץ מוכרחים יום אחד להתעורר ולהבין את הכוח שלהם. זה אפשרי אם רק מעבירים הלאה את העיקרון הנצחי – ששתיים ועוד שתיים שווה ארבע.

”את זוכרת”, הוא שאל, ”את הציפור ששר לנו ביער, בפגישה הראשונה שלנו?”

”הוא לא שר לנו”, אמרה, ”הוא שר בשביל עצמו. אולי אפילו לא לעצמו, אולי הוא פשוט שר.”

הציפורים שרו, עם־הארץ שר, והמפלגה לא שרה. היו כמובן שירי הלל, שירי שנאה, שירים פוליטיים, אבל אף לא שיר אחד פשוט להנאה.

”העתיד שייך להם. עברנו זה כבר מאוחר. אנחנו כבר מתים”, הוא מלמל לעצמו.

”אנחנו כבר מתים”, חזרה אחריו יוליה.

”אתם כבר מתים”, אמר קול מתכתי קרוב אליהם.

שניהם קפצו והסתובבו לכיוון הקול, אוחזים חזק זה בזה. דמו של וינסטון קפא בעורקיו. פניה של יוליה הלבירו, כתם הסומק על עצמות לחייה נראה בולט מאי-פעם.

”זה הגיע מאחורי התמונה”, לחשה יוליה.

”זה הגיע מאחורי התמונה”, חזר אחריה הקול. ”הישארו בדיוק איפה שאתם. לא לזוז עד שתקבלו פקודה אחרת.”

הם לא יכלו לעשות דבר מלבד לבהות זה בעיניו של זה ולהחזיק ידיים. אפילו לא עלה בדעתם לברוח או להילחם. אי אפשר היה שלא לציית לקול הברזל. נשמע נקישה ורעש של משהו נופל על הרצפה. התמונה נפלה וחשפה מסך מאחוריה.

”עכשיו הם יכולים לראות אותנו”, לחשה יוליה וקולה נשבר במילה האחרונה.

”עכשיו אנחנו יכולים לראות אתכם”, חזר אחריה הקול. ”תעזבו את הידיים. תעמדו במרכז החדר גב אל גב. ידיים מאחורי הראש.”

הם עשו כדברי הקול. גבם נגע ברפרוף, והוא הרגיש את גופה של יוליה רועד. או שאולי היה זה הרעד של גופו שלו. ברכיו כמעט שלא החזיקו אותו. נשמע רעש של צעדים רבים מלמטה, גם בתוך הבית וגם מהחלון.

”הבית מוקף”, לחש וינסטון.

"הבית מוקף", חזר אחריו הקול.

"אני מניחה שעכשיו אנחנו נפרדים", היא לחשה לו.

"עכשיו אתם נפרדים", אמר הקול.

ואז קול אחר, שהיה מוכר לוֹינסטון, נשמע פתאום מהמסך: "תיק תק תיק תק תיק תק, הזמן שלכם נגמר."

תוך שניות החדר התמלא באנשים עם מדים שחורים שנכנסו מהדלתות ואפילו מהחלון. כל אחד מהם החזיק אלה. וינסטון כבר לא רעד, הוא קפא. לא לזוז, לא לתת להם תירוץ להכות, חשב. אחד המדים, גבר מעט נמוך ממנו, עם זרועות רחבות ולסת גדולה נעמד מולו. היה לו חיוך נבזי והוא שיחק עם האלה, העביר אותה מיד ליד. וינסטון השפיל מבט והתאמץ לא לזוז. זה היה בלתי נסבל – הוא הרגיש חשוף, עירום וחסר אונים, עם הידיים מאחורי הראש ושום דבר שיכול להגן על גופו או פניו. עיניו של וינסטון נדדו לכיוון כדור הזכוכית עם האלמוג הורוד על השולחן, בחיפוש בלתי-מודע אחר נחמה. השומר קלט את המבט, הלך אל השולחן, הסתכל על וינסטון בעיניים וניפץ את כדור הזכוכית בעזרת האלה. שבר האלמוג, קמט ורוד זעיר נפל על השטיח. כמה קטן הוא תמיד היה, חשב וינסטון.

בעיטה מפתיעה מאחור בקרסולו, בדיוק בפצע, גרמה לרגלו להתקפל והוא כמעט נפל. יוליה מאחוריו פלטה אנקת כאב והוא ראה אותה מקופלת מכאב על הרצפה. הוא כמו הרגיש את הכאב שלה בגופו שלו, אבל עצר את עצמו מלהתכופף ולעזור לה – מעשה כזה יבטיח ששניהם יקבלו מכות רצח. שניים מהשומרים הרימו אותה מהידיים והרגליים ולקחו אותה החוצה. וינסטון ראה את פניה לרגע, מכווצות מכאב, עדיין עם כתם סומק על כל לחי; הוא הבין שזה המראה האחרון שיהיה לו ממנה.

וינסטון המשיך לעמוד עם ידיים מאחורי ראשו והמתין למכות נוספות – שלא הגיעו. האישה מהחצר הפסיקה לשיר, הוא לא שם לב מתי. הוא קיווה שהם לא פגעו בה. הוא תהה האם תפסו גם את מר שרינגטון, בתור שותף לפשע.

השמיים החלו להתבהר, במקום להחשיך, ומחוג השעון עמד על הספרה שש. האם ייתכן שהם נרדמו לחצי יממה ולא שעה? כבר לא הייתה לכך חשיבות.

אדם נכנס לחדר והשומרים נעצרו והזדקפו, הביטו בו ללא תנועה. האדם שנכנס לבש את בגדיו של מר שרינגטון, אך הוא היה זקוף. הוא הביט בוינסטון במשך כמה שניות במבט רציני, ללא מילה. היו לו את תווי הפנים של מר שרינגטון, אך לא היו לו קמטים ושערו הלבן הפך לשחור. מבטו עבר אל שברי הזכוכית והאלמוג שהתפזרו על הרצפה. "אסוף את הכל ושים בשקית שחורה" הוא אמר לשומר שעמד מאחוריו. קולו של שרינגטון היה חד וברור, ומבטא הפועלים שהיה לו נעלם. אפשר היה עדיין לזהות אותו, אבל הוא כבר לא היה אותו אדם. אז הבין וינסטון איך נראה סוכן של משטרת־המחשבות.

חלק שלישי

פרק 3.1

וינסטון ישב על ספסל ברזל צר שהספיק בקושי לישבנו, בתא גדול וחסר חלונות עם תקרה גבוהה וקירות לבנים מוכתמים. נורות נסתרות בתקרה הציפו את התא באור קר. בקצה השני של התא עמדה אסלת נירוסטה ללא מושב וכיור לצדה. שני מסכים הוצבו בתא זה מול זה, אחד מאחורי האסלה והשני מאחורי וינסטון, צופים על כל פינה בחדר. הוא תהה מה השעה ביום או כמה שעות עברו מאז שהגיע, אך לא הייתה דרך לדעת. לא היו חלונות בבניין האהבה, המסכים לא הציגו את השעה, והאורות לא כבו לעולם.

התא היה צפוף מרוב אסירים. אסירי המפלגה בסרבליים הכחולים ישבו שקטים ומפוחדים על הספסל, ללא תנועה. אסירי עם־הארץ לעומת זאת דיברו בקול רם, התהלכו בתא, והתעלמו מהנחיות המסכים. אחד מהם צעק על שומר, בתגובה חטף בעיטה בבטן, התקפל על הרצפה והמשיך לקלל אותו. השומר חזר לעמדתו לצד הדלת. אחרת עמדה וצרחתה על אדם שישב על ספסל, ונתנה לו סטירות שוב ושוב. המסך צעק עליה להפסיק והיא קיללה את המסך בחזרה. לאחר כמה שניות היא חטפה מהשומר מכת אלה בדורע, מיששה את זרועה הכואבת ולא ניסתה שוב.

וינסטון חש כאב עמום בבטנו, כאב שהתחיל מהרגע שדחפו אותו לניידת הסגורה. לא נתנו לו אוכל בשום שלב והוא חש רעב כמו שלא חש מעולם, כזה שהביא איתו תחושת בחילה. הוא קם ושתה מים מהכיור שלצד האסלה, ואז חזר לשבת על הספסל הצר, ידידיו על ברכיו. פתאום נזכר שאולי הכניס פרוסת לחם לכיס הסרבל לפני שיצא מהמשרד. יומו האחרון במשרד נראה כל כך מזמן, מתקופת חיים אחרת. וינסטון שלח יד לכיוון הכיס, אך לפני שהספיק להכניס אותה פנימה קול מתכתי צעק עליו מהמסך מאחוריו "סמית 6079! ידיים מחוץ לכיסים!" הוא החזיר מיד את היד על ברכו וחזר לשבת מבלי לזוז.

דלת התא נפתחה וארבעה שומרים גררו פנימה אישה מבוגרת, גדולה מאוד ושיכורה מאוד. היא השתוללה, צעקה ובעטה עם הרגליים. הם זרקו אותה פנימה והיא איבדה שיווי משקל והתיישבה על ברכיו של וינסטון. וינסטון נאנק אך היא לא שמה לב והמשיכה לצעוק קללות על השומרים, שכבר עזבו וסגרו את דלת הברזל מאחוריהם. רק אחרי כמה שניות הבחינה שהיא יושבת על אדם אחר, ואז ירדה ונדחקה בינו לבין אסיר עם־הארץ שהיה גבוה ממנה בראש.

"סליחה, חמוד", אמרה. "לא הייתי יושבת עליך, אבל החמורים האלה פשוט זרקו אותי. לא יודעים איך להתייחס לגברת, הא?" היא טפחה על חזה והוציאה גרעפס קולני. "אוי, אני לא ממש אני כרגע", היא רכנה קדימה והקיאה על הרצפה. "זהו, הרבה יותר טוב". האישה נשענה לאחור בעיניים עצומות ונשמה נשימות שטוחות. וינסטון היה דחוק בינה לבין אסיר עם־הארץ אחר שישן שנת ישרים לצדו השני.

אחרי כמה דקות האישה פקחה את עיניה וקירבה את פניה לפניו של וינסטון, נשפה בפניו ריח שלא עזר לבחילה שלו. היא ברכה זרוע ענקית סביב כתפו ומשכה אותו אליה.

"איך קוראים לך, יפה אחד?" שאלה.

"סמית."

"סמית? קטע, גם אני סמית! הא, אני יכולה להיות אמא שלך!"

היא באמת יכולה, חשב. היא הייתה בערך בגיל ובמבנה הגוף הנכון, והוא לא זכר את פניה של אמו. בכל מקרה אנשים משתנים אחרי שנים במחנה עבודה. הוא הרים את ידה הכבדה וחילץ את עצמו. האישה נשענה אל הצד השני על האסיר הגדול שמיד דחף אותה ממנו. היא נפלה על הרצפה סנטימטרים משלולית הקיא, ונרדמה. וינסטון הביט לעבר האסיר הגדול אשר באופן מופגן לא הביט בחזרה לכיוונו. פושעי עם־הארץ נטו להתעלם מ"הסרבליים". למעשה, גם הסרבליים התעלמו מהסרבליים.

על יוליה הוא ניסה שלא לחשוב במקום הזה. ברור מאליו שאהב אותה, אך באותו רגע הוא לא הרגיש אהבה כלפיה או כלפי שום דבר אחר. הוא השתדל לא לתהות איפה היא, מה עובר עליה, מה עושים לה, האם הם – הוא העלה את אובריאן בראשו. חשב על כך שאיכזב אותו, כי נתפס בטרם הצטרף לאחוזה, ולא הספיק להחזיר לו את הספרון היקר. אם היה מספיק לפעול אולי היו מגניבים לו סכין גילוח – אם כי, הוא היה בספק שהיה לו את האומץ לחתוך את עצמו, גם אם כן.

הם בטח מענים אותה והיא צורחת מכאבים ברגע זה, המחשבה קפצה לראשו. הוא רצה לקחת חלק מהכאב שלה על עצמו. יותר נכון, רצה להאמין שיעשה זאת, אך לא ידע אם הוא באמת יוכל, במידה ושאלה כזו תופיע.

*

שומרים העירו את וינסטון בסטירה והובילו אותו החוצה מהתא. הוא לא ידע מתי נרדם וכמה זמן ישן, אך האישה השיכורה כבר לא הייתה שם.

התא החדש שלו היה קטן בהרבה והיו בו רק אסירי מפלגה, שקטים כמו המוות. בתא הזה היו רק שני ספסלים, זה מול זה משני צדי הכניסה. מסך אחד מעל הדלת, ומולם אסלה וכיור כמו בתא הגדול. בכל פעם שאחד האסירים היה צריך להשתמש באסלה, השאר הפנו את מבטם אל המסך, שהציג את סמל המפלגה.

קצין צעיר וגבוה עם פנים לבנות כמו הקיר ומבט של קרח נכנס כשמאחוריו שני שומרים גדולים. הוא נעמד מול אחד האסירים, בחור רזה עם שיער חום ושריטות על ידיו ורגליו.

”הוזנפלד 8589. חדר מאה ואחת.”

לשמע המילים האלה פניו של האסיר הלבינו, והוא קם והלך באיטיות עם השומרים.

שעה או שעתיים אחר כך נכנס לתא אסיר עם פנים מוכרות – תום פרסון, מכל האנשים. במקום סרביל הוא לבש את המכנסיים הקצרים שלו וחולצה כחולה מלובלכת.

”אתה? למה אתה פה?” שאל וינסטון.

פרסון הביט בווינסטון במבט אומלל. ”עבירת־הרהור!” אמר בקול שבור. ”איך זה הגיוני, אחי? הם לא יהרגו אותי, נכון? כמה אפשר להעניש על מחשבות שעוברות בראש בלי שליטה? מה אתה אומר, אני אקבל חמש שנים? עשר? גבר כמוני יהיה נכס במחנה עבודה. אולי אני לא הכי מבריק, אבל אני תמיד עושה את המקסימום בשביל המפלגה. הם לא ירו בי, נכון?”

”לא הבנתי, אז אתה אשם או לא?”

”ברור שאני אשם! מה נראה לך, שהמפלגה עוצרת אנשים סתם בלי סיבה? שמע, עבירת־הרהור זה... זה יכול לבוא עליך בלי שתדע. כמו שזה בא עלי.”

”מה קרה?”

”מסתבר שתוך כדי שינה מלמלתי”, פרסון הנמיך את קולו והתקרב, ”מוות לאח הגדול”. פרסון נשען חזרה על הקיר ונשף בקול. ”הבת הקטנה שלי הלשינה עלי. אני כל כך גאה בה! היא בטח תקבל את עיטור 'גיבורת המשפחה'. ואתה יודע מה, טוב שתפסו אותי מוקדם, לפני שזה החמיר. אתה יודע מה אגיד להם כשאעמוד בפני הוועדה? 'תודה', אני אגיד להם, תודה שהצלתם אותי בזמן.”

וינסטון לא שמע כשלקחו את פרסון, והוא התעורר כששמע את דלת הברזל נפתחת ברעש. שני שומרים החזיקו אסיר משני צדדיו והרגליים שלו נגררו על הרצפה. המראה של האיש עורר צמרמורת בגופו של וינסטון. הסרבל נראה גדול עליו בכמה מידות והוא היה רזה כל כך עד שפניו נראו כמו גולגולת. המחשבה עלתה בראשו של וינסטון, ובנראה בראשם של כל יושבי התא – האיש הזה גוסס. השומרים הניחו את האיש על הספסל מול וינסטון, והוא רכן לפנים ונשען על ידיו, ראשו שמוט ומתנדנד מעט מצד לצד.

לימינו של האיש ישב אסיר עם שפם עדין ולחיים שמנמנות שנתנו לו מראה של אדם שבאופן קבוע כמעט מחייך. האסיר בהה באיש הרזה לצדו, ואחרי בדקה שלף מכיסו פרוסת לחם ובמבט נבוך הושיט אותה לאיש הגוסס.

מהמסך בקעה שאגה מחרישת אוזניים. שניהם קפצו בבהלה, והאיש הרזה מיהר להרים את ידיו פתוחות מעל ראשו.

”בוסקו 0023!” שאג הקול. ”עזוב את מה שאתה מחזיק! ידיים מעל הראש!”

בוסקו הרים את ידיו ושמט את פרוסת הלחם, שנפלה על הרצפה.

”עמוד עם הפנים לדלת. לא לזוז.”

בוסקו ציית, וכל גופו רעד. הדלת נפתחה, הקצין נכנס עם אחד השומרים. בהוראת הקצין השומר נתן אגרוף בפניו של האסיר, שנפל לרצפה ודם כהה נטף מהלחי שלו. וינסטון ושאר האסירים ישבו קפואים, עיניהם פעורות, ידיהם על ברכיהם. רק לאחר שהדלת נסגרה מאחורי הקצין והשומר בוסקו קם והתיישב בחזרה במקומו. צד שמאל של פניו השחיר והתנפח, דם טיפטף על חולצתו.

וינסטון שם לב שהחזיק את ברכיו כל כך חזק עד שקצות אצבעותיו הלבינו. כל האסירים הפנו את מבטם הרחק מפרוסת הלחם.

הדלת נפתחה. האסיר עם הלחיים השמנמנות, בוסקו, ישן בישיבה. ראשו נטה לאחור והדבר הבליט עוד יותר את עינו הנפוחה. האיש הרזה נותר באותה התנוחה, וראשו עדיין התנדנד מעט מצד לצד.

קצין נכנס ונעמד מול האיש הרזה, שני השומרים הגדולים מאחוריו.

”ארונדאוס 3381. חדר מאה ואחת.”

האיש ירד על ברכיו ושם את ראשו בין ידיו. ”קצין נכבד! חבר! בבקשה בבקשה בבקשה, אתם לא צריכים לקחת אותי לשם, כבר סיפרתי לכם הכל! מה עוד אתם רוצים לדעת? אני אודה בכל מה שתרצה! אני אעשה כל מה שתגיד, רק לא חדר מאה ואחת!”

”חדר מאה ואחת”, אמר שוב הקצין.

”תעשו לי הכל!” צעק, ”לא אכלתי שבועות! תנו לי למות! תתלו אותי! הלשנתי על המשפחה שלי, על הבן זוג שלי, מה עוד אתם רוצים!” הוא הביט על שאר האסירים בעיניים מוטרפות, אז הצביע על האסיר שהציע לו פרוסת לחם. ”קחו אותו, לא אותי! קחו אותו! קחו אותו!”

וינסטון ושאר האסירים נעמדו ונצמדו לקירות התא בנסיון להתרחק מהאירוע ככל יכולתם. השומרים תפסו את האיש בכתפיו, ואז בפרץ כוח פתאומי הוא חייב עם שתי ידיו את רגל הברזל של הספסל ולא שחרר. השומרים משכו אותו בכתפיים אבל הוא לא זז. אחד השומרים הרים את רגלו ודרך על אצבעותיו של האיש. נשמעה קול נקישה, והאיש הרזה שחרר את האחיזה בצעקת כאב. שתיים מאצבעותיו נטו הצידה בזווית לא טבעית, והוא לחץ אותה אל חזהו בידו השנייה בזמן שהשומרים גררו אותו החוצה.

וינסטון ניסה לספור את האריחים בקירות, ללא הצלחה. הוא ניסה לדמיין את העינויים הממתינים לו, מכות, רעב, אך בדמיונו הכל הרגיש כמו חלום, ללא הפשטות האכזרית, המשעממת, של המציאות. הוא שם לב לצליל זמזום קבוע שלא הפסיק לעולם, ומאותו הרגע לא יכל שלא לשמוע אותו.

*

כשהתעורר שוב, נותרו בתא רק שני אסירים נוספים. ואז רק אחד. לבסוף נותר וינסטון לבדו בתא. הוא איבד תחושה ברגליו ולכן החל להתהלך במעגלים בתא, והרגיש מליוני דקירות קטנות בזמן שהדם חזר לזרום אל כפות הרגליים. פרוסת הלחם עדיין נחה על הרצפה לצד שלוליות הדם, והוא הקפיד להתרחק מהם. הוא לא קיבל אוכל מאז שנעצר, אך פרוסת הלחם לא עוררה בו רעב, אלא בחילה.

דלת הברזל נפתחה ולתא נכנס אובריאן, מאחוריו שומר שהיה גדול אפילו ממנו.

”גם אותך תפסו!” קרא וינסטון.

”הם תפסו אותי כבר מזמן”, אמר אובריאן. ”ידעת את זה, וינסטון, אל תיתמם. תמיד ידעת.”

השומר עקף את אובריאן והתקדם לעבר וינסטון בזמן שהוא מניף אלה שחורה באוויר. וינסטון איבד את יכולתו לחשוב, כל מה שראה היה את האלה המונפת. המכה יכולה לנחות בכל מקום, אף מקום לא מוגן – הראש, הכתף – המרפק!

הוא צנח לרצפה ונשף בכאב, אוחד במרפק שמאל בידו השנייה. ראייתו התערפלה, ולא היה דבר מלבד הכאב. לא האמין שמכה אחת יכולה לגרום לכאב כל כך חזק! הראייה חזרה אליו לאט והוא ראה את השניים מביטים בו מלמעלה. השומר הגדול חיך ואובריאן שמר על מבטו

הרציני וכמעט משועשע, כתמיד. וינסטון הבין שלעולם, משום סיבה ולמען אף אחד, הוא לא יכול לבקש עוד כאב. הוא יכול רק לבקש דבר אחד: שיפסיק. מול כאב אין גיבורים, אין גיבורים, חשב בעודו מתנשף על הרצפה.

פרק 3.2

הסיוט התחיל עם המכה הראשונה במרפק, אך זה היה רק הפתיח. מיד אחר כך לקחו אותו לאזור אחר במבנה הענק, ושם כל אסיר שראה היה מלא בתחבושות וסימני מכות שחורים וצהובים. גם שם לא היו חלונות, רק אור לבן בוהק מהתקרה וצליל הזמזום הדק, הבלתי פוסק. זיכרונותיו היו מבולגנים, הוא לא הצליח להזכר אפילו מתי היה בהכרה ומתי לא.

שומרים במדים שחורים היכו אותו בכל מקום אפשרי בגופו עם אלות, אגרופים, ובעיטות מגפיים. היו פעמים שהוא צעק לרחמים עוד לפני שהמכות התחילו, רק לראות מוט מורם הספיק כדי שיגיד כמה שיותר מהר כל מה שירצו שיגיד. באחת הפעמים הראשונות לקח החלטה שהפעם לא יאמר להם דבר עד שיאבד הכרה, אבל לאחר זמן קצר המילים יצאו ממנו בין התנשפויות הכאב. השליכו אותו כמו שק תפוחי-אדמה על הרצפה באיזה תא. השאירו אותו להתאושש, ואז הוציאו אותו והיכו אותו שוב. לפעמים הוא לא איבד הכרה במשך שעות, ותוך כדי מכות קילל את גופו על כך.

בין המכות, אנשים בחלוקים לבנים בדקו לו דופק, מיששו כל עצם בגופו, חבשו אותו והזריקו חומרים לזרועו. ברוב הפעמים הוא איבד הכרה מיד אחר כך.

תחת העינויים הוא הפך לפה שמדבר ויד שחותמת. הוא הודה בריגול, שוחד, בגידה, ורשימה ארוכה של פשעים אחרים. חלק מהפשעים היו מופרכים לחלוטין. הוא הודה שרצח את קתרין והסתיר את גופתה ביער, למרות שלא ראה אותה שנים ולא ידע היכן היא. הוא הודה שמכר סודות צבאיים למזראסיה, למרות שלא ידע אף סוד. הוא הודה שהיה סוכן של גולדשטיין, הכיר אותו באופן אישי והכין לו תה ברגמוט.

בין הפגישות, כשהוא בוהה בתקרה והוזה, הוא חשב שבמובן מסוים ההודאות היו נכונות – אם אין הבדל בין הרהורים לבין מעשים בפועל, הוא באמת אשם בכל הפשעים הללו.

*

יום אחד הוא התעורר במקום חדש. חוקריו התחלפו, ובמקום בריונים עם אלות הוא פגש אינטלקטואלים של המפלגה שחקרו אותו במשמרות שנמשכו, כך ניחש, עשר או שתיים-עשרה שעות ברצף. המכות התמעטו אך תמיד היה כאב, ונוספו גם השפלות. העליבו אותו, סטרו לו, משכו בשערו, קשרו אתו בתנוחות לא נוחות כשהוא קשור לרצפה מצד אחד ולקיר מצד שני. הוא לא ספר כמה פעמים בכה, השתין או חרבן על עצמו.

החקירה עצמה הייתה סיוט מסוג אחר. אוסף של מלכודות אינטלקטואליות, סילופים של הדברים שאמר, הוכחות שהוא משקר וסותר עצמו. לא מעט פעמים הוא התחיל לבכות מתסכול, לא פחות מאשר הכאב. הוא ידע שהמטרה שלהם הייתה להרוס את יכולתו להתווכח או לחשוב בהיגיון, אך זה לא עזר שידע זאת.

באחת החקירות הגיע אדם שלא ראה קודם, ודיבר בטון אחר. הוא לא עינה אותו בכלל. הוא פנה אליו בתור 'החבר סמית' ושאל אותו אם נותרה בו מספיק נאמנות למפלגה ואהבה לאח הגדול כדי לתקן את הנזק שגרם. וינסטון לא הצליח להוציא מילה, ורק התייפח ללא שליטה.

*

הוא חזר להכרה בהדרגה, דבר שכבר היה רגיל אליו. אלא שהפעם הוא שכב על מיטת ברזל ורצועות כבלו את ידיו ורגליו. האור מהתקרה סינוור אותו. הוא ראה במעורפל את אובריאן עומד לידו ומביט בו בריכוז. המיטה הוגבהה, הוא הבין, כי אובריאן עמד ופניו היו קרובים. הוא שמע אנשים נוספים בחדר אך לא הצליח להביט לכיוונם – ראשו היה מקובע ברצועות.

אובריאן עמד והביט בו במבטו הרציני ומעט משועשע – לא, המבט כבר לא נראה משועשע. למעשה מזווית זו, מלמטה, פניו של אובריאן היו מלאי קמטים ועייפות, והוא נראה מבוגר מאוד.

”שלום וינסטון. אמרתי לך שניפגש במקום ללא אפילה”, אמר אובריאן.

”כן”, אמר וינסטון.

ללא כל אזהרה מלבד תנועה קטנה של אצבעו של אובריאן, גל של כאב הציף את גופו. זה היה כאב מפחיד, כי הוא לא יכול היה לזוז ולראות מה קורה, והייתה לו תחושה שעושים בגופו נזק בלתי הפיך. עמוד השדרה שלו נקרע, המפרקים יצאו ממקומם, קצות אצבעותיו התנפחו והתפוצצו, הוא סגר את שיניו בכח והבין שהוא נושך חתיכת עור שנדחפה לפיו. הוא נשם בכבדות דרך אפו, ולא ידע אם הוא משתדל שלא לצעוק או שאולי לא יכול היה להוציא שום קול.

”אני רואה את כל מחשבותיך, וינסטון, גלויות וברורות לפניי. אתה פוחד־מאוד־עוד, שמא בעוד רגע יתפרק הגוף שלך ויישבר. זוהי התמונה העומדת לנגד עיניך, הלא כן, וינסטון?”

וינסטון לא ענה ולא היה מסוגל להנהן. הוא רק בהה באובריאן, והלסת שלו החלה לכאוב. אובריאן עשה תנועה נוספת באצבעו וגל הכאב נסוג באותה פתאומיות שבה הגיע.

”מה שחווית היה בדרגה ארבעים מתוך מאה. זכור תמיד שבידי הכוח, בכל רגע, לגרום לך לכאב. אם תשקר, אם תנסה להסתיר ממני, אם תעמיד פני טיפש, מיד תחוש את הכאב. ברור?”

”כן”, ענה וינסטון. עמוד השדרה היה שלם. המפרקים היו במקומם. נותרה רק תחושה מוזרה בקצות אצבעותיו.

אובריאן נראה נינוח יותר. הוא צעד הלוך ושוב בחדר, נכנס ויוצא מטווח ראייתו של וינסטון. כשדיבר קולו היה עדין, כמו מורה ולא מענה.

"דע לך, וינסטון, שאנו משקיעים בך כי יש בך ערך. יש לך אור פנימי, יכולת חשיבה אשר ראוי לתקן. אך ראשית עליך להכיר במחלתך ולהיות מוכן להירפא. אתה בודה מליבך אֶל־אמיתות, ומשכנע את עצמך כי אמת הם. יש לכך רפואה, אלא שהרפואה תלויה ברצון החולה ובמאמץ מצדך אשר עד עכשיו לא היית מוכן לו. גם ברגע זה אני רואה שאתה מתעקש להחזיק במחלתך. אתן לך דוגמה. אמור נא לי, ברגע זה עם איזו מעצמה אוקיאניה נתונה במלחמה?"

"כשנעצרתי, אוקיאניה הייתה במלחמה עם מזראסיה", ענה וינסטון.

"עם מזראסיה. יפה מאוד. אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם מזראסיה, כן?"

וינסטון פתח את פיו, ולא אמר דבר.

"את האמת, וינסטון. לא את המילים שאני מבקש לשמוע, אלא את המילים שלך. ספר לי מה נדמה לך שאתה יודע, ומדוע אתה חושב כך."

"החל מלפני כחמש שנים ועד שבוע לפני שנעצרתי היינו בברית עם מזראסיה ובמלחמה נגד איראסיה. אני יודע, כי תלינו פוסטרים נגד איראסיה במהלך שבוע־השנאה. לפני כחודש, ליד משרד האמת צעקנו קללות על שיירה של שבויים איראסים. גם אתה היית שם, וצעקת-"

אובריאן הרים יד - וינסטון הפסיק לדבר.

"לא", אמר אובריאן. "דבר מכל אלה לא קרה."

"זה קרה, אני זוכר את זה. גם אתה זוכר את זה, הרי היית שם."

"אני לא זוכר את זה", אמר אובריאן.

ליבו של וינסטון צנח והוא חש חוסר אונים. זה היה תרגיל בתרתי־דעת. אם זה היה סתם שקר, זה לא היה חשוב, זה היה קל. אבל נראה שאובריאן באמת האמין שמעולם לא הביט באותה שיירה של שבויים איראסים וצעק עליהם באגרוף מורם. האם שיבוש כזה בנפש באמת אפשרי?

”אחת מאמיתות המפלגה עוסקת בשליטה בעבר. דקלם אותה עבורי”, אמר אובריאן.

”זה השולט בעבר שולט בעתיד. זה השולט בהווה, שולט בעבר.”

אובריאן הנהן בראשו. ”עתה אמור לי, האם לפי דעתך העבר הוא חלק מהמציאות?”

וינסטון לא ידע מה התשובה, ולא ידע לנחש מה אובריאן רצה לשמוע.

אובריאן חיך. ”אני יודע שאינך פילוסוף, וינסטון. אנסח זאת אחרת. האם העבר קיים באופן גשמי? האם ישנו מקום בעולם אשר בו העבר שוכן ומתקיים ברגע זה?”

”לא.”

”אם כן, כיצד בכל זאת קיים העבר?”

”ניתן בהווה לראות את תוצאות העבר. סלע הנמצא במקום מסוים, שאינו טבעי לו, מעיד בעצם קיומו על כך שהועבר לשם.”

”מה עוד?”

”העבר מתועד ברישומים, צילומים, הקלטות וזיכרונותיהם של האנשים.”

”יפה. האם תסכים שאנחנו, המפלגה, שולטים בכל הרישומים, כל התיעודים, וכל הזיכרונות? ולכן אנחנו שולטים בעבר באופן מוחלט.”

”לא אוכל להסכים. איך אפשר לגרום לאנשים לשכוח דברים שקרו או לזכור דברים שלא? אופיו של הזיכרון הוא שלא ניתן לשלוט בו. אני יודע שהמפלגה לא מצליחה לשלוט בזיכרון שלי ו-”

חיוכו של אובריאן נעלם. וינסטון עצר.

”החבר וינסטון, טעות בידך. אתה הוא זה שלא מצליח לשלוט בזיכרון שלו. שורש מחלתך בכך שאתה סבור שהזכרון הפרטי שלך לבדו יכול לקבוע מהי אמת ומהי אֶל־אמת. נכשלת במידת המשמעת וסירבת לקבל על עצמך את אור המפלגה. עליך לקבל שאין 'אני' נפרד בתוך הקהילה האיתנה של חברי המפלגה. הרצון להיות יחיד החולק על הכלל, זוהי מחלה של הרוח, זיהום־הדעת שדבק בך משום מה.

דעת צלולה וראיית המציאות האמיתית נתונה רק למי שמחובר לשורש, למי שדעתו מבוטלת בפני חוכמתו האינסופית של האח הגדול. אתה רואה את מה שעניין רואות, וסבור שזו המציאות. אך זוהי רק החיצוניות, הקליפה. המציאות הפנימית, האמיתית, היא דרכה של המפלגה. המציאות היא הסדר והטוהר שאנו בונים כאן יחד. השכל של היחיד, חכם ככל שיהיה, הוא מוגבל ויכול לטעות. דעת המפלגה היא נצחית. עלינו לבטוח בה ולא בדמיונותיו של הפרט.

התיקון שלך יהיה לשוב ולהיות חלק מהכלל. לבטל את שכלך הפרטי ולקבל את מציאות המפלגה, כפי שהיא מתגלה על ידי נציגיה ודובריה. עליך להשיל מעליך את הגאווה, את הרצון להיות צודק, את היומרה לחשוב שבאפשרותך להבין מה האמת. עליך לשוב ולקבל על עצמך את עול המפלגה מתוך התמסרות וביטול. רק כך תמצא את שפיות דעתך.”

"אינני מסוגל להתעלם ממה שעניי ראות."

"אתה זוכר את שכתבת ביומנך מהי חירות?"

"כן."

"ספר לי."

"חירות היא החופש לומר בקול רם ששתיים ועוד שתיים שווה ארבע."

אובריאן הרים את ידו השמאלית, האגודל מוסתר מאחורי כף ידו, וארבע אצבעותיו ישרות.

"כמה אצבעות אני מרים, וינסטון?"

"ארבע."

"המפלגה החליטה שאני מרים חמש אצבעות", אמר, ואף אצבע בידו לא זזה ממקומה. "כמה אצבעות אני מרים עכשיו?"

"ארבע-"

המילה הסתיימה בהתנשפות של כאב. זיעה קרה פרצה בכל גופו של וינסטון. האוויר קרע את ריאותיו ויצא בצרחות שכבר לא יכול היה לעצור. אובריאן צפה בו, עדיין מרים ארבע אצבעות. בידו השנייה עשה תנועה והכאב הוקל אך לא עבר לחלוטין.

"כמה אצבעות, וינסטון?"

”אר-”

הכאב חזר בעוצמה וקרע את גופו.

”כמה אצבעות אני מרים, וינסטון?”

”ארבע! ארבע! מה אתה רוצה? אתה מרים ארבע אצבעות!”

רמת הכאב עלתה והאצבעות מילאו את שדה הראייה שלו. האצבעות ניצבו מול עיניו כמו עמודים עצומים, מטושטשים. בדיוק ארבע מהם.

”כמה אצבעות, וינסטון?”

”חמש! חמש! חמש!”

”לא, וינסטון, אין טעם לשקר. כמה אצבעות אתה באמת רואה?”

”חמש! עשר! אלף! כמה שאתה רוצה! רק תפסיק! תפסיק!”

וינסטון היה בישיבה על מיטת הברזל, ראשו וידייו משוחררים, זרועו החזקה של אובריאן תמכה בכתפיו. הוא רעד ללא שליטה והיה לו קר מאוד. שיניו נקשו והוא הרגיש דמעות יבשות על לחייו. הוא נשען במלוא משקלו על אובריאן, הרגיש עטוף וחסר אונים כמו תינוק. באותו רגע אובריאן היה הנחמה שלו, המגן שלו. הכאב הגיע מ...מקום אחר.

”אתה לא לומד מהר, וינסטון.”

"מה אני יכול לעשות? איך אני יכול לא לראות מה שנמצא מול עיניי?"

"לעיתים, וינסטון, עליך לסמוך על חכמים ממך, ולראות את האמת שמעבר למראית עיניך."

אובריאן הניח את וינסטון לשכב בחזרה על המיטה. אחד החלוקים הלבנים קשר מחדש את ידיו, אך פחות הדוק מקודם והראש נותר חופשי. אישה בחלוק לבן בדקה את עיניו, הדופק, מיששה את כל גופו. לאחר הבדיקה היא דיברה עם אובריאן בצד, בלחישות. הכאב של וינסטון התחיל להתפוגג, הרעידות פסקו, אך הוא נותר חלש ועדיין היה לו קר.

אובריאן חזר לצד המיטה והביט אל וינסטון.

"שוב."

צמרמורת עברה בכל גופו של וינסטון לשמע המילה, והראיה שלו התערפלה. החלוק הלבן הידק את הרצועות וקיבע שוב את ראשו. הכאב התחיל בפתאומיות, בעוצמה אדירה, הרבה יותר מהפעם הראשונה. וינסטון עצם את עיניו, נשך בכוח את מה שהיה תקוע בפיו, והתמקד בנשימות. הוא היה בשדה צהוב גדול, והכאב היה השמיים של השדה. היה רק דבר אחד לעשות, לשרוד את הדקות הקרובות. הוא לא ידע מה גופו עשה, ובהה בשמיים הכואבים. עד שהכאב פחת, אך לא הפסיק לחלוטין.

וינסטון פקח את עיניו וראה את אובריאן, ידו השמאלית מורמת בדיוק כמו קודם.

"כמה אצבעות אני מרים, וינסטון?"

"ארבע. הייתי רואה חמש אם הייתי יכול. אני מנסה לראות חמש, אבל אני רואה ארבע."

"האם רצונך לשכנע אותי כי אתה רואה חמש, או לזכות ולראות זאת באמת ובתמים?"

"לראות זאת באמת."

"יפה אמרת. שוב."

הכאב הנורא חזר. וינסטון ניסה לחזור לשדה, אך הפעם מצא את עצמו בחלל שחור וריק. הוא לא ידע מדוע כואב לו, איפה הוא או מה הוא אמור לעשות, הכאב היה הקיום היחיד. יער ענק ואינסופי של אצבעות הסתובב סביבו כמו ספירלה, והוא עצמו היה אלקטרון יחיד שטס ביניהם במהירות. מספרים שלא הצליח לקרוא הופיעו ברקע, בכל מקום. הוא ידע שאי אפשר לספור את האצבעות ולא זכר למה רצה לספור אותם.

לבסוף, כשהכאב הפסיק והוא פקח את עיניו, הוא גילה שהוא עדיין רואה את אותו הדבר - אינספור אצבעות ענקיות מסתובבות סביבו, והוא באמצע, מרחף. הוא לא ידע איפה הוא ולמה הוא שם. הוא עצם את עיניו שוב.

"כמה אצבעות אני מרים, וינסטון?"

"לא יודע לא יודע לא יודע, אתה תהרוג אותי אם תעשה את זה שוב. באמת שאני לא יודע."

"להודות שאתה לא יודע זה צעד גדול. יפה."

חום מבורך התפשט פתאום בכל גופו של וינסטון. הוא יכל להזיז את ראשו. הוא פקח את עיניו והביט באובריאן בהכרת תודה. אם יכול היה לזוז היה מושיט יד ומניח אותה על זרועו. לא היה חשוב אם אובריאן היה חבר או אויב, שפוי או מטורף. גם לא היה חשוב שהוא עינה אותו ובבוא העת ישלח אותו למותו. זה היה אדם שהבין אותו.

*

"אתה יודע היכן אתה נמצא, וינסטון?" אמר אובריאן בטון קליל, שיחתי.

"אני מנחש שמרתפי האהבה", אמר וינסטון ופקח את עיניו.

"כן. אתה יודע כמה זמן אתה כאן?"

"לא. אולי שבועות ואולי חודשים."

"למה, לפי דעתך, אנו מביאים לכאן אֶל־נאמנים?"

"כדי לגרום להם להודות בפשעים."

"לא. נסה שוב."

"כדי להעניש אותם."

"לא!" צעק אובריאן. עיניו ברקו ופניו האדימו. "לא עבור הוידויים ובוודאי שלא בשביל העונש. האין זה ברור? על מנת לרפא אתכם! אנחנו מנסים לרפא אותך, וינסטון. להשיב לך את דעתך. אני אֶל־בר־עניין במעשים שלך. לא עבירות־המין, לא היומן. אני בר־עניין במחשבה שלך, שהיא שורש הכל. האם אתה מבין?"

וינסטון לא הבין, אבל פחד לומר מילה כל עוד אובריאן נראה כך.

אובריאן נרגע, צעד קצת ברחבי החדר והמשיך.

”אני רואה שאינך מבין ולכן אסביר לך. שלטונות העבר רדפו את המתנגדים להם, עינו, טבחו, במטרה להכחיד אמונות שנראו בעיניהם אֶל־אמת. אך הם נחלו כישלון מפני שהם נתנו למתנגדים ברירה: להיכנע או למות על אמונתם, תהיה מה שתהיה. מה השיגו בכך? הקורבנות העדיפו למסור את נפשם ובלבד שלא יוותרו על האמונה שביד המקרה גדלו בה מילדותם. כך אמונה זו רק התחזקה. על כל מתנגד שנתלה קמו עשרה אחרים שנאחזו ביתר שאת באמונתו של הקדוש. במצב כזה, וינסטון, התהילה שייכת לקורבן והבושה לרודף.

גם אלה שנכנעו, מתוך פחד, רק שינו את מעשיהם החיצוניים אך שמרו על אמונתם הפנימית בניגוד לרצון השליט.

השליטים שהבינו זאת ידעו שאסור לאפשר למתים לקום נגדם מן הקבר. הם שברו את רוחם של המתנגדים, השפילו אותם במשפטי ראוזה, עינו אותם עד שאמרו מול מצלמה כל מה שאמרו להם להגיד. עדיין, הציבור לא האמין להודאות המאולצות. אנו איננו עושים טעויות כאלה. כל הודאה והבעת חרטה שנאמרת כאן היא אמת הנאמרת מרצונו החופשי של האדם. או יותר נכון, אֶל־אדם.”

”אתה חושש שאקום על המפלגה מן הקבר?”

”לא, וינסטון. עליך לחדול מן התקווה שהדורות הבאים יכירו אותך. את היומן שכתבת למענם, איש לא יקרא. אתה תתאדה כאילו לא היית מעולם.”

”אם כך, מדוע צריך לענות אותי? למה לא להרוג אותי, ודי?” שאל וינסטון וקולו נשבר.

אובריאן חייך. "אינך אלא פגם, וינסטון, כתם אשר חובתנו לטהר. שליטי העבר ביקשו ציות חיצוני, ואילו אנו דורשים את הנפש כולה, וינסטון. תכליתנו אינה שבירת הגוף, אלא תיקון הלב. כל עבירת־הרהור, כל פקפוק, הוא נגע בגוף כולו. אנו מרוקנים אותו מגאוה, מסירים כל דחף מושחת, וממלאים אותו באורו של האח הגדול עד שיהיה אחד מאיתנו."

אובריאן עצר והביט בעיניו של וינסטון.

"כשתגיע אל השפל ותכיר באפסותך, אתה תמסור את עצמך לידינו מרצונך החופשי. עשיתי זאת עשרות פעמים, וינסטון. ראיתי נשמות מתייסרות, מבולבלות, ולבסוף – נכנעות לאמת הגדולה. זוהי קבלת־החוכמה. דמעותיהם של אלו שנרפאו לא נבעו מצער על עצמם, אלא חרטה על מי שהיו לפני כן, לפני שעניניהם נפקחו והם ראו את האור. במקום מחשבות שווא, מילאה אותם אהבה נעלה לאח הגדול. עד שהגיע העת למותם, נשמתם הייתה זכה וטהורה."

הוא לא מעמיד פנים, חשב וינסטון. הוא לא צבוע, הוא לא משחק תפקיד, הוא מאמין בכל מאודו בכל מילה שהוא אומר. אובריאן ללא ספק היה מנוסה וחכם ממנו, גדול ממנו בכל מובן. לא היה שום רעיון שאי פעם היה או יהיה לוינסטון, שאובריאן לא הכיר, בחן ודחה מזמן. אז איך ייתכן שאובריאן הוא זה שמטורף? אולי בכל זאת היה הוא עצמו, וינסטון, המטורף ביניהם?

אובריאן קרא לאחד האנשים בחלוקים הלבנים ולחש באוזנו. וינסטון שמע את המילים "שלושת אלפים, בסימן שלי." החלוק הלבן שחרר רצועות, הרים את וינסטון לישיבה וחיבר מכשיר על ראשו.

"ברצוני להראות לך אפשרות אחרת, וינסטון."

גופו של וינסטון הקשיח והוא עצם את עיניו, מתכווץ לכאב. אובריאן הניח יד על ידו.

"לא, הפעם אין זה כאב. פקח את עיניך, הבט בי, ואל תסיר את עיניך ממני."

הבזק אור מסנוור ומעין רעש פיצוץ נשמע מבפנים, מתוך הראש. וינסטון לא חש כאב אבל הוא מצא עצמו על גבו. הוא לא חטף מכה בראשו אך זו הייתה התחושה. הפנים שמולו היו כפולים ומטושטשים, והוא ניסה למקד את עיניו. לאחר כמה שניות חזר לראות ברור, והוא נזכר מחדש היכן הוא. אז הוא נזכר מחדש מי הוא, אך לא לגמרי. חלק מהמידע היה חסר. הוא זיהה את הפנים שהביטו בו ולא הסיר את עיניו מהם, אך לא ידע מדוע.

"זה לא יימשך הרבה זמן. עם איזו מדינה אוקיאניה נמצאת במלחמה?"

הוא שמע את המילים בזמן שהפה של הפנים הגדולות מולו זז.

וינסטון, כן וינסטון, הזכיר לעצמו מהי אוקיאניה ושהוא עצמו אזרח אוקיאניה. הוא הזכיר לעצמו את המעצמות הגדולות האחרות, איראסיה ומזראסיה; אבל עם איזו מהם אוקיניאה הייתה במלחמה הוא לא ידע. למעשה, הוא אפילו לא ידע מהי מלחמה. הוא התאמץ להזכיר לעצמו את המשמעויות של מלחמה.

"אני לא יודע."

"אוקיאניה נמצאת במלחמה עם מזראסיה. האם אתה זוכר זאת בעת?" נשמעו המילים.

"כן. אוקיאניה נמצאת במלחמה עם מזראסיה."

"אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם מזראסיה. מתחילת ההיסטוריה המלחמה נמשכה ללא הפסקה, תמיד אותה מלחמה. האם אתה זוכר זאת?"

”כן. אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם מזראסיה.”

”לפני מספר שנים, נכנסה לראשך אשליה על שלושה אנשים שנידונו למוות על בגידה. חשבת שראית אותם במו עיניך במקום אחד, בבית קפה, בזמן שהמפלגה טענה שהיו במזראסיה. דבר זה העלה בך מחשבה מופרכת ומגוחכת, שהמשפט הפומבי שלהם היה משפט שקר. אך דע לך, וינסטון ידידי, כי לא באמת ראית אותם. מדובר רק בניסיון שבא לבחון את טוהר ליבך. האם אתה זוכר כעת את אותו הרגע שבו בדית מליבך את אותה אשליה?”

”כן. הם לא היו שם.”

”קודם, הראיתי לך את כף ידי והרמתי אצבעות. אתה זוכר את זה?”

”כן.”

אובריאן הרים את אצבעות ידו השמאלית, כשהאגודל מוסתר מאחורי כף ידו.

”הבט. יש כאן חמש אצבעות מורמות. האם אתה רואה שיש כאן חמש אצבעות?”

”כן. אחת, שתיים, יש כאן חמש אצבעות.”

הוא ראה חמש אצבעות מורמות. האגודל הוסתר, ובכל זאת חמש אצבעות היו מורמות. הוא ניסה לספור את האצבעות – אחת, שתיים, ארבע, חמש – ואז משהו השתנה בראשו והכל חזר לקדמותו – ארבע אצבעות. פחד, תסכול, ותיעוב חזרו ומילאו את ליבו. אך נותר גם זיכרון מהחווייה שעבר, מהתחושה שהכל נעים וזוהר וכל מה שאמר אובריאן היה נכון ללא צורך לבדוק או לחשוב. הכל הרגיש טבעי, נקי, והדבר היחיד שנדרש ממנו היה לבטוח באובריאן. כל מה שאמר אובריאן מילא את הריקנות מיד והפך לאמת היחידה.

”כעת ראית שהדבר אפשרי.”

”כן.”

וינסטון תיעב את עצמו על הגעגוע שחש לאותם הרגעים הברוכים שבהם מוחו היה ריק, מלא תקווה, נטול דאגות וספקות.

אובריאן קם והביט בוֹינסטון במבטו הרציני ומשועשע. ”רשמת ביומן שלך שאין זה משנה אם אני לצד המפלגה או נגדה, רצית לדבר עמי כיוון שניחשת שאבין אותך. ובכן, בנקודה זו, לא טעית. אני מברך על שיחותינו. השכל שלך חריף ומעניין, כמובן פרט לכך שנטרפה עליך דעתך. עתה, שאל אותי כל דבר העולה על רוחך. אני נותן לך את מילתי, שלא ייגרם לך אף כאב־קט, לא משנה מה תשאל.”

וינסטון המשיך להביט בו מבלי לומר דבר. אובריאן עשה תנועה בידו. אדם בחלוק לבן הסיר את המכשיר מראשו של וינסטון ושחרר אותו מכל הרצועות.

וינסטון התיישב.

”יוליה?”

אובריאן חיך. ”אם היית רואה אותה, לא היית מזהה אותה. היא בגדה בך, וינסטון, מיד וללא היסוס. מעטים נשברים במהירות כזו. ואז היא שבה אל הדרך, השליכה את כל המחשבות הטמאות, ההרהורים, המרדנות. אפילו על טיפשותה היא ויתרה. ריפוי מלא, טוב־מאוד־עוד.”

”עיניתם אותה?”

”שאלה הבאה.”

”האם האח הגדול קיים?”

”בוודאי שהוא קיים.”

”אני מתכוון לשאול, האם הוא קיים באותו מובן שאני קיים?”

”אתה לא קיים”, אמר אובריאן.

תחושת חוסר האונים תקפה את וינסטון מחדש. באמירה 'אתה לא קיים' יש סתירה לוגית, זה אבסורד, שטות מוחלטת. מה הטעם אפילו לומר זאת? בכל זאת, אובריאן האמין בכך. איך זה אפשרי? יותר מהפחד למות, פחד וינסטון להגיע למצב זה, שדברי הבל כל כך מטופשים ייחשבו בעיניו האמת.

”אני חושב שאני קיים”, ניסה וינסטון. ”אני מודע למי שאני. אני יודע שנולדתי, שעברתי חוויות ועשיתי דברים שהשפיעו על העולם הממשי”, הוא הניח יד על ירך. ”אני חש את הגוף שלי. יש לי רגל אמיתית, כאן ועכשיו, ואין שום דבר אחר שיכול לתפוס את המקום שהגוף שלי תופס כרגע. אפילו אתה מכיר בקיומי בכך שאתה מדבר איתי. האם האח הגדול קיים במובן זה של המילה?”

”אה, אך וינסטון ידידי, זוהי תפיסה רדודה וריקה מתוכן של קיום. אין לכך כל חשיבות. האח הגדול קיים במובן המהותי.”

”האם האח הגדול ימות אי פעם?”

”כמובן שלא, הוא נצחי. שאלה הבאה.”

”האם האחוזה קיימת?”

”סוד זה, וינסטון, לא יודע לך לעולם. גם אם תשחרר מכאן ותאריך ימים עד מאה ועשרים, לא תזכה לדעת את התשובה. שאלה הבאה.”

הייתה שאלה שהוא היה חייב לשאול, אבל חשש לבטא אותה במילים. בזמן שהתלבט, ראה וינסטון את השעשוע המתגבר בפניו של אובריאן. הוא כבר יודע מה אני רוצה לשאול, הבין.

”מהו חדר מאה ואחת?”

”אתה הרי כבר יודע מהו חדר מאה ואחת, וינסטון.”

פרק 3.3

”בתהליך התיקון שלך, וינסטון, עליך לעבור שלוש מדרגות. תחילה לימוד, לאחר מכן הבנה, ולבסוף קבלה. הגיעה העת לעבור לשלב ההבנה.”

וינסטון פקח את עיניו. הוא היה קשור למיטת הברזל ומחובר למכונת הכאב, אך הרצועות היו מעט משוחררות, והוא יכל להזיז את ראשו. זו הייתה הפגישה השישית עם אובריאן. מיטת העינויים הפכה למאיימת פחות. הוא למד כיצד לחמוק מהכאב אם היה זריז במחשבתו; אובריאן הפעיל את הכאב בעיקר כאשר הפגין טיפשות. הפגישה הקודמת הייתה השניה ללא כאב כלל.

”קראת את הספרון של גולדשטיין. האם הוא חידש לך דבר מה שלא ידעת קודם?”

”רק את חלקו קראתי. היו מעט מאוד חידושים אך גם את הדברים שכבר ידעתי, הספרון ניסח באופן ברור יותר. אני מניח שקראת אותו גם?”

”כמובן, אף הייתי אחד מכותביו. אף ספר לא נכתב על ידי אדם אחד בלבד.”

”האם מה שכתוב בו נכון?”

”הוא נכון ברובו. המהפכה, מבנה השלטון, שיטות העבודה וכן הלאה. אך התוכניות להפלת השלטון”, אובריאן נפנף בידו, ”הם בליל של שטויות. צבירת ידע סודית, הפצת נאורות מאדם לאדם, מרד של עַם־הארץ – אַל־בֶּר־הַגִּיוֹן. עַם־הארץ אינם רואים דבר מעבר לחייהם הקטנים. לא תמצא אף אחד או אחת אשר יעשו את המאמץ הקטן ביותר למען מטרה, אם מעניקה רווח לאחר ולא להם. כיצד יגיעו לארגון

מרד? אין דרך להפיל את המפלגה, דאגנו לכך. עליך להפנים ששלטון המפלגה הוא נצחי." הוא התקרב לפניו של וינסטון. "נצחי." חזר ואמר.

וינסטון לא אמר דבר.

"עכשיו וינסטון, אמור לי בבקשה, מדוע אנו חפצים בכוח?"

וינסטון חשב. הוא ידע במה אובריאן מאמין. שהמפלגה אינה מבקשת כוח למטרותיה שלה, אלא לטובת הרוב. שהיא מבקשת כוח משום שהמוני האדם הם יצורים פחדנים שאינם יכולים לשאת את החירות או להתמודד עם האמת. החכמים מהם חייבים לשלוט עליהם, גם אם יש לשקר להם לשם כך. המיוחסים מקריבים את אושרם וזמנם למען הכלל. הדבר הנורא, חשב וינסטון, היה שכאשר אובריאן יאמר זאת, זה יישמע סביר. אובריאן ידע כיצד העולם נראה באמת, באילו תנאים חיו המוני האדם, ובאמצעות אילו שקרים ומעשים איומים שלטה בהם המפלגה. הוא ידע הכל וזה לא שינה דבר: הכל היה מוצדק למען המטרה הסופית. מה יכול אדם לעשות מול מטורף שהוא נבון ממנו.

"דבר", פקד אובריאן.

"אתם שולטים בנו לטובת הכלל. אתם החכמים ובלי החוקים שלכם אנשים יתנהגו כמו-" המשפט נקטע בצרחה, וכאב חד שעבר בכל גופו של וינסטון.

"זה היה טיפשי, וינסטון, טיפשי!" צעק עליו אובריאן. "היה עליך לדעת טוב יותר מאשר לומר שטויות כאלו."

אובריאן סימן באצבעו והכאב נעצר. וינסטון הביט באובריאן, פיו פתוח.

”הקשב היטב”, אמר אובריאן, ”הכוח הוא אינו אמצעי, הוא המטרה. המפלגה רודפת אחר הכוח לשם הכוח עצמו. לא לשם עושר, לא מותרות, לא חיים ארוכים ואפילו לא אושר – כי אם כוח טהור. אין לנו כל עניין בטובתם של ההמונים, ענייננו היחיד הוא השליטה בהם. זה היה רשום בספרון של גולדשטיין, וינסטון! ההבדל המהותי ביננו לבין שליטי העבר טמון בכך שאנו יודעים מה אנו עושים. שלטונות העבר היו פחדנים, צבועים; הם בדו מליבם מטרות נעלות כמו מוסר עליון או חברה מתוקנת, וחלקם אף האמינו בכך בעצמם. כולם נפלו כיוון שהיה חסר להם האומץ להכיר במניע האמיתי שלהם. אנו, לעומתם, מתכוונים לשמור על השלטון בכל מחיר. איננו סובלים מאשליות כמו כח עליון או הסחות דעת כמו טובת הכלל. האם הדבר מובן לך?”

וינסטון נדהם, כפי שקרה בעבר, מהעייפות על פניו של אובריאן. תווי פניו היו חזקים, מלאי תבונה ועוצמה מרוסנת; אך עור פניו היה זקן ומקומט, ושקיות שחורות נתלו מתחת לעיניו.

”אף לא אחד מבעלי הכוח אינו חי לנצח. לרובכם אין ילדים. לך אין, ואתה עצמך כבר אֶל־צעיר. מה הטעם בשאיפה להחזיק לנצח בכוח?”

אובריאן נרגע וחיך. ”נכון שאינני יכול למנוע את ריקבון גופי שלי, אך אין זה משנה דבר. כל כולי רק נר קטן באלומה גדולה, תא יחיד בגוף שלם. בגוף האדם או החיה, תא המסרב למות נקרא תא סרטני. החלפת התא חיוניות להמשך חייו של הגוף. אני עצמי ב־חלוף, אך המפלגה בת אֶל־מוות.”

הוא התהלך בחדר, יד אחת בכיסו, והמשיך.

”אֶל־אפשר לאדם יחיד להחזיק בכוח, שהרי סופו ידוע מראש, כפי שאמרת. הכוח חייב להיות בידיהם של קבוצת אנשים אשר חפצים בכך יותר מכל. 'חירות היא עבדות', וינסטון. באופן הפשוט, כאשר אדם חופשי ממגבלות וחוקים הוא עבד לדחפים שלו, לרגשות שלו, הוא חסר מטרה בחייו, עד שניתנת לו אחת על ידינו. אדם אשר ינסה לצאת לחופשי, סופו תמיד להיות מובס על ידנו. הוא יהיה עבד לניסיון

להשתחרר, ולא ישיג דבר. כל זאת אתה יודע, אך אגלה לך סוד – גם היפוך המשפט נכון: 'עבדות היא חירות'. כאשר אדם נותן את עצמו לדבר גדול ממנו – הוא יכול לשלוט בכל חוקי הטבע."

דבריו של אובריאן היו ללא רבב. הסדקים היו בדברים שאובריאן לא אמר. מה היה הדבר שאותו אובריאן נמנע מלהזכיר – מחשבתו נקטעה. אסור היה לשקוע במחשבות, הכאב הגיע בכל עת שוינסטון שקע במחשבותיו.

"המפלגה אינה שולטת בחוקי הטבע." אמר וינסטון בקול רם ככל שיכל, "אתם לא שולטים במזג האוויר, האקלים או כוח המשיכה. מחוץ לשליטתכם יש מגיפות, אסונות טבע, המוות –"

אובריאן הרים את ידו, וינסטון השתתק.

"הבנתי את דבריך, אך אתה אינך מבין אותם בעצמך", אובריאן הרים לאט את ידו והצביע על מרכז מצחו. "המציאות קיימת רק בתוך הגולגולת. אנו שולטים בחוקי הטבע מכיוון שאנו שולטים בתודעה. מגיפות מתחילות ומסתיימות בהתאם לצרכינו. עליך להיפטר מהרעיונות המיושנים על חוקי טבע, זהו שיח־פג. מבנה כדור־הארץ הוא כל מה שנחליט שהוא. כוח המשיכה כפוף לרצוננו. אילו רצתה המפלגה, יכולתי ברגע זה לרחף באוויר כמו בועת סבון."

"כיצד אתה יכול לומר שאתם קובעים את מבנה כדור־הארץ, כאשר אינכם קובעים אפילו את גבולות הארצות? איראסיה ומזראסיה מחוץ לשליטתכם."

"וינסטון, אנו שולטים בגבולותיהם של כל המעצמות, בכמות האוכלוסיה שלהם, באמונות שלהם, בכל מעשיהם ושאיופיהם. אם נרצה נוכל גם לאדות אותם מהקיום, כאילו שמעולם לא היו. העולם כולו אוקיאניה, והמפלגה שלטה בו מאז שחר העולם."

”אך העולם גדול יותר מאוקיאניה ואין דרך להסתיר זאת. העולם קיים הרבה לפני המפלגה, מיליוני שנים לפני קיומם של בני־האדם, ואין דרך להסתיר זאת.”

”טעות בידך. אם דבר אינו קיים אלא דרך התודעה האנושית, כיצד ייתכן שכדור־הארץ קדם לבני־האדם?”

”עדויות העבר קיימות בהווה החקוק בסלע. צורות האלמוגים של ים עתיק על ראשי הרים, או שכבות הקרקע שעליה אנו דורכים, שנדרשו מיליוני שנים כדי שיתקיימו. אין דרך להסתיר זאת. גם אם תשרפו את כל ספרי המדע, נער חכם אחד יוכל לכתוב הכל מחדש.”

”האם ראית פעם את האלמוגים האלה בעצמך, וינסטון? האם מדדת את השכבות במו ידיך? כמובן שלא. אולי בילדותך, אך הרבה השתנה מאז. המדע תמיד מחזק את טענות המפלגה. הביולוגים, הארכאולוגים, הגאולוגים והאסטרונומים של המאה הקודמת בדו את הכל מליבם. אותו נער חכם מוזמן לחקור באוות נפשו והוא יגיע למסקנות הנכונות, אין כל ברירה אחרת. אם יגיע למסקנות אחרות, הוא יתאדה או יושא ללעג. אך דע לך שנערים חכמים אלה הם נכס למפלגה, לכן אנו מגייסים אותם לשורותינו, ומראש מונעים מהם גישה לכלים מדעיים.”

וינסטון פתח את פיו, ואז סגר אותו מבלי לומר דבר.

אובריאן הביט בו בחיוך קל. ”אל דאגה וינסטון, הידע לא נאבד. במשרד השפע, במחלקת הנפט והפוספט יושבים אנשים שעבורם גיל כדור־הארץ הוא אחר, והם מכירים את ההרכב של כל שכבת קרקע. אך מה בכך, וינסטון? חכמינו מסוגלים להחזיק במספר מערכות עולם בהתאם לצורך. גיל העולם מתאים את עצמו לפי ההקשר. האם שכחת את תרתי־דעת?”

וינסטון הפיל את ראשו על המיטה הקשה והביט בתקרה. לכל מה שאמר, הייתה לאובריאן תשובה שהוא לא מצא בה דופי. זה היכה בו כמו אלה, בכל פעם. ובכל זאת הוא ידע שהצדק לצדו.

”לצערי, וינסטון, אינך חכם כפי שאתה מדמיין”, המשיך אובריאן, ”אינך מבין בפילוסופיה או מטא-פיזיקה, וחבל. היה קל לנו יותר לדבר אילו הכרת את המונח סוליפסיזם. משמעותו היא שהודאות היחידה שיש לאדם היא התודעה של עצמו. אותם הוגי הדעות אשר פיתחו את המונח – ברדלי, דקארט ואחרים – השתמשו בו ככלי להטלת ספק בידיעותיהם. אנו, בניגוד אליהם, משתמשים בו ככלי להסרת הספק. סוליפסיזם קולקטיבי הוא הכלי העיקרי אשר באמצעותו אנו שולטים במציאות.”

וינסטון באמת לא הכיר את המונח, ונשאר שקט. בזאת הסתיימה הפגישה.

*

”בפעם שעברה, וינסטון ידידי, התחלנו לדבר על כוח. עליך להבין מהו כוח, כיוון שכרגע זוהי רק מילה עבודה. הכוח שאני מדבר עליו הוא שליטה בבני אדם. לא שליטה רק על מעשיהם ולבושם, כי אם גם על מחשבותיהם, רגשותיהם, זכרונותיהם, ואמונותיהם. שליטה על הבסיס לכל החלטה שהם עושים, על נקודת המוצא של נפשם. אתה נותן הוראות לפלוני ורואה את פלוני מבצע. אך אמור לי, וינסטון, כיצד תוכל לדעת, מעבר לכל ספק, שפלוני מציית לך ואינו מבצע את הפעולות הללו בהתאם לרצון שלו?”

וינסטון בלע את רוקו, וחשב.

”אומר לו לעשות דבר מה שאני בטוח שהוא לעולם לא יעשה על דעת עצמו. מעשה שאינו רק מוזר, אלא גם קשה ומעיק. כדי לבדוק את צייתנותו אפקוד עליו לעשות מעשים שמציקים לו, פוגעים בו, ולא תורמים לחייו בשום דרך ישירה או עקיפה. לדוגמה, אפקוד עליו להרעוב את עצמו, ואשים אותו במקום עם מזון בשפע.”

יפה, וינסטון. עוד רעיונות?”

"אמציא שקר ברור ואומר לו להגן עליו בכל מחיר. אומר לו לפגוע בקרוביו. אומר לו שהילד שלו לא מוצא חן בעיני, ושעליו להתכחש לו. רק כך אדע שהוא מעדיף לציית יותר משהוא אוהב את ילדיו."

"אתה משתפר, וינסטון. בדיוק. האדם חייב לסבול כדי שנדע שהוא צייתן. אנחנו מקפידים לחלק הוראות שרירותיות גם כדי להרגיל את האנשים להשמע לנו, אך גם כדי לבחון את כוחנו עליהם. אין לנו ברירה אלא לגרום קושי, תסכול, והשפלה, אם ברצוננו להמשיך בדרך חיינו. קידמה מבחינתנו כוללת עוד מגבלות ועוד קשיים מלאכותיים על חיי האדם."

"נראה שהשגתם כוח טהור. מה יוצא לכם מזה? עתיד טוב יותר?"

"לא, זהו שוב שיח־פג. שלטונות העבר נטו להבטיח חיים טובים יותר בעתיד, או שהתעצלו והבטיחו אוטופיה לאחר המוות. סיפרו על עקרונות של אהבה, צדק, טבע, מוסר עליון. לנו אין צורך באשליות אלה. אנו מדברים בגלוי על אובדן העצמי ושנאת השונה. כל עבודות האמנות, הציור, השירה, הם רק אלה המהללים את המפלגה והאח הגדול. אנו בונים עולם המושתת בגלוי על פחד, שנאה, והשפלה. אנו מעודדים את האנשים להלשין על חבריהם ומשפחתם, ובכך מוודאים שהמפלגה חשובה להם יותר מהם. האם אתה מתחיל לראות איזה עולם אנו יוצרים? אין תכלית לחיים־אישיים, אלא רק למטרת העל של קיום המפלגה. ההנאה היחידה בחיים היא ריגוש הניצחון, התחושה של רמיסת אויב חסר אונים. אם ברצונך לדמיין את העתיד, דמיין מגף דורך על פניו של אדם, לנצח."

וינסטון עצם את עיניו והניד את ראשו ימינה ושמאלה, באיטיות, שוב ושוב.

"לא, אתם לא יכולים", מצא עצמו אומר, בשקט, מבלי לפתוח את עיניו.

"למה אתה מתכוון כשאתה אומר זאת, וינסטון?"

”לא תוכלו ליצור עולם כזה. כל מה שתיארת, זה חלום. זה בלתי אפשרי.”

”מדוע?”

”אי אפשר לאחד את העם על בסיס של שנאה וסבל, זה לא יחזיק.”

”הבט בי. מדוע לא?”

וינסטון פקח את עיניו והביט בו.

”לא תהיה חיוניות, לא יהיה טעם לחיים. בעולם כזה, כאשר האנשים ייתקלו ברעיון מתוך חיים אחרים, קטן ככל שיהיה, הם יאבדו אמון וינסו לברוח. כאשר האנשים יראו את הפער שבין המציאות לבין דברי המפלגה, הם יבינו שלא ניתן לסמוך על המילה שלה. כאשר האנשים יבינו שהם פוגעים בעצמם וביקרים להם, כאשר הם יבינו שהחיים שלהם קשים בלי שום סיבה מלבד גחמותיהם של מנהיגי המפלגה, הם יתהו מדוע עליהם לסבול זאת.”

מבטו של אובריאן נותר יציב. ”ראשית, אינך מעריך כראוי את רגש השנאה והנצחון על האחר. אלה נותנים לאדם את החיוניות שאתה מדבר עליה, ויחד איתה גם חשיבות עצמית. 'אנחנו-והם' הוא התכסיס העתיק בעולם, הוא מוטבע באדם עוד משחר האנושות. אדם לא ירצה לברוח כיוון שלא ירצה להפוך לאותו האחר שהוא שונא. שנית, אנו שולטים בכל דבר שהאנשים קוראים, שומעים, ורואים. אנו מחנכים אותם להתרחק מרעיונות חדשים כמו ממחלה והם בורחים מעצם הרעיון של לברוח. שלישית, אין שום פער בין המציאות לבין דברי המפלגה ולא יכול להיות כזה, כיוון שדברי המפלגה הם המציאות היחידה. אנו מחנכים את האנשים מלידתם על קבלת־החוכמה. לבסוף, אתה סבור שבאשר החיים קשים ללא סיבה אנשים רוצים לעזוב, אך ההיפך הוא הנכון. ככל שיש לאדם יותר קשיים, כך נאמנותו גדלה.

ככל שהוא מקריב יותר, כך הוא שואף לחזק את נאמנותו, ולו רק כדי להצדיק את ההקרבה שעשה. תאר לעצמך אדם אשר הלשין על אשתו למשטרת־המחשבות. הוא לעולם לא יעזוב, כיוון שאם יעשה זאת, יהיה עליו לחיות עם ההכרה בכך שהוא גרם למותה ללא כל סיבה."

"אני לא יודע איך, אבל זה לא יחזיק. אתם לא יכולים להתנגד לטבע האנושי. כוח החיים יביס אתכם." אמר בקול שקט.

"אנו שולטים בחיים, וינסטון, אנחנו שם מהלידה ועד המוות. אתה מדמיין שתהיה התקוממות גדולה נגדנו כיוון שאנחנו מתנגדים לטבע האנושי או טבע העולם. אלא שאנו קובעים מהו הטבע האנושי ואנו קובעים מהו טבע העולם. בני־אדם מאמינים לכל מה שנאמר להם בילדותם, ועושים כל מה שנאמר להם בבגרותם. אם התכוונת שוב לרעיון הילדותי שעם־הארץ יתקוממו ויפילו אותנו – הוצא זאת מדעתך. רק חברי מפלגה נחשבים. עם־הארץ הם חסרי אונים, כמו חיות."

"הם לא חיות. בסוף הם יראו אתכם כפי שאתם באמת, ואז יקרעו אתכם לגזרים."

"אנחנו לא מסתירים את מי שאנחנו, וינסטון, והם בכל זאת לא עושים דבר. ברצוני לשאול אותך, האם יש לך סיבה להאמין שזה יקרה? האם אתה רואה את זה קורה, אפילו בעיניך רוחך?"

"אני לא צריך סיבה להאמין, אני פשוט מאמין בזה. אני בוחר להאמין בזה. טבעה של האמונה שהיא לא מצריכה הוכחה, נכון? כפי שאמרת בעצמך בעבר, מהות האמונה בשכנוע עצמי, להניח שדבר הוא נכון אפילו כאשר כל העדויות מצביעות על ההיפך. אז אם מטרת האמונה היא לשקר לעצמי כדי לשמור על שפיות, אז אני מאמין שקיים עקרון שלא חשבתם עליו, שיגרום לכך שתיפלו."

"האם התחלת להאמין באלוהים, וינסטון?"

"לא."

"אז מהו העיקרון הזה שיביס אותנו?"

"לא יודע. רוח האדם."

"כמו הרוח שלך, וינסטון? האם אתה מחשיב את עצמך לאדם?"

"כן."

"אם אתה אדם, וינסטון, אתה האדם האחרון. המין שלך נכחד. האם אתה מבין שאתה לבד?"

"זה בסדר שאני לבד", ענה וינסטון ועצם שוב את עיניו.

נימתו של אובריאן השתנתה והוא דיבר בחריפות.

"פקח את עיניך. אתה מחשיב את עצמך נעלה עלינו?"

"כן."

אובריאן הסתובב לרגע, נעלם משדה הראייה. לאחר כמה רגעים חזר והביט בו בעיניו. וינסטון שמע הקלטה של קולות מדברים. הוא זיהה את קולו של אובריאן ואת קולו של עצמו, מהיום שבו ביקש להצטרף למרד.

למסור את חיך?

-כן.

-לקחת את חייו של אחר?

-כן.

לבצע מעשי חבלה אשר יסכנו את חייהם של מאות אנשים חפים מפשע?

- כן.

למסור למעצמות זרות מידע המסכן את בטחון המדינה?

- כן.

לרמות, לזייף, לסחוט אנשים, להשחית את דעתם של ילדים, להפיץ סמים, להפיץ מחלות, לעורר ספק בליבם של אנשים, ולבצע כל פעולה אחרת העשויה להחליש את כוחה של המפלגה?

- כן.

אם לדוגמה תהיה לנו סיבה לשפוך חומצה על פניו של ילד, האם תהיה מוכן לעשות זאת?

- כן.

וינסטון השפיל את מבטו מול המבט החודר של אובריאן.

”קום מהמיטה.”

חלוק לבן שחרר את הרצועות והנמיך את גובה המיטה. וינסטון הוריד את עצמו לרצפה, לאט, ונשען על המיטה עד שהצליח לעמוד בכוחות עצמו.

”ראו את שומר כוח החיים”, אמר אובריאן. ”פשוט את בגדיך.”

וינסטון התיר את החוט שהחזיק את סרבל האסירים המלוכלך שלו. מתחת לסרבל, גופו היה עטוף בתחבושות וסמרטוטים צהבהבים, והוא הסיר גם אותם, לאט. אובריאן המתין שיסיים ואז הוביל אותו לכיוון מראה שעמדה בפינת החדר.

כשהתקרב למראה, זעקה לא רצונית פרצה מגרונו של וינסטון. היו אלה שלוש מראות, מסודרות כך שוינסטון ראה את עצמו גם מהצד. במראה עמד אדם שבור, מקריח וחולה. שלד מהלך עם פנים עגומות, אף עקום, לחיים שקועות וחבולות, וזוג עיניים בולטות וגדולות. אלה היו פניו שלו, אך הוא לא זיהה את עצמו. עורו היה אפור מרוב לכלוך. מתחת לכלוך היו צלקות וכתמים בצבעי צהוב, כחול ושחור. הפצע הכרוני על קרסולו היה מודלק, עם קשקשי עור מתקלף. הוא כמעט שכח מהפצע הזה, כל כך התרגל לחיות בכאב. כלוב הצלעות היה בולט, הרגליים הצטמקו עד שהברכיים היו עבות מהירכיים. מהצד, עמוד השדרה היה עקום ובולט.

”אמרת לי קודם שאני אֶל־צעיר”, אמר אובריאן. הוא אחז בכתפו של וינסטון. ”עכשיו הבט במצב של הגוף שלך!” אמר. ”כל הלכלוך והזוהמה המטונפת שעליך. תראה את הכתמים השחורים האלה. את הדבר המחריד על הרגל שלך. האם אתה יודע עד כמה אתה מסריח? ודאי הפסקת להבחין בכך מזמן. אתה כל כך רזה, תראה! אני יכול להחזיק את הזרוע שלך עם יד אחת, האגודל והאצבע שלי נפגשות. אני יכול לשבור את הצוואר שלך כמו גזר. אפילו השיער שלך נושר!” אובריאן משך בראשו של וינסטון והוציא קווצת שיער. וינסטון לא הוציא צליל. ”פתח את פיך. כמה שיניים נותרו לך? חצי ממה שהיו לך לפני שהגעת? הנה עוד אחת עומדת לנשור!” אובריאן תפס בכוח שן בין אצבעותיו ומשך עד שהיא יצאה החוצה. עווית של כאב עברה מלסתו של וינסטון אל ראשו. אובריאן זרק את השן על הרצפה. ”אתה נרקב, אתה מתפרק. מה אתה? שק של זוהמה. פח אשפה. הבט היטב ביצור הזה שמולך. זהו האדם האחרון. אם אתה מחשיב עצמך לאנושי – זוהי האנושות.”

אובריאן לקח צעד לאחור והמתין. וינסטון המשיך לבהות במראה בעיניים פעורות.

”תתלבש”, לבסוף הורה לו.

בתנועות איטיות ונוקשות, וינסטון הלך בחזרה לכיוון הסמרטוטים שהיו הבגדים שלו. הוא הבין שהיה כלוא במקום הארוך יותר זמן ממה שדמיין. אולי שנים. כאשר התכופף אל ערימת הסמרטוטים התמוטט על ברכיו, עדיין עירום, ופרץ בבכי. צרור עצמות בתחתונים מטונפים ישב ובכה באור הלבן והצורב.

לאחר זמן מה, אובריאן הניח יד בעדינות על כתפו.

”זה לא יימשך לנצח”, אמר. ”אתה יכול לצאת מכאן מתי שתבחר. הכל תלוי בך.”

”אתה עשית את זה!” יבב וינסטון. ”אתה... אתה הבאת אותי למצב הזה.”

”לא, וינסטון, אתה הבאת את זה על עצמך. כתבת ביומנך – עבירת־הרהור היא מוות. לא קרה דבר שלא צפית מראש שיקרה, וינסטון. ראית איך גופך נראה, ודע שמוחק נמצא במצב דומה. נשברת, וינסטון, איבודת תקווה, התבוססת בדם של עצמך, התחננת לרחמים, ובגדת בכולם.”

וינסטון נשא את עיניו אל אובריאן.

”לא... לא...” אמר, ”לא בגדתי ביוליה.”

אובריאן הביט בו לרגע.

”נכון. בזה אתה צודק. לא בגדת בה.”

הכבוד המוזר שחש כלפי אובריאן הציף אותו. כמה הוא נבון! חשב. כל אדם אחר היה עונה שהוא כן בגד בה. הרי הוא סיפר הכל עליה, מה חשבה על המפלגה, היכן נהגה להסתתר, אפילו אילו תנוחות העדיפה בסקס. ובכל זאת, הוא לא בגד בה כי הוא לא הפסיק לאהוב אותה.

”בבקשה, אובריאן, מתי כבר ירו בי?”

”זה עלול לקחת זמן רב, אתה מקרה קשה. אבל אל תאבד תקווה. כולם נרפאים במוקדם או במאוחר. בסופו של דבר נירה בך.”

פרק 3.4

וינסטון העלה משקל ומצבו הגופני השתפר מיום ליום, אם אפשר היה לדבר על ימים בבניין נטול החלונות. קילחו אותו באמבט עם מים חמים ונתנו לו בגדים חדשים; חבשו אותו מחדש, טיפלו בפצע הכרוני מעל קרסולו ומרחו עליו משחה מרגיעה. למחרת הוא התעורר וגילה שיש בפיו שיניים.

הוא כבר היה רגיל לישון עם הזמזום המונוטוני והאור החזק על פניו. האור גרם לחלומותיו להיות עזים יותר, והם היו חלומות שמחים: גבעות של דשא, אמו, יוליה, אפילו אובריאן – אובריאן של העבודה, לא של האהבה. כשקם, לא היה לו שום דבר לעשות ולעיתים אפילו לא טרח לפקוח את עיניו כשהתעורר. הוא גם לא רצה לעשות דבר. הוא קיבל שלוש ארוחות ביום, ואפילו מיטה לישון בה – זה היה מדהים.

וינסטון התחיל לספור את הימים בעזרת הארוחות. בימים הראשונים הוא קיבל רק מרק ודייסה, ובאופן הדרגתי קיבל אוכל מוצק יותר. ביום השישה-עשר הופיע בתאו שרפרף ועליו לוח ודפים עם עט קשור בחוט. הוא הביט בהם בחשש במשך זמן רב, והחליט שלא ייגע בהם. כך או כך, הוא לא היה מסוגל להתרכז מספיק כדי לכתוב משפט קוהרנטי.

ביום העשרים וינסטון מישש את ידיו וגילה ששריריו חזרו ועזרו נמתח מחדש. ירכיו היו עבות מברכיו וכתפיו התיישרו. הוא התחיל בשגרה של אימונים והחל לבצע תרגילים פשוטים שזכר מאימוני הבוקר של חייו הקודמים: סקווט, שכיבת שמיכה, קפיצות במקום. בניסיונותיו הראשונים הוא לא הצליח יותר מחזרה אחת לכל תרגיל, אך הוא המשיך להתאמן, ככל יכולתו, ובשאר הזמן הלך במעגלים בתא.

ביום השלושים הוא יכול היה ללכת מסביב לתא ארבע-מאות פעמים, להרים את השרפרף בידיים ישרות למשך תשע שניות, ולעשות חמש שכיבות שמיכה על הברכיים. הוא החל להתגאות בגופו, אך כשנגע בפניו נזכר בפעם האחרונה שראה את עצמו - השלד המפלצתי בחדר החקירות של אובריאן.

לאחר הארוחה השלישית הרגיש שמוחו התבהר, ואז הבין את מטרת הדפים שניתנו לו.

"סוף סוף", מלמל וינסטון, "חבל. יכולתי להיכנע כבר מזמן, עוד מהרגע המקפיא בחדר מעל חנותו של מר שרינגטון, כשהמפלגה שטפה פנימה במלוא העוצמה.

כן, משטרת־המחשבות צפו בי שנים, שמו כל מילה והסיקו כל מחשבה שהייתה לי. הם קראו את היומן כל יום ואז החזירו בזהירות את גרגר החול למקומו. הם התקינו מצלמות נסתרות בכל מקומות המפגש שלי עם יוליה ושמעו את כל השיחות.

כן, במבט לאחור, מעולם לא היה לי סיכוי־קט לחמוק מהם. כמה אֶל־בר־עוצמה־מאוד היה הנסיון שלי למרד. לא, הנסיון שלי עם אֶל־נאמנות. חוץ מזה, הם צדקו. במשך כל הזמן הזה, הם צדקו. שפיות זה עניין של סטטיסטיקה. אני צריך ללמוד לחשוב כפי שראוי לחשוב. כן, כך זה חייב להיות."

הוא התיישב על השרפרף, גבו אל הקיר והלוח על ברכיו. העיפרון הרגיש עבה ומוזר באצבעותיו, והמילים נכתבו באלכסון ובאותיות מגושמות. הוא ניגש למלאכה של חינוך עצמו מחדש.

שתיים ועוד שתיים יכולים להיות חמש.

קבלת־החוכמה

כיצד ייתכן שהוויה אלמנטית תעשה טעות?
על פי אילן אמות מידה ניתן לבדוק את המוסר של תודעה יודעת-כל?
כיצד ייתכן דבר בעולם שלא על פי קביעתה של ישות כל-יכולה?

אבל-

חלה מעין עצירה בראשו, מוחו נרתע פתאום והוא איבד ריכוז.

הוא בהה בדף במשך זמן רב, עד שלאחר מאמץ הצליח להחזיר לעצמו את חוט המחשבה המקורי.

”אילו רצתה המפלגה, יכולתי ברגע זה לרחף באוויר כמו בועת סבון”, הוא מלמל.

יש־נאין

אם תרצה המפלגה - תחליט שאובריאן ריחף באוויר. אובריאן יחשוב שהוא ריחף, אני אחשוב שהוא ריחף, ושאר
העובדים שהיו בחדר יחשבו שהוא ריחף. מכאן, שהוא אכן ריחף.

גם אם הם לא יחשבו כך בלב שלם, חשב, זה לא שינה דבר. המפלגה נצחית. המפלגה תמתין שכולם יזדקנו ויחלפו מהעולם, ואז תכתוב על
העבר כל מה שתרצה.

מעל דפי הידע ייכתב שאלא עובדים היו עדיס וראו את אובריאן מרחל, ולכן אין ספק שהדבר באמת קרה. כיצד יכולים
אלא איש לטעות במה שראו מול עיניהם? אובריאן אכן ריחל.

אבל-!

פתאום, כמו דג שפורץ מעל פני המים, מחשבה פרצה למוחו: יכתבו מה שירצו, זה לא באמת קרה! זה לא הגיוני שזה קרה! אנחנו
מדמיינים שזה נכון, אומרים שזה נכון, אבל זה עדיין שקר!

וינסטון סילק את המחשבה הסוררת. היה עליו להתאמן ולפתח פער אוטומטי במחשבותיו בכל פעם שעלתה מחשבה אסורה.

זיהום-הדעת

מה שמכונה חוקי הטבע - שטות. השיטה המדעית של הטלת ספק וחיפוש האמת - שטות. כל הידע שהושג כך - שטות.
שטות שטות שטות שטות שטות שטות שטות שטות
אנחנו כבר יודעים מה האמת ואין שום צורך לחפש. העבודה היא להבין מדוע זו האמת, ולא מה האמת.

תיקון-והידוש

מה אני יודע על העבר? ~~העבר נמצא רק בזיכרון שלי~~ העבר כתוב בדברי ימי המפלגה. העבר הוא מה שהסכמנו שהוא העבר.

העבר ניתן לשינוי. העבר מעולם לא שונה. אוקיאניה תמיד הייתה במלחמה עם מזראסיה. ג'ונס, ארונסון ורתרפורד היו אושמים בכל הפשעים שהואשמו בהם. הם לא היו באותו היום בבית הקפה, זו עובדה. מדוע ראיתי אותם? אולי טעיתי בתאריק. אולי ראיתי אנשים דומים להם. אולי דמיינתי הכל.

תרתי-דעת

חירות היא אמונה שהמפלגה לא טועה לעולם.
אם זה מוסכם, נובע ממילא כל השאר.

כמה קל! רק להיכנע והכל נעשה שקט. בין אם שחה עם או נגד הזרם, הוא נסחף לאותו המקום, וההבדל היחיד היה בגישה שלו. כשהסתכל על זה כך, הוא לא הבין מדוע ניסה למרוד אי פעם.

*

וינסטון המשיך להתאמן בתרתי־דעת מדי יום, והקפיד על כך באדיקות כמו שהקפיד על אימוני הבוקר הגופניים. בכל יום איתגר את עצמו עם משפטים שהיו נראים לוינסטון של פעם חסרי היגיון.

ג'יל כדור-הארץ אלפי שנים וג'יל שכבות הסלע מליוני שנים.

הוא אימן את עצמו להיות עיוור לחלקי דברים, לשכוח ולדחות את הטיעונים הפשוטים שסתרו את טענות המפלגה. זה תהליך שדרש אתלטיקה מחשבתית, מתמטיקה שגויה, היכולת ברגע אחד לעשות שימוש בהיגיון וברגע הבא להתעלם ממנו. בורות הייתה נחוצה באותה המידה כמו תבונה, וקשה לתרגול באותה מידה.

בורות היא חוזקה.

כל אותו זמן, הוא תהה מתי יהרגו אותו. "זה תלוי בך", אמר לו אובריאן; אבל זה יכול היה להיות בעוד יום או בעוד עשור. הדבר הוודאי היחיד היה שהמוות יגיע ברגע לא צפוי.

*

ביום הארבעים ואחת וינסטון נרדם וחלם שהוא הולך במסדרון לבן וארוך עד אין קץ. אקדח הופיע מאחוריו, מכוון אל ראשו. פתאום הוא היה על גבעות הדשא, מעליו שמש של זהב. הוא הרגיש את המגע הנעים של הדשא הקריר ברגליו היחפות, ואת החום הרך על פניו. בקצה השדה היו עצי צפצפה, נעים ברוח, ונחל נשמע מרחוק. הוא לא ראה אותה, אבל ידע שגם היא שם – הוא שמע את דריכות המגפיים שלה על הקרקע בזמן שהיא רצה אליו ואז –

הוא התעורר פתאום, כשהוא זועק את שמה: "יוליה! יוליה! אהבה שלי! יוליה!"

באותו רגע אהב אותה באופן נואש, היה לא רק הייתה איתו אלא בתוך תוכו. היא בחיים, והיא זקוקה לי – זו לא הייתה מחשבה, זו הייתה הבנה ברורה. ואני זקוק לה.

ערפל השינה החל להתפזר, ואז הוא נזכר איפה הוא. זיעה קרה כיסתה את כל גופו. "מה עשית, מה עשית, טיפש! למה אמרת את זה בקול! כמה שנים הוספת לעצמך עכשיו? למה? למה?" מלמל לעצמו, ואז קילל את עצמו על כך שאמר זאת בקול.

הם לא יתנו להתפרצות כזו לעבור ללא עונש. הוא הפר את ההסכם עם אובריאן. הוא הסתיר את רגשות הכפירה שלו מאחורי טוהר־מחשבה וקיווה לשמור על ליבו ללא פגע. הכל נחשף באותה צעקה טיפשית. אובריאן יבין זאת.

הוא עצם את עיניו והמתין לקולות צעדי המגפיים. תכנית חדשה.

עלי להתחיל הכל מחדש. אם ברצוני לשמור סוד, עלי להסתיר אותו גם מעצמי. לחשוב נכון, להרגיש נכון, ולחלום נכון. אסור לסוד להופיע בתודעה בשום צורה. צריך לנעול את הסוד במגירה סגורה, את המגירה עצמה לשים רחוק, ועליה להשאר בהסתר במשך שנים עד הרגע הנכון. מה הדבר הדוחה ביותר שיש, הזוהמה הגועלית ביותר, יותר גרוע מחו – מכל דבר אחר? האח הגדול, השפם שלו, העיניים השחורות שחדרו לנשמה. מעתה, עלי לאהוב אותו.

אי אפשר היה לדעת מתי הם יקחו אותי להוצאה להורג. כאשר יגיע הרגע, השנאה למפלגה תמלא אותי כמו להבה, ואז הכדור או החבל יהרגו אותי כשאני חופשי. למות שונא אותם, זו תקוותי היחידה לחירות.

נשמעו צעדי מגפיים מכיוון המסדרון. וינסטון העביר את ידיו על רגליו, בטנו, זרועותיו, שיניו. הוא שימר את התחושה, כי ידע שהוא עלול לאבד הכל. דלת הברזל נפתחה ושני שומרים לקחו אותו לתא אחר.

התא החדש היה מטונף, ומעט גדול יותר מהקודם. בזזית עיניו ראה וינסטון אסירי מפלגה אחרים, אך הוא לא הביט בהם, והם לא פנו אליו. לאחר אולי שעה ואולי חצי יממה נפתחה הדלת ואובריאן נכנס, מאחוריו שני שומרים שוינסטון לא ראה לפני כן.

”קום”, פקד אובריאן.

וינסטון נעמד מולו. אובריאן אחז בכתפיו של וינסטון בידיו החזקות והביט בעיניו.

”חשבת לרמות אותי”, אמר. ”זה היה אֶל־חכם, וינסטון. אתה משתפר והמחשבה שלך כמעט טהורה. עתה הזמן לטהר גם את רגשותיך. אמור לי, וינסטון – וזכור, בלי שקרים. אתה יודע שאני מסוגל לזהות שקר. מהם רגשותיך כלפי האח הגדול?”

”אני שונא אותו”, ענה וינסטון בקול רועד.

”אתה שונא אותו. טוב. אם כן, הגיע הזמן שתעשה את הצעד האחרון. עליך לאהוב את האח הגדול. לא מספיק לציית לו בגופך וראשך, עליך גם לאהוב אותו בתוכך.”

וינסטון הנהן בראשו. אובריאן עזב את כתפיו של וינסטון והשעשוע נעלם מפניו.

”סמית 6079. חדר מאה ואחת.”

פרק 3.5

וינסטון חזר להכרה בחדר גדול. הדבר הראשון שמשך את עיניו היה שולחן גבוה במרכז החדר, מכוסה בבד ירוק. הוא הרגיש לחץ על חזהו, עשרות רצועות החזיקו אותו במקומו. ידיו, רגליו, החזה והראש של וינסטון היו מהודקים בחוזקה לכיסא, ואפילו את אצבעותיו לא הצליח להזיז. אדם בחלוק לבן התקרב אליו מבלי להביט בו, התמקם מאחוריו, והחדר החל לזוז. אז הבין שהכסא היה על גלגלים או גגלה. השולחן התקרב ולרגע חשש וינסטון שהשולחן יפגע בחזהו, אך הוא נעצר סנטימטרים בודדים לפני כן.

דלת נפתחה ואובריאן נכנס, מלווה בשומר שהרים חפץ גדול מכוסה בבד ירוק.

”שאלת אותי פעם מהו חדר מאה ואחת.” אמר אובריאן. ”השבתי לך שהדבר כבר ידוע לך. חדר מאה ואחת הוא הדבר הנורא מכל.”

השומר הניח את החפץ על השולחן. קופסה מלבנית.

”הדבר הנורא מכל משתנה מאדם לאדם. לאחד קבורה בחיים, לאחר שריפה באש, לשלישי טביעה. אין די בכאב, אדם יכול לסבול את הכאב גם עד מוות. אך לכל אדם יש פחד שהוא מעל לכוחו, דבר איום עד כדי כך שנפשו לא מסוגלת לסבול זאת בשום מחיר. אין זה עניין של אומץ לב, זהו אינסטינקט, כמו אדם שנופל מגובה וידיו מנסות לתפוס כל דבר בדרכם.”

אובריאן שלח יד את הקופסה על השולחן והסיר את כיסוי הבד, חושף כלוב תיל מלבני. הכלוב היה מחולק לשלוש חלקים. שתי ידיות בלטו ממנו, מחוברות לדלתות בתוך הכלוב. התא האחרון בצורת אליפסה כמו מסיכת סיף, ופנים המסיכה היה פתוח לכיוון פניו של וינסטון. בתא הראשון, הרחוק ממנו, היה יצור קטן. בעצם, שני יצורים. הם נעו בתנועות מהירות קטנות ברחבי הכלוב ורעד עבר בגופו של וינסטון. הוא לא ידע מדוע, אבל פחד תהומי החל למלא אותו.

”האם זכור לך אותו רגע של חלחלה, אשר אחז בך באחד הימים בחדר מעל חנות העתיקות? יש לנו כאן את הדבר אשר נפשך לא מסוגלת לסבול. במקרה שלך הדבר הנורא מכל הוא חולדות.”

וינסטון הרגיש זיעה נכנסת לעיניו, והיה חסר אונים. הוא הבין את משמעות החלק דמוי המסכה. אובריאן סימן בידו, ושני אנשים הרימו את הכלוב וקירבו אותו אל פניו של וינסטון.

”לא לא לא לא לא, אל, לא, די! אל תעשה את זה! אתה לא יכול! בלי זה, מספיק” צעק וינסטון, והמשיך לצעוק בקול סדוק.
”לחולדה יש שיניים חזקות מאוד־עוד. ודאי שמעת על המקרים ברובעים העלובים של לונדון, כאשר אם הותירה את התינוק שלה לבדו, והחולדות תקפו אותו, קרעו את בשרו מעל עצמותיו. זהו יצור חכם, שמבין כאשר האדם חסר אונים.”

וינסטון שמע את הדם פועם באוזניו. ראשו ריחף במדבר שטוף שמש, וכל הצלילים הגיעו אליו ממרחק עצום. ובכל זאת, הכלוב היו ממש מול פניו. שתי חולדות ענקיות עמדו מולו, עם פרווה אפורה פרועה בצבע חום, עיניים שחורות ריקות, וטופרים שחורים חדים. הכלוב היה במרחק של – לא, לא היה שום מרחק, הכלוב היה עליו! הוא הרגיש את משקל הכלוב, את המתכניות שלו, ואת תחושת הרצועות שהודקו לראשו. חוט ברזל בולט פצע את מצחו.

וינסטון ניסה לקרוע את עצמו מהכיסא, אך לא הצליח לזוז כלל.

”אובריאן! אובריאן! אובריאן! אתה יודע שאתה לא צריך. רק תגיד לי מה אתה רוצה שאעשה? תנחה אותי! תעזור לי! אני מפחד! תעזור לי!”

אובריאן סימן, ואדם בחלוק לבן נכנס לשדה הראיה של וינסטון. הוא טפטף כמה טיפות מבקבוק קטן לתוך הכלוב. תוך כמה שניות החולדות התחילו להשתולל בפראות ולצווח. וינסטון הרגיש כל תנועה שלהם על ראשו דרך סורגי הכלוב. הוא שמע גם צלילי יבבה מוזרים, ואז הבין שצלילים אלה נובעים ממנו עצמו.

אובריאן הרים את הידית הראשונה. נשמעה נקישה והחולדות מיד זינקו לכיוון פניו של וינסטון, ונעצרו בדלת השניה, קרובה מאוד לפניו, הם כרסמו את הסורגים ודחפו את ידיהם דרכם. וינסטון חש את הכלוב רועד ומשתולל על ראשו עם הקפיצות האלימות של החולדות. וינסטון ראה את השפם הקופץ עם כל רחרוח ותנועת ראש של היצור, ואת השיניים הצהובות. אחזה בו בהלה שחורה, והוא נעשה עיוור, חסר אונים, חסר דעת. מעיו כמו הפכו למים, והוא חש את פלג גופו התחתון נרטב.

"הרמתי את הידית הראשונה", אמר אובריאן. "הבנת איך המתקן הזה בנוי. ברגע שנרים את הידית השניה, לא יהיה דבר שיגן עלי פניך מהחולדות. החיות המורעבות הללו יזנקו ויסתערו על פניך. ייתכן שיתקפו מיד את העיניים. או שהם יחפרו דרך הלחיים ויטרפו את הלשון."

"מה אתה רוצה שאעשה? אעשה הכל! הכל!"

"אתה תעשה את מה שנדרש ממך."

"מה זה? מה נדרש ממני? רק תגיד לי ואני אעשה! איך אני יכול לעשות את זה אם אני לא יודע מה זה?" , וינסטון צרח ולא זיהה את קולו של עצמו.

החולדות נלחמו זו בזו, השתוללו, וצווחו. הריח שלהם היה מבחיל, שילוב של בויב, גופות בעלי חיים, ופרווה רטובה. וינסטון ניסה לעצור את הפאניקה והערפול כדי לחשוב. להתעלף משמעותו מוות והוא ריכז את כל כח הרצון שלו בשמירה על ההכרה.

"יש מוצא, מה המוצא, יש מוצא, מה המוצא, מה הם רוצים ממני, להבין מה רוצים ממני, חייב להבין, חייב להבין", מלמל וינסטון מבלי לשים לב שהוא אומר זאת בקול.

פתאום חשב ששמע עוד קליק, לא ידע אם של דלת הכלוב או רצועה על ראשו שנסגרת. הוא התעשת מיד כשהוא אוחז ברעיון. היה רק אדם אחד אחר בעולם שהוא יכול להקריב, ולשים בינו לבין החולדות.

הוא צעק בטירוף, שוב ושוב: "תעשו את זה ליוליה! תעשו את זה ליוליה! לא לי! ליוליה! לא אכפת לי מה תעשו לה! תעשו את זה ליוליה!"

הראייה שלו הטשטשה והוא נפל לאחור, למעמקים. הוא עדיין היה רתום לכיסא, אך נפל דרך הרצפה, דרך הקרקע, אל בטן האדמה ומשם החוצה אל החלל, רחוק שנת אור מהחולדות. ובכל זאת, אובריאן עמד לצידו. הוא חש מרחוק את רגליו הרטובות והזיעה השורפת בעיניו, אך לא ראה דבר ולא שמע דבר. מבעד לאפלה שעטפה אותו הוא ידע שהכלוב הוסר.

פרק 3.6 (הסוף)

דירתו החדשה הייתה של סמית הייתה קרובה יותר למשרד האמת. עבודתו החדשה הייתה פשוטה יותר, וכללה בעיקר אישרור של תיקונים שוליים. הוא צורף לוועדה שנפגשה פעם בשבוע כדי לדון בשאלה "האם יש לשים פסיק לפני מילת הקישור המקדימה את האיבר האחרון ברשימה". כל חברי הוועדה היו במצב דומה לשלו – אֶל־אנשים, ממתינים לגזר־דין־מוות שלא ניתן לדעת מתי יגיע. בפגישותיהם לעתים היו שותקים במשך שעה, עד הערב. לעתים היו מתווכחים בלהט על האופן הראוי לנהל את הוועדה.

באותו יום הם התכנסו, ולאחר זמן־קט התפזרו, מודים שאין על מה לדון. סמית חזר לביתו, התקלח, והתארגן לקראת היציאה אל קפה עץ הערמון, כפי שנהג לעשות מדי יום.

בדרכו לשם, פתאום הבחין בה. מיד ראה שהיא השתנתה. הסרבל היה גדול עליה, וקטן עליה באותו הזמן, והיא הלכה באופן משונה. הוא שינה כיוון והלך אליה, לא הייתה לו כל אפשרות אחרת. גופו נמשך אליה כמו עש ללהבה.

היא התרחקה לכיוון הדשא, והוא האיץ את צעדיו. כשהתקרב היא הביטה בו ונעצרה, חיכתה לו. היא לא אמרה דבר, וגם הוא לא. הם עמדו זה מול זה.

משב רוח קר חדר לעצמות, והוא רצה לחבק אותה, אך לא הצליח לפקוד על ידיו לעשות זאת. ספר בראשו עד שלוש, עשה צעד, וכרך זרועו אחת מגושמת סביב מותניה. הגוף שלה השתנה, לא דמה לזכרונותיו. היא התרחבה ומותניה היו קשים. זה היה צפוי, כמה חודשים באהבה משנים את האדם. הוא בחן את פניה, וראה שיש צלקת על מצחה, אך מעבר לכך הבעתה הייתה אטומה, לא הראתה דבר. היא גם לא הגיבה לחיבוקו בשום דרך, לא נענתה לו ולא ניסתה להשתחרר – רק הביטה בו בעיניה החומות.

האם היא שמרה על מבטה מפאת עמוד־ההשגחה הגבוה שהוקם בפארק? שאל את עצמו. לא, משטרת־המחשבות כבר אֶל־ברת־עניין בהם.

אז היא הורידה ממנה את ידו, והובילה אותו, מחזיקה בזרועו. הם הלכו לאט על פני הדשא, עד שהגיעו אל ספסל עץ והתיישבו זה לצד זה, אך לא צמודים. מבטם הופנה קדימה, לכיוון הפארק.

”בגדתי בך”, אמרה.

”בגדתי בך”, אמר.

היא הסתובבה אליו והביטה בעיניו, מבטה עדיין קר כקרח.

”הם מאיימים עליך במשהו שאי אפשר לסבול, אפילו לא לחשוב עליו. הפה שלך אומר: אל תעשו את זה לי, תעשו את זה למישהו אחר. אחרי המעשה אפשר להעמיד פנים שזה נאמר רק כדי שהם יפסיקו, בלי כוונה באמת. אבל זה לא נכון. הכוונה הייתה שם. באותו רגע את רוצה שזה יקרה לשני, לא אכפת לך ממנו. כל מה שאכפת לך זה מעצמך.”

”כן.”

”אחרי שזה קרה, כבר אי אפשר להרגיש אותו הדבר כלפי האדם השני.”

”כן, כבר אי אפשר להרגיש את אותו הדבר.”

היא חזרה להביט לפנים, וגם הוא. הם ישבו בשתיקה.

”יש לי רכבת לתפוס”, פתאום אמרה ונעמדה.

”אנחנו צריכים להיפגש שוב.”

”כן, אנחנו צריכים”, ענתה, והתחילה ללכת.

סמית קם והלך אחריה. גופו התכוון ללוות אותה לתחנת הרכבת, ולהמשיך ללכת אחריה לכל מקום שהלכה. אך פתאום תמונת קפה עץ הערמון עלתה בראשו, השולחן הפינתי שלו שממנו יכל לשבת ולצפות במסך במשך זמן־רב ללא הפרעה, לשחק עם עצמו דמקה, ולשתות כוסות ג'ין בניחוח ציפורן. בעיקר, בית הקפה היה בר־חום, והקור שחש באותו רגע היה אֶל־נעים־מאוד.

כשהביט שוב ראה שבזמן שנעמד היא כבר התרחקה, ולא הביטה לאחור.

באותו רגע אכפת לך רק מעצמך, הוא חזר על מילותיה בראשו. נכון, באותו הרגע הוא התכוון לכך בכל נפשו, הוא רצה שלא הוא אלא היא תהיה שם עם ה-

קפה עץ הערמון היה כמעט ריק מאנשים. קרן שמש נכנסה דרך החלון והאירה באור טוב־מאוד את השולחנות המאובקים. השעה הייתה חמש-עשרה, שעה שבה בדרך כלל המקום היה ריק. מוזיקת רקע טובה נשמעה מהמסך.

סמית ישב בפינה שלו, בהה בכוס ריקה. מדי פעם הביט אל הפנים הגדולות שהביטו בו מהקיר שממול. ”האח הגדול צופה בך”, נכתב בתחתית. ריח ציפורן חזק פתאום מילא את נחיריו, והוא גילה שכוסו התמלאה.

עדכוני הבוקר של משרד השלום היו אֶל־מרגיעים־מאוד. היו עדויות לכך שהאויב התחמש ונערך באזור דרום אפריקה. הוא היה בר־צפי שבאזור נהר הקונגו כבר התחילה לחימה. לראשונה מאז תחילת המלחמה האויב איים על שטחה של אוקיניאה עצמה! ליבו הלם בהתרגשות, ואז דעך שוב. הוא הפסיק לחשוב על המלחמה.

בימים אלה לא יכול היה למקד את מחשבתו בנושא אחד ליותר מכמה רגעים. הוא רוקן את כוסו בלגימה אחת. כרגיל, המעשה גרם לו להתכווץ ואף לחוש בחילה קלה. המשקה היה רע. הציפורן והסכרין לא הצליחו להסתיר את הריח השמנוני; הגרוע מכל היה כשסירחון חולף מבחוץ התערבב עם ריח הג'ין והשילוב הזכיר לו ריח אחר, את ריחם של ה-

סמית השמין מאז ששוחרר. פניו התעבו, לחייו ואפו קיבלו גוון אדמדם, והקרקפת הקירחת שלו נעשתה ורודה. מבלי שנתבקש, מלצר הגיע והניח לוח דמקה על שולחנו ומילא את כוסו הריקה בעזרת שני הבקבוקים. לא היה צורך בדיבורים, הם כבר הכירו את הרגליו. השולחן הפינתי שלו היה שמור ומרוחק מהאחרים; איש לא רצה להיראות יושב קרוב אל אֶל־אדם.

סמית החל לשחק מול עצמו. למרות שהוא שיחק את שני הצדדים הוא תמיד קיווה שהלבן ינצח. ראוי שהלבן ינצח, חשב.

באמצע המשחק, ללא הזמנה, זיכרון צף במוחו. הוא ילד, יושב על הריצפה בחדר מואר בנרות ובחוץ גשם וסערה. באוויר יש ריח של קרטון לח, לידו מיטה גדולה והוא זורק קוביות משחק וצוחק. אמו יושבת מולו וצוחקת גם היא.

הוא הדחיק את התמונה ממוחו. זה היה הרהור־פג.

המוזיקה מהמסך פסקה. על המסך הופיעה אישה מכובדת בחליפה.

”כאן ענת פנדר ממשרד השפע. אנחנו שמחים למסור שמשרד השפע החליט להוסיף ללחם ויטמין בי-12 ואבץ. התהליך ייכנס בקצב־קט לכל המחוזות ויוסיף בריאות לחיים החדשים והמאושרים של תושבי אוקיאניה.”

חיוך עלה על פניו.

”שימו לב, בשעה חמש עשרה ושלושים תצא הודעה חשובה ממשרד השלום. חדשות בעלות חשיבות עליונה. אל תחמיצו. חמש-עשרה ושלושים.” בזאת הסתיים המבזק ומוזיקת הרקע חזרה להתנגן.

ליבו הלם במהירות. הידיעה חייבת להיות על החזית באפריקה! תחושת בטן אמרה לו שמדובר בחדשות אֶל־טובות. הוא דמיין את חיילי האויב פולשים, בוזזים, רוצחים. אלא שעלה לו רעיון, אפשר לתת להם להכנס, אז לאגף אותם ולהשמיד את כולם עם פצצת אטום! הוא שיחק באצבעותיו מבלי משים באבני הדמקה שעל השולחן, תוך שהוא מדמיין טקטיקות קרב בראשו. ”לא מגיע רחמים לאף אחד מהמפלצות האלה”, מלמל.

משהו השתנה בתוכו. הוא החזיר את אבן המשחק למקומה, ומחשבותיו נדדו שוב.

הוא נזכר בה. לא מהיום, אלא פעם. ”הם לא יכולים להיכנס פנימה”, היא אמרה אז. אלא שהם יכלו. אובריאן דיבר אמת כשאמר שבולם נרפאים בסוף. סמית הרגיש שחלק ממנו היה חסר, אך הוא לא זכר מה היה החלק הזה.

תרועת חצוצרה פילחה את האוויר. השעה חמש-עשרה ושלושים! זה המבזק! זה תמיד סימן לניצחון כשתרועת חצוצרה מקדימה את החדשות. ריגוש עבר בבית הקפה, אנרגיה שעטפה את כל היושבים בו.

מגיש חדשות דיווח בקול נרגש מהמסך, ואז קולו טבע בשירי הלל שנשמעו ברחבי בית הקפה. סמית שמע מספיק כדי להבין את הגאונות של האח הגדול: צי ימי גדול-מאוד המתין בחשאי לרגע הפלישה. ואז בצעד החלטי וחזק היכה בצבא האויב מאחור. על המסך הופיע תרשים עם מפת אפריקה, חץ שחור סימן את התקדמות צבא האויב, וחץ לבן המסמל את צבא השלום חצה אותו מאחור. קטעי משפטים נשמעו מבעד להמולה ”תמרון אסטרטגי אדיר – תיאום מושלם – מאות אלפי שבויים – שליטה על כל מרכז אפריקה – ניצחון – הניצחון הגדול בהיסטוריה – ניצחון, ניצחון, ניצחון!”

סמית לא קם, אבל בראשו היה עם ההמונים ברחובות, מריע וצוהל. הוא הביט שוב בפוסטר של האח הגדול וחשב על גאון העולם, הענק הבלתי מנוצח שפסע על פני העולם! הסלע האיתן שלעומתו כל צבא בעולם מחוויר!

לאחר המבזק שיר החל להתנגן, קול נשי מתוק ועמוק עם מנגינה איטית של בלי נשיפה. שיר יוצא דופן, ששמע רק פעם אחת, מזמן. סמית קפא, עיניו נעשו לחות, ודמעה ירדה על לחיו.

הילדה הטהורה בגן, היא נתנה את כל כולה לגן.
אני עוד כאן והיא נמצאת אי שם במקום הכי מואר בגן.
אם יש לה תקווה אז גם לי יש תקווה,
וכשהיא עצובה היא פשוט שכחה שאסור לה להיות עצובה,
כי היא הפרח של המפלגה.

הדמעות המשיכו והוא תהה למה.

ההמולה בבית הקפה נרגעה והמלצרים חזרו לעבודתם. מלצר מילא את כוסו אך סמית לא נזקק יותר לג'ין. השינוי הסופי, ההכרחי, סוף סוף קרה. הכל נסלח והמאבק הסתיים. סמית הבין שהיו אלה דמעות של אושר.

הוא ניצח.

הוא אהב את האח הגדול.

בנוס

היומן של וינסטון

המחבר: וינסטון

לראות ולשמוע

דבר המתרגם

דבר המתרגם

גילוי נאות - רשימת השינויים שנעשו בסיפור

שאלות? הצעות? הערות? הארות? יצירת קשר

זכויות יוצרים כ

נחלת הכלל, 2026 ישראל, יוצר אורי אדם.

כלומר חופשי לקריאה, העתקה, פרסום, עריכה, וכל שימוש אחר ללא צורך ברשות או מתן קרדיט.

<https://tshmd.org>

[הספר המקורי 1984 של ג'ורג' אורוול](#) בנחלת הכלל.

זכויות על השירים:

"שעון בן חיל" – ארכיון משה וילנסקי, הספרייה הלאומית. יש לציין זאת כאשר משתמשים בו.

כל שאר השירים נכתבו עבור סיפור זה והם בנחלת הכלל.